τὰ θέματα ἐκτίθενται λαμπρῶς καὶ μετὰ πολλῆς σαφηνείας καὶ δὲν παρημελήθη ἐπίσης πᾶν ὅ,τι ἔχει ἄμεσον σχέσιν πρὸς τὴν ὑγιεινὴν τῶν μαθητῶν καὶ τοῦτο ἀποτελεῖ ἓν ἐπὶ πλέον πλεονέκτημα τοῦ πονήματος τούτου ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ λοιπὰ συνυποβληθέντα δοκίμια. Ἡ τοιαύτη αὐτοῦ διάταξις καθίστησιν αὐτὸ ἄριστον μὲν ἀναγνωστικὸν διὰ τὰς κατωτέρας τάξεις, εἰδικὸν δὲ βιβλίον διὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς ὑγιεινῆς εἰς τὰς ἀνωτέρας τάξεις τῶν ἀστικῶν σχολῶν καὶ ἐγκόλπιον ὑγιεινῆς διὰ τὰς οἰκογενείας.

Τοιοῦτον λοιπὸν ἔργον συγκεντροῦν ἐν ἑαυτῷ τοσαῦτα πλεονεκτήματα ὤφειλε καὶ δικαίως νὰ τύχῃ τῆς πλήρους καὶ ἀμερίστου ἐκτιμήσεως τῆς ἑλλανοδίκου Ἐπιτροπῆς, ἥτις θεωρεῖ καθῆκόν της νὰ ἀπονείμῃ εἰς αὐτὸ τὸ γέρας καὶ συγχαιρουσα ἀπὸ καρδίας τὸν πονήσαντα νὰ εὐχηθῇ ὅπως ἡ ἐξ αὐτοῦ ὠφέλεια ἀποβῇ πραγματικὴ καὶ διαρκὴς εἰς τὴν ἡμετέραν νεότητα.

ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ

ΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟ ΜΖ' ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΝ ΕΤΟΣ 1907-1908

ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ ΕΝ ΤΩι ΣΥΛΛΟΓΩι

ἀναγνωσθεῖσα κατὰ τὴν ΑΧΙΑ' ἔκτακτον γενικὴν συνεδρίαν τῆς ἐπετείου ἑορτῆς τῇ 11ῃ Μαΐου 1908 ὑπὸ τοῦ προέδρου

Λ. Γ. ΛΙΜΑΡΑΚΗ

Παναγιώτατε Δέσποτα,
Σεβασμιώτατοι Ἱεράρχαι,
Ἐξοχώτατε κ. Πρεσβευτά,
Φιλόμουσος ὁμήγυρις,

Ἔθος παλαίτατον καὶ τῷ ἔθνει ἱερὸν ὅπως ἐπὶ τοῖς ἐπετείοις τῆς καθιδρύσεως κοινωφελῶν θεσμῶν καὶ ἔργων συνερχώμεθα εἰς πανηγύρεις, καὶ δὴ μετ' ἀγώνων συναγάγωμεν, εὐγνωμόνως δ' ἐν αὐταῖς μνημονεύοντες τῶν ἱδρυτῶν, εὐεργετῶν, χορηγῶν καὶ ἀγωνισαμένων ἐπισκοπήσωμεν συνάμα τίνα τὰ κατὰ τὸ διαρρεῦσαν ἔτος γεγενημένα καὶ πῶς ἐπὶ τῇ ἐπιτολῇ τῆς νέας περιόδου παρασκευαζόμενοι θὰ κατέλθωμεν εἰς νέους ἀγῶνας πρός τε φύλαξιν τοῦ ὑπάρχοντος καὶ τὴν βελτίονα καὶ ἐπὶ τὰ πρόσω προαγωγὴν αὐτοῦ.

Τῷ τοιούτῳ λίαν ὠφελίμῳ ἔθει ἑπόμενοι οἱ ἀναστήσαντες τῷ Γένει τὸν Ἑλληνικὸν Φιλολογικὸν Σύλλογον, τὸ στάδιον τοῦτο τῶν πνευματικῶν ἀγώνων πρὸς μελέτην καὶ διάδοσιν τῆς προγονικῆς σοφίας, τῶν γραμμάτων δηλαδὴ καὶ ἐπιστημῶν ἀνὰ τὸ Γένος καὶ τὴν Ἀνατολήν, ἐθέσπισαν καὶ τὴν κατ' ἔτος συναγωγὴν τῆς πανηγυρικῆς ταύτης συνεδρίας, ἐντειλάμενοι τῷ ἐφορεύσαντι τῶν ἀγώνων τοῦ ἐκπνεύσαντος ἔτους τὴν τῶν ἄνω μνημονευθέντων ἐπιτέλεσιν, θέμενοι δὲ καὶ ἀγῶνα ἐπιστήμονος λόγου τῷ νέῳ προέδρῳ ἢ τῷ πρώτῳ ἀντιπροέδρῳ. Ταῦτα δὲ πάντα πρός τε κόσμον τῆς ἑορτῆς καὶ τῶν ἀγωνισθέντων ἐπιβράβευσιν καὶ τὸν παραδειγματισμὸν τῶν νεωτέρων καὶ τὴν τοῦ ὅλου ἔργου ἐμπέδωσιν καὶ τὴν ἐπὶ τὰ πρόσω αὐτοῦ παρόρμησιν.

Τῇ ἐντολῇ τοίνυν ταύτῃ στοιχοῦντες τῇ ὑπαγορευομένῃ καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ 147ου ἄρθρου τοῦ Κανονισμοῦ, μνημονεύσωμεν τοῦ μεγαλοψύχου καὶ μουσοτραφοῦς ἀνδρός, τοῦ συλλαβόντος τὴν ἰδέαν τῆς ἱδρύσεως τοῦ Συλλόγου καὶ ἐπὶ τριάκοντα ἔτη κατόπιν συνεχῶς μοχθήσαντος ἐν παντὶ πρὸς θεμελίωσιν καὶ πρόοδον τοῦ μεγάλου τούτου νεωτέρου ἔργου τοῦ Γένους, τοῦ ἀοιδίμου *Ἡροκλέους* τοῦ *Βασιάδου*, ἰατροῦ, καὶ οὗ μετὰ θάνατον ἔστησεν ὁ Σύλλογος τήνδε τὴν προτομὴν ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ, ὅπως πάντοτε ᾖ μεθ' ἡμῶν παραθαρρύνων καὶ ἐνισχύων ἐπὶ τοὺς ἀγῶνας. Μνημονεύσωμεν καὶ τῶν πρώτων αὐτοῦ συνεργατῶν τῶν ἀσπασαμένων τὴν ἰδέαν καὶ ἀγωνισαμένων μετ' αὐτοῦ καὶ πάντων τῶν συνι-

δρυτῶν, καὶ πάντων τῶν ἀθλησάντων, ὡς καὶ τῶν χορηγῶν καὶ εὐεργετῶν τῶν τε προαναπαυθέντων καὶ ζώντων, ὧν δὲ προεξάρχει ἡ ἐντεῦθεν προτομὴ τοῦ μεγάλου τοῦ Συλλόγου εὐεργέτου, τοῦ ἀοιδίμου *Χρηστάκη τοῦ Ζωγράφου*.

Μνημονεύσωμεν ἐπίσης καὶ τῶν κατὰ τὸ διαρρεῦσαν ἔτος προαναπαυσαμένων ἑταίρων. Ὁ Σύλλογος κατὰ τὸ λῆξαν 47ον ἔτος ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως αὐτοῦ ἀπώλεσεν ἕνα τῶν ἱδρυτῶν αὐτοῦ, τὸν μακαρίτην *Γ. Ἀθηνογένην*, τραπεζίτην, τρία τῶν ἐπιτίμων αὐτοῦ μελῶν, τὸν κόμητα *de Montebello*, πρώην πρεσβευτὴν τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας ἐνταῦθα, τὸν σὶρ *Νικόλαον Ρόδερικ Ὄκονορ*, πρεσβευτὴν Ἀγγλίας ἐνταῦθα, καὶ τὸν *Ἐδουάρδον Zeller*, ἕνα τῶν μεγάλων μυστῶν τῆς φιλοσοφίας, ἰδίᾳ ἐν τῇ ἱστορίᾳ αὐτῆς.

Περὶ πάντων ὁ Σύλλογος ἐποίησε τὰ δέοντα, διὰ δὲ τὸν Ἐδουάρδον Zeller καθώρισε καὶ τὴν ἐν ἐπιμνημοσύνῳ εἰδικῇ συνεδρίᾳ αὐτοῦ βιογραφίαν τοῦ ἀνδρός, ἀνατεθέντος τοῦ ἔργου τῷ κ. *Α. Ζαμαρίᾳ*, ὅπως καὶ τὰ τῆς σοφίας τοῦ ἀνδρὸς ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ γνωρίσωμεν καὶ πῶς ἐξήρθη καὶ κατενόησε τὸ ὕψος καὶ τὴν ἐπίδοσιν τοῦ προγονικοῦ ἡμῶν φιλοσόφου πνεύματος, καὶ πῶς διὰ τῆς αὐστηρᾶς αὐτοῦ φιλοσόφου κριτικῆς ᾠκοδόμησε μνημεῖον ἀνάλογον πρὸς ἐξιστόρησιν τῆς τοσοῦτον ὑπὲρ τὸν ἄνθρωπον ἐξαρθείσης διανοητικῆς καὶ ἠθικῆς τῶν προγόνων ἰσχύος καὶ δράσεως καὶ ἐν αὐτῇ τῇ δεσποίνῃ τῶν ἐπιστημῶν, ἧς δὲ καὶ πατέρες ἀκόμη ἐγένοντο.

Ἐκ δὲ τῶν τακτικῶν ἑταίρων ἀπώλεσεν ὁ Σύλλογος ἕνα καὶ μόνον ἀλλὰ λέοντα, τὸν ἀοίδιμον Κωνσταντῖνον Ἐ. Σεβαστόπουλον, τὸν κληροδοτήσαντα καὶ τῷ Συλλόγῳ 27.375 φράγκα χρυσᾶ, ὅπως διὰ τῶν τόκων παρέχωνται βοήθειαι εἰς ἀπόρους σχολὰς καὶ ἀπόρους ἐπιμελεῖς μαθητάς. Ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοιούτου τετιμημένου μέλους ὁ Σύλλογος συμφώνως τῷ κανονισμῷ σὺν ἄλλοις καὶ εὐεργέτην αὐτὸν ἀνεκήρυξε καὶ χρυσοῖς γράμμασιν ἐν τῇ στήλῃ τῶν εὐεργετῶν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἀνέγραψεν, ἀλλὰ καὶ ἐπιμνημόσυνον εἰδικὴν συνεδρίαν συνεκάλεσε τῇ 2 Δεκεμβρίου παρελθόντος ἔτους, καθ' ἣν τὰ τῆς βιογραφίας τοῦ ἀνδρὸς ὁ κ. Κωνσταντῖνος Σπανούδης λίαν προσφυῶς ἀνέπτυξεν. Ἡ τοιαύτη τιμὴ ἐψηφίσθη ὑπὸ τοῦ Συλλόγου οὐχὶ διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν δωρεάν, ἀλλὰ κυρίως διὰ τὴν αἴγλην, ἣν διέχυσε περὶ τὸν ταπεινόφρονα καὶ ἀπέριττον ἐν τῇ ζωῇ ἄνδρα ἡ διαθήκη αὐτοῦ Οἵα φιλογένεια, οἵα ἀντίληψις καὶ μελέτη καὶ βαθεῖα κατανόησις πάντων ἐκείνων τῶν θεσμῶν, οἱ ὁποῖοι στηρίζουσι, κρατύνουσι καὶ μεγαλύνουσι τὰ ἔθνη. Οὐδεμία στενὴ πατριωτικὴ ἰδέα, ἀλλ' ὡς ἓν καὶ ἑνιαῖον τὸ Γένος βλέπων, διένειμε καὶ εἰς τὰ γράμματα καὶ τὰς ἐπιστήμας καὶ τὸ ἐμπόριον, καὶ τὴν βιομηχανίαν καὶ τὴν γεωργίαν καὶ τοὺς ἐργάτας καὶ εἰς τοὺς πίπτοντας ἐν τῷ ἀγῶνι τῆς κοινωνίας ἀπόρους, ἀσθενεῖς, ἀναπήρους, γέροντας καὶ τὰ ὀρφανὰ αὐτῶν κτλ. Ἐπὶ πάντων δὲ τούτων διεχέετο τὸ πνεῦμα καὶ ἡ διδασκαλία τῆς ἐμμονῆς τοῦ ἔθνους ἐν τῇ τοιαύτῃ ὁδῷ, στηριζομένων ἀκόμη τοῦ τε θάρρους καὶ τῆς ἐλπίδος.

Τὰ κενὰ ταῦτα ἀνεπλήρωσεν ὁ Σύλλογος διὰ τῆς ἐκλογῆς 17 ἐπιτίμων μελῶν καὶ 3 ἀντεπιστελλόντων ἐξ ἀνδρῶν ἐν τοῖς γράμμασι καὶ ταῖς ἐπιστήμαις ἀγωνιζομένων καὶ διαπρεπόντων καὶ 20 μελῶν τακτικῶν. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ δὲ τῆς κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐπιψηφίσεως τοῦ νέου Κανονισμοῦ ὁ Σύλλογος ἐξέδοτο ἀπόφασιν ἰσχύουσαν καθ' ὅλον τὸ διαρρεῦσαν ἔτος, καθ' ἣν ἠμνηστεύοντο πάντες οἱ μὴ συμμορφωθέντες πρὸς τὸ 12ον τοῦ παλαιοῦ Κανονισμοῦ ἄρθρον καὶ οὕτω μετεγράφησαν καὶ ἄλλα δέκα καὶ τέσσαρα τακτικὰ μέλη.

Ἐν τῶν ἐκλεγέντων τακτικῶν μελῶν ὁ Σύλλογος ἀνεκήρυξεν ἰσόβιον, τὸν ἐν Διπλοκιονίῳ ἰατρὸν κ. Ἀναστάσιον Δημητριάδην, ὅστις δι' ἐπιστολῆς τῇ 31 Ἰουλίου 1907 γραφείσης ἐδωρήσατο τῷ Συλλόγῳ 10 ὁμολογίας Σιδηροδρόμων Ρωμυλίας ἀξίας 78 λιρῶν καὶ 32 ἑκατοστῶν, τὰς ὑπ' ἀριθ. 928.817,—1.204.132,—1.424,689,—1.448.754,—1.509.141,—1.558.832,—1.920.152,—1.674.119,—1.723.007,—1.845.122,—ἐπὶ τῷ ὅρῳ νὰ μὴ ἐκποιηθῶσιν, ἀλλὰ νὰ ἀποτελῶσι μέρος τοῦ ἀποθεματικοῦ τοῦ Συλλόγου κεφαλαίου. Καὶ μέχρι μὲν τῶν κερδῶν τῶν 10,000 φράγκων ἐκ τοῦ λαχείου νὰ ἀγοράζηται ἀνάλογος ἀριθμὸς ὁμοίων ὁμολογιῶν, ἐν περιπτώσει κέρδους 20,000 μέχρις 60,000 φρ., διὰ τῶν τόκων αὐτῶν νὰ βοηθῶνται ἄπορα σχολεῖα, ἐὰν δὲ Θεοῦ εὐδοκοῦντος κερδήσωσι τὸν μέγαν λαχνὸν τῶν 300 ἢ 600,000 φρ., τότε διὰ τῶν τόκων τῶν τοιούτων ποσῶν νὰ ἱδρυθῇ καὶ ἐξασφαλισθῇ ἐπαγγελματικὴ σχολὴ ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἢ ὅπου ἤθελεν ἐγκρίνει ὁ Σύλλογος. Ὁ Σύλλογος καὶ ἐν τῇ

πανηγυρικῇ ταύτῃ συνεδρίᾳ ἐκφράζει τὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ τῷ φιλομούσῳ ἰατρῷ, εὐχόμενος ὅπως ταχέως ἐκπληρωθῶσιν αἱ φιλόμουσοι καὶ φιλογενεῖς αὐτοῦ διαθέσεις, ἀναγραφομένου τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἐν τῇ στήλῃ τῶν μεγάλων τοῦ Συλλόγου εὐεργετῶν.

Τοῦ καθήκοντος πρός τε τοὺς προαναπαυσαμένους καὶ ζῶντας ἱδρυτάς, εὐεργέτας καὶ ἀγωνισθέντας, καὶ τοὺς νεωστὶ εἰς τὸ στάδιον τοῦτο τῶν γραμμάτων εἰσελθόντας ἐπιτελεσθέντος, προβῶμεν ἤδη εἰς τὴν ἐπισκόπησιν καὶ τῶν ἄλλων τῶν κατὰ τὸ ἀφιππεῦσαν 47ον Συλλογικὸν ἔτος τελεσθέντων.

Τὸ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐκλεγὲν Προεδρεῖον ἀπετελεῖτο ἐκ τῶν κ. κ. *Λ. Σ. Λιμαράκη* προέδρου, *Δ. Οἰκονομίδου* πρώτου ἀντιπροέδρου, *Α. Δημοπούλου* δευτέρου ἀντιπροέδρου, *Δ. Βαρσάμη* γεν. γραμματέως, *Ἰ. Λαζίδου* εἰδικοῦ, *Π. Ἰατροπούλου* ταμίου, *Χρ. Χαραλαμπείδου* ἐφόρου τῆς Βιβλιοθήκης καὶ *Αὐρηλίου Σπαθάρη* λογιστοῦ. Τοῦ εἰδικοῦ γραμματέως παραιτηθέντος, ἐξελέγη ἐν τῇ γενικῇ συνεδρίᾳ τῆς 14 Ἰανουαρίου 1908 ὁ κ *Δ. Δαμασκηνός*.

Ἐγκαθιδρυθέντος τοῦ προεδρείου συμφώνως τῷ Κανονισμῷ, ἀμέσως μετὰ τὴν 46ην ἐπέτειον ἑορτήν, ἐπεδόθη ἀνενδότως μετὰ τοῦ Συλλόγου εἰς τὴν μελέτην καὶ διακανόνισιν συμφώνως τῷ Κανονισμῷ τῶν δεόντων γενέσθαι πρός τε ἐξασφάλισιν καὶ ἐπὶ τὰ πρόσω προαγωγὴν τοῦ πολυσημάντου καὶ ἐθνωφελοῦς ἔργου τοῦ Συλλόγου. Πρὸς τοῦτο συνεκρότησε 45 μὲν συνεδρίας τὸ προεδρεῖον, ὧν αἱ 11 κοιναὶ μετὰ τῶν ἐπιστημονικῶν τμημάτων, τῆς συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς ἢ τῶν προεδρείων αὐτῶν, 47 δὲ ὁ Σύλλογος, ὧν αἱ 31 (τακτικαὶ 13 καὶ 18 ἔκτακτοι) διὰ τὰς ἐσωτερικὰς αὐτοῦ ἐργασίας καὶ τὴν διεξαγωγὴν τῶν ποικίλων ἔργων αὐτοῦ, 5 ἐπιμνημόσυνοι, 3 εἰδικαὶ ἐπιστημονικαί, καὶ 8 ἐκπαιδευτικαὶ τὸν τύπον τοπικοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συνεδρίου καταλαβοῦσαι. Ἡ ἀνένδοτος δὲ καὶ μηδαμῶς σταματήσασα ἐργασία τοῦ Συλλόγου φαίνεται καὶ ἐκ τῶν ἐργασιῶν τοῦ γραφείου αὐτοῦ, αἵτινες ὑπερέβαλον κατὰ πολὺ τὰς τῶν παρῳχημένων ἐτῶν ἀπὸ δεκαπενταετίας καὶ πλέον, ἀναγραφέντων ἐν τῷ πρωτοκόλλῳ 530 ἐν ὅλῳ ἐγγράφων, ὧν 287 εἰσελθόντα καὶ 243 ἐξελθόντα. Τούτων δὲ πάλιν τῶν τελευταίων δὲν ὑπολογίζονται τὰ πολλαπλᾶ τὰ τύπον ἐγκυκλίων φέροντα καὶ ὑπὸ τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν ἐγγραφόμενα. Ἡ ἐργασία αὕτη διαρκῶς καὶ ἐπιμελῶς ἐφορευομένη κατέδειξεν ἔτι μᾶλλον τὴν ἀνάγκην τῆς διαρρυθμίσεως τοῦ γραφείου καὶ τῶν ἀρχείων, ὡς καὶ πέρυσιν εἴπομεν. Εὐτυχῶς ὅσον οὔπω ἀποπερατοῦνται καὶ ἡ τακτοποίησις τῶν ἀρχείων καὶ ἡ τοῦ εὑρετηρίου πρακτικῶν καὶ πρωτοκόλλου ὑπηρεσία, ὅπως μὴ χάνωνται ἔγγραφα καὶ μὴ διασπᾶται ἡ παράδοσις καὶ λησμονῆται ἡ ἐξελιξις τῶν ζητημάτων ἐν γένει καὶ ἰδίᾳ τῶν ἐκκρεμῶν πρὸς βλάβην σπουδαίων τοῦ Συλλόγου συμφερόντων.

Ἐν τῶν σπουδαίων τοῦ Συλλόγου ἔργων κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐγένετο ἡ ἀναθεώρησις τοῦ Κανονισμοῦ, οὗτινος τὸ σχέδιον, ὡς ἐμνήσθημεν καὶ ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ 46ου συλλογικοῦ ἔτους, ἐπεξειργάσθη ἡ ἐκλεγεῖσα τότε ἀναθεωρητικὴ Ἐπιτροπὴ ἀποτελουμένη ἐκ τῶν κ.κ. *Ξ. Α. Σιδερίδου*, *Ὀδ. Ἀνδρεάδου*, *Χρ. Πανταζίδου*, *Π. Τσελλέντη* καὶ *Αὐρ. Σπαθάρη*, ἐμελέτησε δὲ συνεζήτησε καὶ ἐν τοῖς πλείστοις διεσκεύασε καὶ ἐπεψήφισεν ὁ Σύλλογος ἐν ὀκτὼ ἐκτάκτοις ἐπὶ τούτῳ συνεδρίαις αὐτοῦ, ὥστε πολλὰ καθωρίσθησαν ὑπαγορευθέντα ὑπὸ τῆς πείρας πρός τε εὐκολωτέραν διεξαγωγὴν τῶν ἔργων τοῦ Συλλόγου, ἐμπέδωσίν δὲ καὶ προαγωγὴν ἰδίᾳ τῆς ἐν αὐτῷ πνευματικῆς ἐργασίας.

Ἐν τῇ συντάξει τοῦ προϋπολογισμοῦ, ὃν ἐν ἀρχῇ τοῦ συλλογικοῦ ἔτους ὁ Σύλλογος ἀνέγραψεν, ἐψηφίσατο, καίπερ περιεσταλμένως καὶ πάλιν, δαπάνας διὰ πάντα τὰ ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ ὁριζόμενα μέσα πρὸς ἐπιτέλεσιν καὶ ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ.

Τὸ ἔλλειμμα ὅμως καὶ πάλιν ἐπεφάνη. Εὐτυχῶς ἔκτακτοι συνδρομαὶ ἐγένοντο, 21.50 λίραι τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἐκ τῆς δωρεᾶς τοῦ ἀειμνήστου εὐεργέτου τοῦ Γένους Νικολάου Ζαρίφη, πέντε (5) τῆς Α. Μακαριότητος τοῦ Πατριάρχου πρώην Ἱεροσολύμων κ. Νικοδήμου, πέντε (5) τῆς Α. Σεβασμιότητος τοῦ ἁγίου Σεβαστείας κ. Γλυκερίου, ἀντιπροσώπου τῆς Σιωνίτιδος Ἐκκλησίας ἐνταῦθα, καὶ δέκα (10) τῆς εὐγενεστάτης κυρίας Ἰωάννου Πεσματζόγλου.

Πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ὑποβάλλονται, ὡς καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις δωρηταῖς ἐκφράζονται καὶ σήμερον αἱ εὐχαριστίαι τοῦ Συλλόγου.

Τὸ ποσὸν δὲ τῶν συνδρομῶν τούτων μετὰ τῶν εἰσπραχθέντων ἐκ τῶν ὀφειλομένων τόκων τοῦ *Γεωργιαδείου* κληροδοτήματος καὶ τῶν ἐνοικίων αἰθούσης ἐμείωσαν ἐπαισθητῶς τὸ

ἔλλειμμα καὶ θὰ ἐκαλύπτετο ὁλοχερῶς, ἐὰν ἡ πληρωμὴ τῆς ἐπιψηφισθείσης ὑπὸ τοῦ σεπτοῦ ἡμῶν ἐθνικοῦ κέντρου συνδρομῆς μὴ ἀνεκόπτετο κατὰ τὰ $^3/_4$ καὶ ἰδίᾳ περὶ τὸ τέλος τοῦ συλλογικοῦ ἔτους. Τοῦτο ἀνέκοψε καὶ τὸν Σύλλογον καὶ ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ περιστείλῃ δαπάνας τινὰς μὴ ἐπειγούσας, ἵνα μὴ τὸ συλλογικὸν ἔτος κλείσῃ μετὰ σοβαροῦ ἐλλείμματος. Συνεβάλοντο δ' εἰς τοῦτο καὶ αἱ ἀπὸ διετίας ἐφαρμοσθεῖσαι οἰκονομίαι εἰς πάντα τὰ κονδύλια καὶ ἰδίᾳ τῆς ὑπαλληλίας, εἰ καὶ εἶχον διπλασιασθῆ τοὐλάχιστον αἱ ἐργασίαι τοῦ Συλλόγου.

Κατὰ τὸν συνταχθέντα ὑπὸ τοῦ ταμίου κ. Π. Ἰατροπούλου ἀπολογισμὸν ἡ διαχείρισις τῆς ληξάσης χρήσεως 1907—1908 ἔχει ὡς ἑξῆς:

Εἰσπράξεις

Ὑπόλοιπον παρελθούσης χρήσεως	Λ. Τ.		41.93
Τακτικαὶ συνδρομαὶ τῶν μελῶν 47ου ἔτους	»	148	
Τακτικαὶ συνδρομαὶ τῶν μελῶν ἐκ καθυστερουμένων 46ου ἔτους	»	32	
Τακτικαὶ συνδρομαὶ τῶν μελῶν ἐκ καθυστερουμένων 45ου ἔτους	»	2	182
Διπλώματα 47ου ἔτους	»		18
Ἐνοικίασις αἰθούσης εἰς Ἀδελφ. «Ἀγαπᾶτε ἀλλήλους»	»	20	
Ἐνοικίασις αἰθούσης εἰς Ἀδελφ «Ἁγίου Μηνᾶ»	»	10	30
Χορηγίαι Ἐθν. Πανεπιστημίου	»	20.10	
» Οἰκουμ. Πατριαρχείου	»	25	
» Δ. Κλουμᾶση (Συλλόγ. πρὸς διάδ. τῶν Ἑλλ. Γραμμάτων)	»	3	
» τόκοι Γεωργιαδ. κληροδοτήματος ἐτῶν 1907 καὶ 1908	»	87.54	135.64
Τόκοι τρεχουμένου λογ/σμοῦ τοῦ Συλλόγου μέχρι 30/IV/1908			1.28
»Ἐκ πωλήσεως περιοδικοῦ καὶ λοιπῶν ἐκδόσεων τοῦ Συλλόγου	»		3.74
Ἐκτακτοι δωρ. Α. Π. Ἰωακείμ Γ'	»	21.60.50	
» » Πατρ. Ἱεροσολ. Νικοδήμου	»	5	
ἁγίου Σεβαστείας Γλυκερίου	»	5	
κυρίας Ἰ. Πετμαζόγλου	»	10	41.60.50
Δωρεὰ δραματικοῦ ἀγῶνος		21.83.50	454.19.50
Κληροδότημα Σιδηστοπούλου εἰς κεφάλαιον		1204.50	
Δωρεὰ Ἀν. Δημητριάδου εἰς 10 λαχειοφόρους ὁμολογίας Σιδηροδρόμων Ρωμυλίας		78.32	1304.65.50
	Λ. Τ.		1758 85

Δαπάναι

Μισθοδοσίαι προσωπικοῦ	Λ Τ	156		
Ἀμοιβαὶ ὑπαλλ. 46ου καὶ 47ου ἔτους	»	6	Λ Τ.	162
Ἔξοδα περιοδικοῦ	»	53.17 75		
» Βιβλιοθήκης	»	9.25 75	»	62 43 50
» Γραφείου	»	5.85 50		
ἐπισκευῶν τοῦ Συλλόγου	»	7 14		
φωτισμοῦ καὶ θερμάνσεως	»	10 46 75		
Ἔξοδα γενικὰ τακτικά	»	20.79 50		
» » ἔκτακτα	»	7		51 25 70
Πυρασφάλιστρα			»	12 26.55
Ὑποστήριξις ἀπόρων σχολῶν (Εὐαν. παρθεναγ.)			»	20
Ἀμοιβαὶ ἐν Ἀθήναις διηγούρων διὰ τὸ Εὐαν. κληροδότημα			»	16.03
Ὕφανος τῷ Ἐθν. Ταμείῳ			»	5
Βράβευσις διαγωνίσματος				
Ὑγιεινῆς			»	13 11
			Λ Τ.	342.09 75
Εἰς κεφάλ. δραμ. ἀγῶνος	»	21.83.50		
» » Συλλ. Σεβαστοπουλείου κληροδοτήμ.		1204.50		
δωρεᾶς Α. Δημητριάδου		78.32	»	1304.65.50
Μετρητὰ Συλλόγου ἐν Τραπέζῃ Μυτιλήνης 30/IV/908	»	107.35.75	»	
Μετρητὰ Συλλόγου ἐν Ταμείῳ 30/IV/908	»	4.74	»	112 09 75
				1758.85

Ὡς βλέπομεν, αἱ κυρίως πρόσοδοι ἀνέρχονται εἰς 454,19.50 λίρ. ὀθωμ., αἱ δὲ δαπάναι λίρ. ὀθωμ. 342.9.75, ὑπόλοιπον χρήσεως λίρ. ὀθωμ. 112.09. Ἀλλὰ τοῦτο μὴ θεωρηθήτω περίσσευμα, διότι ὀφείλομεν εἰς τὸν κ. *Α. Γεράρδον*:

διὰ παλαιὰ χρέη	λίρ.	ὀθωμ.	11.95.—
» δετικὰ βιβλίων	»	»	4.57.—
» διαφόρους ἐκτυπώσεις	»	»	21.45.—
	ἤτοι λίρ.	ὀθωμ.	37.97
Διὰ τὴν ἐκτύπωσιν τοῦ Περιοδικοῦ			75
	ἤτοι λίρ.	ὀθωμ.	112.97

πλείονας τοῦ ἄνω περισσεύματος τοῦ Ταμείου.

Ἐν τῇ ταμειακῇ κινήσει τοῦ ἔτους περιλαμβάνονται καὶ τὰ ἑξῆς κονδύλια, ἤτοι αἱ δωρηθεῖσαι 21 λίρ. καὶ 33 $^1/_2$ ἑκατοστὰ διὰ τὸν δραματικὸν ἀγῶνα, περὶ οὗ κατωτέρω ὁ λόγος, καὶ αἵτινες πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἰδιαιτέρως κατετέθησαν εἰς τὴν Τράπεζαν Μυτιλήνης, καθὼς καὶ ἡ δωρεὰ τῶν 10 μετοχῶν σιδηροδρόμων Ρωμυλίας ἐκ λιρ. Τουρκίας 78.32 καὶ τὸ κληροδότημα τοῦ ἀοιδίμου Κωνστ. Ε. Σεβαστοπούλου ἐκ λιρ. Τουρκίας 1204.50, ἤτοι ἐν ὅλῳ λίραι Τουρκίας 1282 καὶ 32 γρ., αἱ ὁποῖαι κατ' εὐθεῖαν εἰς τὰ κεφάλαια τοῦ Συλλόγου μετηνέχθησαν.

Τὰ κεφάλαια τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης ἀνέρχονται εἰς 242.974 δραχμὰς καὶ 84 ἑκατ., ἡ δὲ μερὶς τῶν τόκων αὐτῆς ἔχει ὡς ἑξῆς· ἐν μὲν τῇ Ἐθνικῇ Τραπέζῃ μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1907 δρ. 4.359.50, ἐν δὲ τῷ ὑποκαταστήματι τῆς Τραπέζης Ἀθηνῶν ἐν ταὐτῷ λίρ. ὀθωμ. 921 καὶ 15 ἑκατ. δαπανηθεισῶν κατὰ τὸ διαρρεῦσαν ἔτος δι' ἐκδόσεως συγγραφέων λιρ. ὀθωμ. 102.40 ἑκατ. Ὑπολογιστέον ἐπίσης καὶ τοὺς τόκους ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου — 30 Ἀπριλίου 1908, οἵτινες εἰς τὰς 30 Ἰουνίου ληφθήσονται.

Ἐπὶ τῇ προόψει τῶν ἀναμενομένων ἐκδόσεων τριῶν καὶ τεσσάρων συγγραφέων ὁμοῦ ὁ Σύλλογος δὲν ἐκεφαλοποίει τοὺς ἑκάστοτε ἐξαμήνους ἢ καὶ ἐτησίους τόκους, οἵτινες ἀπέκειντο εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν ἄτοκοι, γενομένης οὐ μικρᾶς ζημίας. Ὁ Σύλλογος καὶ ἐν τούτῳ ἀπεφάσισε τὸν ἀνατοκισμὸν καὶ μέρος μὲν τοῦ ποσοῦ εἰς τρέχοντα λογαριασμὸν πρὸς 3 %, 700 δὲ λίρας τούτων δι' ἓν ἔτος πρὸς 4 %, ὥστε ἡ ἐπιγινομένη ζημία νὰ προλαμβάνηται.

Τὰ κεφάλαια τοῦ *Καλλιαδείου* κληροδοτήματος ἀνέρχονται τῇ 31 Δεκεμβρίου 1907 εἰς δραχμὰς 16.401.55.

Ἐνταῦθα τοῦ λόγου γενομένου μνημονεύσωμεν, ὅτι καὶ αἱ ἐξελέγξεις τῶν λογαριασμῶν τοῦ 46ου καὶ 47ου συλλογικοῦ ἔτους ἐγένοντο, ἕτοιμος δ' ὡς ἐγνωστοποιήθη ἡμῖν καὶ ἡ ἔκθεσις τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς, ἥτις ἐξήλεγξε τὴν πρὸ τοῦ 46ου ἔτους ὁκταετῆ περίοδον, διορθωθείσης καὶ τῆς ἀνωμαλίας ταύτης.

Ἡ ἐπιβράδυνσις δ' αὕτη, καθὼς καὶ ἡ βραδύτης περὶ τὴν παράδοσιν τῷ κ. ταμίᾳ τῶν τε βιβλίων καὶ τῶν ἄλλων ταμειακῶν ἐγγράφων ἐπήνεγκε τὴν ματαίωσιν τῆς ὀργανώσεως τῆς διαρρυθμίσεως τῆς λογιστικῆς ὑπηρεσίας καὶ τὴν σύνταξιν τοῦ Καταστατικοῦ. Εὐτυχῶς καὶ ταῦτα πάντα προητοιμάσθησαν καὶ κατὰ τὸ ἀρχόμενον ἔτος γενήσονται καὶ ἐν τῷ κλάδῳ τούτῳ τὰ δέοντα.

Καὶ ταῦτα περατώσαντες μεταβῶμεν ἤδη εἰς τὴν ἔκθεσιν τῶν γεγενημένων διὰ τὴν καλλιεργίαν τῶν γραμμάτων καὶ ἐπιστημῶν καὶ τὴν διάδοσιν αὐτῶν συμφώνως πρὸς τὸν μέγαν σκοπὸν τοῦ Συλλόγου τὸν ἀναγράψαντα ἐν τῷ πρώτῳ ἄρθρῳ τοῦ Κανονισμοῦ καὶ τὰ μέσα πρὸς ἐπιδίωξιν καὶ ἐπιτέλεσιν αὐτοῦ. Τὸ τοιοῦτον ἐπιτελεῖται πρῶτον ἐν τοῖς ἐπιστημονικοῖς τοῦ Συλλόγου τμήμασιν, ἔνθα ὁμότιμοι καὶ ἰσότιμοι παλαισταὶ περὶ τὸν στίβον διαγωνίζονται. Ταῦτα δ' εἰσὶ τὸ φιλολογικόν, τὸ ἀρχαιολογικόν, τὸ ἐκπαιδευτικόν, τὸ βιολογικόν, τὸ νομικὸν καὶ τὸ φυσικομαθηματικόν.

Α' Τὸ φιλολογικόν.

Τὸ φιλολογικὸν τμῆμα πρόεδρον ἐξελέξατο τὸν κ. *Χρ. Παπαζήδην* καὶ γραμματέα τὸν κ. *Α. Μαλαπάκην*, ὃν παραιτηθέντα ἀντεκατέστησε διὰ τοῦ κ. *Ν. Παπαγιαννοπούλου*, ἅμα δὲ τῇ ἐφαρμογῇ τοῦ νέου Κανονισμοῦ ἐξελέξατο καὶ ἀντιπρόεδρον τὸν κ. *Π. Παπακωνσταντίνου*.

Τὸ τμῆμα συνεκρότησε συνεδρίας 11 καὶ 6 κοινὰς μὲ τὰς τοῦ προεδρείου μόνον, ἤ τοῦ προεδρείου καὶ τῶν ἄλλων τμημάτων.

Ἀνακοινώσεις εἰδικάς, εἰ καὶ ἀπέραντον τὸ κράτος τῆς φιλολογικῆς ἐπιστήμης, δὲν ἔχομεν, ὡς καὶ κατὰ τὰ παρελθόντα ἔτη σχεδὸν ἐπίσης παρετηρήθη, ἀλλὰ προθύμως καὶ σοβαρῶς τὸ τμῆμα συνεβάλλετο εἰς τὴν διακανόνισιν καὶ προαγωγὴν τῶν τοῦ Συλλόγου ἐργασιῶν τῶν σχετιζομένων πρὸς τὴν εἰδικότητα αὐτοῦ.

Τὸ φιλολογικὸν τμῆμα συνέταξε καὶ ὑπέβαλε τῷ Συλλόγῳ τὸ πρόγραμμα τοῦ Καραπανείου ἀγῶνος περὶ συντάξεως ὁδηγοῦ τῆς πρώτης παιδεύσεως, ὡς καὶ τὸ πρόγραμμα τοῦ ἀνακηρυχθέντος ἐπίσης δραματικοῦ ἀγῶνος.

Συνειργάσθη μετὰ τοῦ προεδρείου καὶ τῶν ἄλλων τμημάτων διὰ τὸν καθορισμὸν τοῦ προγράμματος τῶν λαϊκῶν μαθημάτων, τῶν δραματικῶν ἀναλύσεων, καὶ διὰ τὸν καθορισμὸν τῶν ἐκπαιδευτικῶν συνεδριῶν, καθορίσαν καὶ τὰ δύο θέματα τούτων: Α' Τίνες αἱ παρατηρούμεναι ἐλλείψεις τῆς παρ' ἡμῖν διδασκαλίας τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων ἐν τῇ μέσῃ παιδεύσει, καὶ Β' Ἡ πρώτη παίδευσις καὶ αἱ ξέναι γλῶσσαι, καὶ ἐκλέξαν ἐκ τῶν μελῶν αὐτοῦ καὶ τοὺς εἰσηγητὰς τοὺς κ. κ. *Χρ. Παπαζήδην* καὶ *Ν. Καπετανάκην*.

Ἐπίσης συνειργάσθη μετὰ τοῦ προεδρείου διὰ τὴν ταχεῖαν διεξαγωγὴν τῆς συντάξεως τῶν σχετικῶν συμβολαίων πρὸς ἔναρξιν τῆς ἐκτυπώσεως τοῦ τε Λυσίου καὶ τοῦ Β' τόμου τοῦ Πλάτωνος. Ἐξετυπώθη ἤδη ὁ Α' τόμος

τοῦ Λυσίου καὶ 24 τυπογραφικὰ φύλλα τοῦ Β' τόμου τοῦ Πλάτωνος. Ἀναμένεται δὲ καὶ ἡ ἔναρξις τῆς ἐκτυπώσεως τῆς τε Ἠλέκτρας τοῦ Σοφοκλέους καὶ περὶ Δεκέμβριον ὁ τρίτος τοῦ Αἰσχύλου τόμος.

Ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ παρελθόντος ἔτους ἐμνήσθημεν, ὅτι ὁ Σύλλογος διά τε τὴν βραδυπορίαν ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν πρὸ πολλοῦ ἀγγελλομένων ἔργων τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης, ὡς καὶ διὰ τὴν μὴ τήρησιν τοῦ Γ' ἄρθρου τοῦ προγράμματος αὐτῆς, ἀνέθηκε τῷ φιλολογικῷ τμήματι τὴν ἐξεύρεσιν καὶ διατύπωσιν τῶν δεόντων γενέσθαι.

Ὁ Σύλλογος ἐπανειλημμένως ἐξέφρασε τὴν δυσφορίαν αὐτοῦ διὰ τὴν βραδυπορίαν τῶν ἐκδόσεων τῆς Βιβλιοθήκης ταύτης καὶ ἐφέτος συντόνως τὸ φιλολογικὸν τμῆμα ἐπελάβετο τῆς τε ὀρθοτέρας ἑρμηνείας ἄρθρων τινῶν τοῦ προγράμματος καὶ τοῦ τρόπου τῆς ἀνυσιμωτέρας ἐκδόσεως καὶ ἐνέκρινεν ὅπως ἕκαστος τόμος πεζογράφου ἢ ποιητοῦ διαιρῆται εἰς δύο τεύχη, ὧν τὸ μὲν χάριν τῆς πολυπληθεστέρας τάξεως θὰ περιέχῃ μετὰ βραχεῖαν εἰσαγωγήν, μὴ ὑπερβαίνουσαν τὰς εἴκοσι σελίδας, ὡς συνήθως γίνεται εἰς τὰς σχολικὰς ἐκδόσεις, τὸ κείμενον μετὰ συντόμων μὲν ἀλλ' ἀφθόνων ἑρμηνειῶν, ὡς ὁρίζει τὸ α' μέρος τοῦ Ε' ἄρθρου, πάσης ἄλλης περὶ τὴν δέουσαν ἑρμηνείαν δυσνοήτων χωρίων λογίας συζητήσεως παραπεμπομένης εἰς τὸ Β' τεῦχος, τοῦτο δὲ θὰ περιέχῃ εἰσαγωγήν, οἵαν ὁρίζει τὸ Ζ' ἄρθρον, καὶ τὰς ἄλλας ἑρμηνευτικὰς σημειώσεις καὶ τὰς κριτικὰς παρεκβολὰς τὰς προωρισμένας ἰδίως διὰ τὴν τάξιν τῶν λογίων, ὡς ὁρίζει τὸ β' μέρος τοῦ Ε' ἄρθρου. Ἀλλ' ἐπὶ πᾶσι χάριν αὐτοῦ τοῦ διπλοῦ σκοποῦ τῆς Βιβλιοθήκης πρέπει οἱ ἐκδόται νὰ μὴ ὑπερβαίνωσι τὰ ὑπὸ τοῦ προγράμματος διακεχαραγμένα ὅρια. Προσέτι δέ, ἐπειδὴ παρετηρήθη, ὅτι διὰ τῶν ἀπὸ τετραετίας τεθειμένων φραγμῶν πρὸς ἀνάληψιν ἐκδόσεώς τινος τῆς Ζ. Ἑλλ. Βιβλιοθήκης παρακωλύεται μεγάλως ἡ περαιτέρω ἐξακολούθησις τοῦ κοινωφελεστάτου ἔργου τοῦ μεγάλου τοῦ Συλλόγου ἡμῶν εὐεργέτου, προυτάθη καὶ ἐνεκρίθη ὅπως μεταξὺ τῶν κατὰ τὸ ΙΑ' ἄρθρον προσκαλουμένων ἐκδοτῶν συγκαταριθμῶνται ἐκεῖνοι τῶν πεπειραμένων καὶ ἱκανῶν Ἑλλήνων φιλολόγων, γνωστῶν δὲ ἐκ συγγραφῶν, ὅσοι προτείνονται ὑπό τινος μέλους τοῦ τμήματος, τῆς προτάσεως δὲ ταύτης κατ' ἀρχὴν ἀποδεκτῆς γενομένης ὑπὸ τῆς πλειονοψηφίας, ὑποχρεοῦται ὁ προτείνων νὰ ὑποβάλῃ τοὐλάχιστον πέντε (5) τυπογραφικῶν φύλλων ὕλην ἔκ τε τῆς εἰσαγωγῆς καὶ τῶν ἑρμηνευτικῶν σημειώσεων καὶ τῶν κριτικῶν ὑπομνημάτων, ἡ δ' ὁριστικὴ ἀποδοχὴ τῆς ἀναθέσεως τῆς ἐκδόσεως γίνεται ὑπὸ τῆς πλειονοψηφίας τῶν μελῶν τοῦ τμήματος μετὰ ἠτιολογημένην γραπτὴν ἔκθεσιν ἑκάστου μέλους.

Ἤδη κατὰ τὸ ἀρχόμενον Συλλογικὸν ἔτος τῷ Συλλόγῳ ἐναπόκειται νὰ κανονίσῃ τὸ ζήτημα τοῦτο καὶ ἐξασφαλισθῇ πλέον σὺν τῇ ἐπιστημονικῇ καὶ κριτικῇ τῶν εἰδικῶν ὠφελείᾳ καὶ ἡ μεγάλη ὠφέλεια, ὡς θέλει ὁ μέγας χορηγός, τῆς τε σπουδαζούσης νεολαίας καὶ πάντων ἐκείνων, ὅσοι διακούσαντες τὰ μαθήματα τῆς παρ' ἡμῖν μέσης ἐκπαιδεύσεως καὶ τραπέντες ἐπ' ἄλλας ἐπιστήμας, ἢ πρακτικὰ ἔργα, οὐκ εἰσὶν ἱκανοί, ἢ καὶ στεροῦνται τοῦ χρόνου τοῦ ἀπαιτουμένου πρὸς τελείαν κατάληψιν τῶν θαυμασίων ἔργων τοῦ δαιμονίου πνεύματος τῶν προγόνων.

Β' Τμῆμα ἀρχαιολογικόν.

Τὸ Ἀρχαιολογικὸν τμῆμα ἐξέλεξε πρόεδρον μὲν τὸν κ. *Ξενοφ. Σιδερίδην*, γραμματέα δὲ τὸν κ. *Χ. Παταζίδην*, ὃν παραιτηθέντα ἀντικατέστησε διὰ τοῦ κ. *Ὀδ. Ἀνδρεάδου* καὶ ἀντιπρόεδρον τὸν κ. *Γεώργιον Θεοχαρείδην*. Συνῆλθε δὲ εἰς ἓξ συνεδρίας, καθ' ἃς ἐγένοντο ὑπὸ τοῦ ἀκαμάτου αὐτοῦ προέδρου αἱ ἑξῆς ἀνακοινώσεις.

1) Περὶ τοῦ τάφου τοῦ τελευταίου Αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου.

2) Περὶ τῆς βυζαντινῆς σπάθης τῆς δωρηθείσης εἰς τὸν Διάδοχον τῆς Ἑλλάδος.

3) Περὶ Βασιλείου τοῦ Ποστελνίκου, ἐξ ἀφορμῆς τοῦ δωρηθέντος τῷ Συλλόγῳ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Δ. Μοστράτου χειρογράφου τοῦ ἐπιγραφομένου «τὰ στιχουργικὰ» τὰ παρὰ τοῦ ἄρχοντος Ποστελνίκου κ. Βασιλείου.

4) Ἀνέγνω ἐπίσης πραγματείαν ἐπιγραφομένην «Τοπογραφικὰ τοῦ μεγάλου Παλατίου καὶ τοῦ Ἱπποδρόμου τῆς Κωνσταντινουπόλεως», ὁρμηθεὶς ἐκ τοῦ ἄρτι ἐκδοθέντος ἐν Βισβούργῳ ὑπὸ τοῦ Aug. Heissenberg λόγου τοῦ Ν. Μεσαρίτου, σκευοφύλακος ἐν τῷ μεγάλῳ Παλατίῳ.

5) Ἀνέγνω πραγματείαν περὶ τοῦ Ἀκρίτου τοῦ ἐν τῷ Ἀρτακηνῷ κόλπῳ.

Ἐνταῦθα μνημονευτέον καὶ τὴν ἀνακοίνωσιν, ἣν ἐποιήσατο ἐν εἰδικῇ συνεδρίᾳ τοῦ Συλλόγου ὁ κ. *Ἰ. Π. Μηλιόπουλος* ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐξακρίβωσις βυζαντινῶν τοποθεσιῶν».

Ἐπίσης ὁ κ. *Στέφ. Ζῶτος* ἀπέστειλε διὰ τοῦ κ. Ξ. Σιδερίδου ἀντίγραφα εἴκοσιν ἐπιγραφῶν ἀνακαλυφθεισῶν ἐν Κὶρ-Σεχὶρ τοῦ Βιλαετίου Ἀγκύρας καὶ ἐν τοῖς λουτροῖς Καρὰ-κοὺρτ καὶ Ἀγιὰζ τῆς Κιλικίας.

Ἐπίσης ἐδωρήθη καὶ ἐκμαγεῖον μολυβδοβούλλου Θεοφάνους Βασιλικοῦ Σπαθαρίου καὶ ξενοδόχου Πυλῶν.

Ἐπίσης ἐδωρήθησαν ὑπὸ τοῦ κ. Αὐρηλίου Σπαθάρη 12 φωτογραφίαι τῶν τε ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν οἰκιῶν ἀρχαίων ἐν Φαναρίῳ, Τζιβαλίῳ καὶ Βαλατᾷ.

Πρὸς τούτοις ἡ Α. Ε. ὁ ἡγεμὼν τῆς Σάμου κ. Α. Κοπάσης πρὸ τῆς ἐντεῦθεν ἀναχωρήσεώς του ἐδωρήσατο τὸ γαλλικὸν Ἀρχαιολογικὸν περιοδικὸν Révue Archéologique τοῦ ἔτους 1907.

Γενναῖα καὶ τὰ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐν τῷ ἀρχαιολογικῷ τμήματι τελεσθέντα, λαμβανομένου μάλιστα ὑπ' ὄψιν τοῦ ὀλιγαρίθμου τῶν συνεδριῶν καὶ τοῦ ὀλιγαρίθμου τῶν εἰς αὐτὰς φοιτώντων, καὶ ὅτι πᾶσα σχεδὸν ἡ ἐργασία ὑπὸ μόνου τοῦ προέδρου τοῦ τμήματος ἐγένετο.

Ἀληθές, ὡς καὶ ἐν τῇ περυσινῇ ἐκθέσει εἴπομεν, ἐν τῷ κλάδῳ τούτῳ καὶ οἱ ξένοι καὶ ἡ ὁμογενὴς κοινωνία ἀπαιτοῦσι παρὰ τοῦ Συλλόγου περισσότερα, τῶν ἡμετέρων κυρίως ὑποδεικνυόντων τὰς τῶν ξένων τοιαύτας ἐργασίας. Ἀνάγκη ὅμως νὰ γνωρίζωμεν τίνα μέσα διαθέτουσι καὶ ὁπόσα δαπανῶσιν οἱ ξένοι οἱ συνιστῶντες ἰδίᾳ εἰδικὰς πρὸς τοιαύτας μελέτας σχολὰς καὶ ἱνστιτοῦτα μετὰ πλουσίων βιβλιοθηκῶν καὶ μεγάλων χορηγιῶν καὶ ἁδρᾶς μισθοδοτήσεως τῶν ἐργαζομένων, τοῦτο καὶ μόνον ἐχόντων ὡς ἰδίαν ἐνασχόλησιν. Ἡμεῖς ἀναμένομεν τὰ πάντα παρ' ἐρασιτεχνῶν μὴ ὑπολογίζοντες, ὅτι διὰ μεταβατικὰ καὶ ἀγορὰν βιβλίων μόνον ἔχουσιν ἀνάγκην μεγάλων δαπανῶν.

Εὐτυχῶς ἀκτὶς ἐξασφαλίσεως καὶ προαγωγῆς καὶ τῶν μελετῶν τούτων ἐπεφάνη διὰ τῆς ἱδρύσεως τοῦ *Σαθείου* διαγωνίσματος, τὸ ὁποῖον ἡ Μ. Ἐκκλησία ἀνέθηκε τῷ Ἑλλ. Φιλ. Συλλόγῳ. Πιστεύομεν, ὅτι λίαν προσεχῶς κανονισθήσονται τὰ τοῦ διαγωνίσματος τούτου, καὶ ὅτι τὸ διατιθέμενον ποσόν, ὅπερ τό γε νῦν εἶναι ἐλάχιστον, ταχέως διὰ γενναίων συνδρομῶν θέλει ἐπαυξηθῆ, ὥστε πολλὰ τοιαῦτα διαγωνίσματα κατ' ἔτος νὰ προκηρύσσωνται καὶ ἀμείβωνται.

Συγχρόνως ὅμως δέον νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι, αἱ ἀρχαιολογικαὶ μελέται, καὶ ἰδίως αἱ ἀφορῶσαι εἰς τὰ τῆς προγονικῆς καὶ πατρῴας σοφίας παρὰ πᾶσι τοῖς λαοῖς θεωροῦνται λίαν ὠφέλιμοι καὶ ἐκπολιτιστικώταται, καὶ μιτ' ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἀγάπης διενεργοῦνται, ἐνῷ παρ' ἡμῖν, καὶ ἡ στοιχειώδης αὐτῶν διδασκαλία ἀπὸ τῶν σχολῶν τῆς μέσης παιδεύσεως ἐξορίζεται, ἀπολλυμένης οὕτω πάσης ἀγάπης καὶ ἐφέσεως περὶ τοιαύτας σπουδὰς καὶ μελέτας.

Γ' Τμῆμα ἐκπαιδευτικόν.

Κατὰ τὴν τοῦ νέου Κανονισμοῦ ἐπιψήφισιν ὁ Σύλλογος ἔχων ὑπ' ὄψιν τὴν ἀπὸ τῆς τελευταίας δεκαετίας καὶ πλέον ἐπιβράδυνσιν καὶ νάρκην περὶ τὴν τῶν ἐκπαιδευτικῶν μέριμναν παμψηφεὶ ἀνασυνέστησε τὸ ἐκπαιδευτικὸν τμῆμα, ἵνα μεριμνᾷ περὶ βελτιώσεως τῆς πρώτης καὶ μέσης παιδεύσεως, περὶ προγραμμάτων καὶ διδακτικῶν βιβλίων καὶ μεθόδων, καὶ περὶ τῆς πνευματικῆς καὶ οἰκονομικῆς καταστάσεως τῶν ἐν τῷ κλίματι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου Σχολείων.

Εἰς τὸ τμῆμα κατατάσσονται οὐ μόνον οἱ φιλόλογοι καὶ παιδαγωγοὶ καὶ οἱ διδάσκαλοι τῆς πρώτης καὶ μέσης παιδεύσεως, ἀλλὰ καὶ ὅσα τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου ζητήσωσι τοῦτο.

Μετὰ τὴν τοιαύτην συγκρότησιν τὸ τμῆμα συνῆλθεν εἰς μίαν καὶ μόνην συνεδρίαν ἐκλεγέντων προέδρου τοῦ κ. *Α. Ζαμαρία*, ἀντιπροέδρου τοῦ κ. *Α. Κρητικοῦ*, καὶ γραμματέως τοῦ κ. *Α. Σπαθάρη*. Ὁ Σύλλογος πέποιθεν, ὅτι κατὰ τὸ ἀρξάμενον ἔτος τὸ τμῆμα τοῦτο θέλει ἐγκαινίσει τὰς ἐργασίας αὐτοῦ ἀνταξίως τῶν ἐκ τῶν μελῶν αὐτοῦ ἀναμενομένων προσδοκιῶν.

Δ' Βιολογικὸν Τμῆμα.

Τὸ βιολογικὸν τμῆμα πρόεδρον ἐξελέξατο τὸν κ. *Δ. Μαρουκλῆν*, γραμματέα τὸν κ. *Ν. Κοκκολᾶτον*, ὃν παραιτηθέντα ἀντεκατέστησε διὰ τοῦ κ. *Γ. Ζηλιαράκη*, καὶ ἀντιπρόεδρον τὸν κ. *Α. Κρητικόν*.

Συνῆλθεν εἰς 30 συνεδρίας ἐκτὸς τῶν μετὰ τοῦ προεδρείου καὶ τῶν ἄλλων τμημάτων συνεδριῶν αὐτοῦ. Ἐν ταύταις ἐγένοντο ἀνακοινώσεις 31, ἐπεδείχθησαν ἓξ ἀσθενεῖς καὶ ἑπτὰ ἀνατομικὰ παρασκευάσματα.

Αἱ ἀνακοινώσεις δ' αὐταὶ ἀφορῶσιν εἰς ἅπαντας τοὺς κλάδους τῆς ἰατρικῆς μήτε τοῦ φαρμακευτικοῦ ἐξαιρουμένου. Κεφαλαιωδῶς

παραθέτομεν τὰς ἀνακοινώσεις ταύτας, ἃς κατετάξαμεν συμφώνως πρὸς τοὺς κλάδους τῆς ἰατρικῆς.

Ὁ κ. *Δ. Μανουηλίδης* ἀνεκοίνωσε· 1) Περίπτωσιν μυοκαρδίτιδος μετ' ἐπιδείξεως τοῦ ἀσθενοῦς· 2) Περίπτωσιν ἐγκεφαλονωτιαίας μηνιγγίτιδος 3) Περίπτωσιν σπασμωδικῆς στενώσεως τοῦ οἰσοφάγου μετὰ κυανώσεως ἐντερογενοῦς, ἐπιδείξας καὶ τὸ σχετικὸν παρασκεύασμα· 4) Τὰς παρατηρήσεις αὐτοῦ περὶ τῆς πρὸς διάγνωσιν τῆς φυματιώσεως ὀφθαλμικῆς ἀντιδράσεως calmette.

Ὁ κ. *Α. Χρηστίδης*· Περίπτωσιν καρκινωματώσεως διαχύτου τοῦ στομάχου καὶ ἑτέραν διηθήσεως τῆς καρδίας καὶ τοῦ περικαρδίου ὑπὸ τιτανωδῶν ἁλάτων, ἐπέδειξε δὲ καὶ τὰ σχετικὰ παρασκευάσματα. Περὶ πρωτοπαθῶν ἑλκῶν τοῦ γαστροεντερικοῦ σωλῆνος ἀπὸ ἀπόψεως διαγνωστικῆς καὶ συμπτωματικῆς.

Ὁ κ. *Νούλης*· Περὶ θεραπείας τῆς αἱμοφιλίας διὰ νωποῦ ὀρροῦ αἵματος.

Ὁ κ. *Σαγγάρος* ἐπέδειξεν ἀσθενῆ ἰαθέντα ἐξ ἐγκεφαλονωτιαίας μηνιγγίτιδος.

Ὁ κ. *Σγουρδαῖος*· Περίπτωσιν ῥήξεως κύστεων ὑδατωδῶν ἐντὸς τῶν χοληφόρων ὁδῶν. Περίπτωσιν ἀναστροφῆς τῆς θέσεως τοῦ σπληνός. Περίπτωσιν σκωληκοειδίτιδος. Περὶ προστατεκτομίας καθόλου καὶ ἰδίᾳ τῶν ἀπωτέρων αὐτῆς ἀποτελεσμάτων· ἐπέδειξε δὲ καὶ τὸ σχετικὸν παρασκεύασμα. Περίπτωσιν δερμοειδοῦς κύστεως τῆς γλώσσης μετὰ τοῦ σχετικοῦ παρασκευάσματος. Παρουσίασεν ἀσθενῆ μὲ καρκινωμάτωσιν τοῦ κάτω χείλους ἐν εἴδει βοτρυομηκώσεως.

Ὁ κ. *Παγγάδης*· Περίπτωσιν ἐξωμητρίου κυήσεως σαλπιγγικῆς μετ' ἐπιδείξεως τοῦ σχετικοῦ παρασκευάσματος. Περίπτωσιν ἀναπλαστικῆς ἐγχειρήσεως τοῦ πέους μετ' ἐπιδείξεως τοῦ ἀσθενοῦς.

Ὁ κ. *Σώτροπας*· Περὶ θεραπείας τῶν πυωδῶν τραυματικῶν ἀρθριτίδων. Περίπτωσιν κοιλιακῆς ὑστερεκτομίας παρ' ἐπιτόκῳ.

Ὁ κ. *Σαγγάγγος* παρουσίασεν ἀσθενῆ μὲ γαγγραινώδη λυμφαγγείτιδα τοῦ πέους.

Ὁ κ. *Παπανικολάου*· Περὶ τομῆς τοῦ Wilde ἐν τῇ ὠτολογίᾳ καὶ θεραπευτικῆ αὐτῆς δύναμις.

Ὁ κ. *Γαβριηλίδης* περὶ νυκταλωπίας ἀπὸ ἀρχαιολογικῆς καὶ φιλολογικῆς ἀπόψεως.

Ὁ κ. *Α. Κρητικός*· Περίπτωσιν νόσου τοῦ Korsakoff καὶ ἐπιληψίας Brawais Jockson.

Ὁ κ. *Γ. Ζηλιανάκης*· Περὶ παρεγκεφαλιδικῆς συνδρομῆς καὶ ἀλλοιώσεων τῶν *ἐλαιῶν* τοῦ προμήκους μετ' ἐπιδείξεως παρασκευάσματος. Περίπτωσιν νόσου Friedreich μετ' ἐπιδείξεως τοῦ ἀσθενοῦς.

Ὁ κ. *Ρ. Τσομπάογλου*· Περίπτωσιν συνδρομῆς Benedickt.

Ὁ κ. *Ι. Κιουλεμέογλου*· Νεώτερά τινα περὶ λέπρας.

Ὁ κ. *Δημάκης*· Φυσιολογικὴ μελέτη περὶ ἐμμήνου ῥύσεως.

Ὁ κ. *Π. Βασιλειάδης*· Περὶ βάμβακος, γάζης καὶ ἄλλων φαρμακευτικῶν εἰδῶν.

Ὁ κ. *Π. Χατζηχρήστου*· Περὶ τροποποιήσεως τῆς ἐν χρήσει συνταγογραφίας.

Ἐκτὸς δὲ τῶν ἀνακοινώσεων τὸ τμῆμα ἐνδιέτριψε περὶ ποικίλα ἄλλα βιολογικὰ θέματα, περὶ τὸ ζήτημα τῆς κατ' οἶκον χειρουργίας, σπουδαίως δ' ἐπησχόλησαν αὐτὸ τά τε ἐπιπολάζοντα ζητήματα καὶ αἱ ἐπιδημικαὶ νόσοι καὶ ἰδίᾳ αἱ κατὰ τὸ διαρρεῦσαν ἔτος παρατηρηθεῖσαι παρ' ἡμῖν χολέρα καὶ ἐγκεφαλονωτιαία μηνιγγῖτις. Ἐπίσης σοβαρῶς ἐπησχόλησε τὸ τμῆμα καὶ τὸ περὶ ἐλονοσίας ἐν τῇ πόλει ἡμῶν καὶ τοῖς περιχώροις ζήτημα.

Τὸ βιολογικὸν τμῆμα πρῶτον ἀνταπεκρίθη εἰς τὴν ἔκκλησιν τοῦ Συλλόγου περὶ διαγωνισμάτων ὁρίσαν τὴν συγγραφὴν βιβλίων ὑγιεινῆς διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν ἀστικῶν σχολῶν καὶ τὸ πρόγραμμα τοῦ ἀγῶνος ἐγκαίρως ὑπέβαλε τῷ Συλλόγῳ καὶ ἡ ἐκλεγεῖσα ὑπ' αὐτοῦ ἑλλανόδικος Ἐπιτροπὴ τὸ ἔργον της ἐτελείωσε. Συνειργάσθη ἐπίσης μετὰ τοῦ προεδρείου καὶ τοῦ Συλλόγου εἰς τὸ περὶ ὑγιεινῆς τῶν σχολῶν θέμα.

Ἐξηκολούθησε δὲ ἰδίαις δαπάναις καὶ τὴν ἔκδοσιν ἰδίου δελτίου ὡς παραρτήματος τοῦ Περιοδικοῦ τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου, ἐν ᾧ αἱ ἐργασίαι αὐτοῦ ἐγκαίρως δημοσιεύονται κτῆμα τῶν τε ἐν τῇ πόλει ἡμῶν ἰατρῶν καὶ τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ταχέως γινόμεναι.

Τὸ δελτίον διευθύνει καὶ δημοσιεύει ἰδιαιτέρα Ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ προέδρου τῆς συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Συλλόγου καὶ τὸν ἔλεγχον τῆς ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπῆς αὐτοῦ. Ἐξηλεγχθεῖσα δὲ ἡ τοῦ παρελθόντος ἔτους οἰκονομικὴ διαχείρισις εὑρέθη καλῶς ἔχουσα. Ἐκτὸς δὲ τῶν διανεμηθέντων εἰς τὰ μέλη καὶ τοὺς συνδρομητὰς ἐδόθησαν τῷ Συλλόγῳ καὶ χίλια ἀντίτυπα ἀνταποκρινόμενα πρὸς τὸν ἤδη ἐκτυπούμενον τριακοστὸν τόμον τοῦ Περιοδικοῦ.

Ὡς βλέπομεν, αἱ ἐργασίαι τοῦ βιολογικοῦ τμήματος καὶ πολλαὶ καὶ πλούσιαι, οὐκ ὀλίγαι δὲ αἱ πρωτότυποι, μία δὲ καὶ ἀρχαιολογικὴν σημασίαν ἔχουσα, ἡ τοῦ κ. Α. Γαβριηλίδου Τὸ φίλεργον καὶ ἡ φιλοπονία τοῦ βιολογικοῦ τμήματος ἀνέκαθεν παρετηρήθη, ὅπου δὲ λαλοῦσι τὰ πράγματα, πᾶσα ἄλλη σύστασις περιττή.

Ε' Νομικὸν Τμῆμα.

Τὸ νομικὸν τμῆμα κατήρτισε τὸ προεδρεῖον αὐτοῦ ἐκ τῶν κ κ *Ἰωάννου Φιλικοῦ*, προέδρου, *Π. Τσελλέντη*, ἀντιπροέδρου ἀπὸ τῆς ἐπιψηφίσεως τοῦ νέου κανονισμοῦ καὶ *Π. Γεωργιάδου*, γραμματέως, ὃν παραιτηθέντα, ἀντικατέστησεν ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου ὁ κ. *Α. Δημόπουλος*.

Συνεκρότησεν ἐν ὅλῳ ἐννέα συνεδρίας, ἐν ταῖς πλείσταις τῶν ὁποίων ἠσχολήθη σύμφωνα μὲ τὸν προορισμὸν καὶ τὸν σκοπὸν τῶν τμημάτων περὶ ἐπιστημονικὰ καθαρῶς θέματα. Καὶ πρῶτος ἀνεκοινώσατο ὁ ἑταῖρος κ. *Περικλῆς Βιζουκίδης* μελέτην αὐτοῦ *περὶ τῶν δικῶν κατὰ τὸ Ἀττικὸν δίκαιον καὶ τῶν actions τοῦ Ρωμαϊκοῦ*, δεύτερος ὁ κ. *Π Μηλιώτης περὶ τοῦ θεσμοῦ τοῦ γάμου* κατὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Ἰσαύρου, τρίτος ὁ κ. *Αὐρήλιος Σπαθάρης περὶ μοιχογεννήτων* κατὰ τὴν γαλλικὴν νομοθεσίαν, τέταρτος ὁ κ. *Νικόλαος Παπαδημητρίου περὶ γενικῶν ἀβαριῶν*, πέμπτος ὁ κ. *Πέτρος Τσελλέντης περὶ ἐπιτροπῆς διὰ τελευταίας βουλήσεως* κατὰ τὸ ρωμαϊκὸν καὶ βυζαντινὸν δίκαιον.

Αἱ ἐπὶ τῶν θεμάτων τούτων συζητήσεις ὑπῆρξαν διεξοδικαί, διεξαχθεῖσαι ἐν ἀραιᾷ κοινοβουλευτικῇ τάξει. Λυπεῖται δὲ τὸ προεδρεῖον τοῦ τμήματος, διότι ἡ ἔλλειψις χρόνου πρὸς συγκρότησιν συνεδριῶν αὐτοῦ ἀπεστέρησε πολλὰ τῶν φίλων μελῶν τοῦ τμήματος τὴν εὐχαρίστησιν τοῦ νὰ ἀνακοινώσωσι μελέτας αὐτῶν, ἃς εἶχον ἑτοίμους καὶ ἃς εἶχον ἀναγγείλει εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ προεδρείου. Ἐκφράζομεν τὴν εὐχὴν ὅπως τὸ διάδοχον προεδρεῖον κηρύξῃ τὴν ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ τμήματος ἀπὸ τοῦ Νοεμβρίου, ἵνα ὑπάρξῃ χρόνος ἱκανὸς πρὸς ἱκανοποίησιν τοῦ ζήλου τῶν μελῶν, ὃν τὸ προεδρεῖον τοῦ τμήματος μετ' εὐαρεσκείας διεπίστωσε καὶ μεθ' ὑπερηφανίας ἐξαγγέλλει. Ὡσαύτως τὸ τμῆμα συνέταξε διὰ τριῶν αὐτοῦ μελῶν, τοῦ κ. *Π. Τσελλέντη*, ἀντικαταστήσαντος τὸν ἀποδημοῦντα κ. *Περ. Βιζουκίδην*, τοῦ κ. *Α. Δημοπούλου*, καὶ *Αὐρ. Σπαθάρη*, τὸ πρόγραμμα τοῦ προκηρυχθέντος ὑπὸ τοῦ Συλλόγου νομικοῦ διαγωνίσματος «περὶ διαζυγίου κατὰ τὴν Βυζαντινὴν νομοθεσίαν καὶ τὴν πρᾶξιν τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας μέχρι σήμερον».

Περιχαρῶς ἐξαγγέλλοντες τὴν τοιαύτην δρᾶσιν κατὰ τὸ διαρρεῦσαν ἔτος τοῦ Νομικοῦ τμήματος καὶ συγχαίροντες τοῖς ἐν αὐτῷ ἐργασαμένοις, εὐχόμεθα ὡς καὶ τὸ τμῆμα προβλέπει συνέχειαν τῶν τοιούτων ἐργασιῶν τοῦ σώματος ἐπ' ἀγαθῷ καὶ τοῦ Συλλόγου καὶ τῆς κοινωνίας ἐν γένει, ἐμπεδουμένης οὕτω παρὰ πᾶσι σὺν ἄλλοις καὶ τῆς ἀγάπης πρὸς τὴν δικαιοσύνην.

ΣΤ' Τμῆμα φυσικομαθηματικόν.

Ὁ Σύλλογος ἐν τῇ ἐπιψηφίσει τοῦ νέου κανονισμοῦ διετήρησε καὶ πάλιν τὸ τμῆμα τοῦτο, καίτοι τοῦτο δὲν ἐνόει κατὰ τὰ παρελθόντα ἔτη νὰ δώσῃ σημεῖα ζωῆς. Συνεχώνευσε δ' εἰς τοῦτο καὶ τὰ τῆς διαλυθείσης ἀρχιτεκτονικῆς Ἐπιτροπῆς, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἡ αὐτὴ σιγὴ καὶ ἀφάνεια παρατηρεῖται, τῶν ἀνηκόντων δικαιωματικῶς εἰς τὸ τμῆμα μελῶν μὴ προσελθόντων κἂν εἰς τὴν ἐκλογὴν προέδρου καὶ γραμματέως.

Ἐλπίσωμεν ὅτι οἱ περὶ τὰς φυσικομαθηματικὰς ἐπιστήμας καὶ τὴν μηχανικὴν καὶ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν καταγινόμενοι θέλουσιν ἀρχίσει ἐργαζόμενοι καὶ ἐν τῷ Συλλόγῳ προάγοντες οὕτω τὸ ἔργον αὐτοῦ.

Περὶ εἰδικῶν συνεδριῶν τοῦ Συλλόγου.

Μέσον πρὸς ἐπιτέλεσιν τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ ὁ Σύλλογος ἐπιτάσσει τὴν ἐν γενικαῖς συνεδρίαις αὐτοῦ, ἐν αἷς πάντα τὰ μέλη δύνανται νὰ προσέρχωνται, εἰδικὴν ἐπασχόλησιν ἐπὶ ἀνακοινώσεων ἐπιστημονικῶν γενικωτέρου διαφέροντος.

Καὶ τοιαῦται κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος συνεκλήθησαν ἔνδεκα (11), μία τὴν 27 Μαρτίου, ἐν ᾗ ὁ κ. Ἰ. Π. Μηλιόπουλος ἐποιήσατο ἀνάγνωσμα ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐξακρίβωσις Βυζαντινῶν τοποθεσιῶν» καὶ περὶ οὗ λόγος ἐγένετο καὶ ἐν τοῖς ἔργοις τοῦ ἀρχαιολογικοῦ τμήματος, ἄλλη τῇ 17 Ἀπριλίου πρὸς ἀνάγνωσιν τῆς ἐκθέσεως τῆς ἑλλανοδίκου Ἐπιτροπῆς διὰ τὴν βράβευσιν τῆς Ὑγιεινῆς, τρίτη τῇ 10 Ἀπριλίου πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ G. Deschamps καὶ ἐπίδοσιν αὐτῷ τοῦ διπλώματος ἐπιτίμου μέλους καὶ ἐν ᾗ ὅτε κ. G. Deschamps καὶ

ὁ κ. S. Olivier ὡμίλησαν τοσοῦτον ἐμβριθῶς καὶ εὐγλώττως περὶ τοῦ ἀρχαίου προγονικοῦ ἡμῶν πνεύματος ἀνὰ τοὺς αἰῶνας. Αἱ δὲ ἀπομείνασαι ὀκτὼ διετέθησαν εἰς ἀνακοινώσεις καὶ συζητήσεις ἐκπαιδευτικῶν θεμάτων. Ἕνεκα δὲ τῆς ἀδείας, ἡ ὁποία ἐδόθη εἰς τὴν προξένευσιν καὶ μὴ μελῶν τοῦ Συλλόγου, ἔλαβον αὗται τὴν μορφὴν τοπικοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συνεδρίου.

Τὸ προεδρεῖον ἔχον ὑπ' ὄψει τὰς παλαιὰς παραδόσεις καὶ τὰ καθήκοντα τοῦ Συλλόγου ὑπέβαλεν αὐτῷ τὴν τοιαύτην ἰδέαν κανονίσαν δὲ τῇ ἐντολῇ αὐτοῦ τὰ τοῦ ζητήματος, καθώρισε μετὰ τοῦ φιλολογικοῦ καὶ βιολογικοῦ τμήματος τὰ ἐν ταῖς συνεδρίαις ταύταις συζητηθησόμενα θέματα.

Καὶ εἰς μὲν τὰς τρεῖς τούτων ἐπησχόλησε τὸν Σύλλογον τὸ περὶ Ὑγιεινῆς τῶν Σχολείων εὐρύτατον θέμα, εἰσηγητοῦ ἐκλεγέντος ὑπὸ τοῦ βιολογικοῦ τμήματος τοῦ κ. *Θ. Φλωρᾶ*, εἰς τὰς δύο τὸ θέμα «ὁποῖαι αἱ παρ' ἡμῖν ἐλλείψεις περὶ τὴν διδασκαλίαν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων ἐν τῇ μέσῃ παιδεύσει», εἰς δὲ τὴν 6ην καὶ 7ην τὸ θέμα «ἡ δημοτικὴ παίδευσις καὶ αἱ ξέναι γλῶσσαι», εἰσηγητῶν ἐκλεγέντων ὑπὸ τοῦ φιλολογικοῦ τμήματος διὰ μὲν τὸ πρῶτον τοῦ κ. *Χρ. Παπαζίδου*, διὰ δὲ τὸ δεύτερον τοῦ κ *Ν. Καπεταράκη*, καὶ ἐν τῇ 8ῃ καὶ τελευταίᾳ συνεδρίᾳ ἐπεκυρώθησαν μόνον τὰ πρακτικὰ τῆς 7ης.

Τόσον αἱ εἰσηγήσεις, ὅσον καὶ αἱ ἐπακολουθήσασαι ἐμβριθεῖς καὶ σεμναὶ συζητήσεις κατέδειξαν καὶ τὴν τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου εἰδικὴν ἐν τοῖς ζητήμασι τούτοις μόρφωσιν, καὶ τὴν ἀνάγκην τῆς συζητήσεως ἐν τοιούτῳ πεδίῳ τῶν ἐκπαιδευτικῶν τούτων θεμάτων, καὶ τὴν ὠφέλειαν τὴν προσγενησομένην ἔκ τε τῆς εὐρείας καὶ ἐλευθέρας συζητήσεως καὶ τῆς ἐνθαρρύνσεως καὶ ἐποικοδομῆς τῶν ὑπευθύνων ἐν τῇ μεταρρυθμίσει καὶ τῇ εἰσαγωγῇ τῶν δεόντων γενέσθαι.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης μετὰ πολλῆς τῆς εὐμενοῦς προσοχῆς καὶ τοῦ ἐνδιαφέροντος παρηκολούθησε καὶ τὰς ἐργασίας ταύτας τοῦ Συλλόγου, λαβοῦσα δ' ὑπ' ὄψιν τὴν μεγαλυτέραν ὠφέλειαν τὴν προσγενησομένην ἐκ τῆς ὅσον ἔνεστιν ἀκεραίας δημοσιεύσεως τῶν τε εἰσηγήσεων καὶ τῶν γενομένων συζητήσεων, ηὐδόκησε νὰ χορηγήσῃ λίρ. ὀθωμ. 25 πρὸς ἄμεσον καὶ ἐν ἰδιαιτέρῳ φυλλαδίῳ ἐκτύπωσιν τῶν πρακτικῶν τῶν συνεδριῶν τούτων· ἤρξατο δὲ ἡ πρὸς τοῦτο ἐργασία καὶ ἐντὸς ὀλίγου ἐκδοθήσεται καὶ τὸ τεῦχος τοῦτο.

Εἰδικαὶ ἐπιμνημόσυνοι συνεδρίαι.

Ὁ Σύλλογος κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐξεπλήρωσε τὰ πρὸς πολυτίμους τεθνεῶτας ἑταίρους ὀφειλόμενα ἀπὸ παρελθόντων ἐτῶν καθήκοντα αὐτοῦ συνελθὼν εἰς τέσσαρας τοιαύτας εἰδικὰς ἐπιμνημοσύνους συνεδρίας ὡς ἑξῆς :

1) Εἰς τὰς 20 Ἰανουαρίου διὰ τὸν μακαρίτην *Θ. Σαλτέλην*, βιογραφήσαντος τοῦ κ. *Μ. Αὐθεντοπούλου*.

2) Εἰς τὰς 7 Φεβρουαρίου διὰ τὸν μακαρίτην *Μ. Ψαλίδαν*, βιογραφήσαντος τοῦ κ. *Κ. Μακρῆ*.

3) Τῇ 20 Φεβρουαρίου διὰ τὸν ἀείμνηστον Emile Legrand, βιογραφήσαντος τοῦ κ. *Η. Βιζουκίδου*.

4) Εἰς ἐπιμνημόσυνον τοῦ ἀειμνήστου *Δ. Βερναρδάκη* συνεδρίαν, βιογραφήσαντος τοῦ κ. *Δ. Μοστράτου*. Εἰς ταύτην προσθετέον καὶ τὴν πέμπτην τὴν συνελθοῦσαν εἰς τὰς 2 Δεκεμβρίου διὰ τὸν ἀείμνηστον *Κ. Ἐ. Σεβαστόπουλον* καὶ περὶ ἧς ἐγένετο ἐν ἀρχῇ λόγος.

Τῶν συνεδριῶν τούτων μνεία ἐν τῇ σειρᾷ τῶν μέσων πρὸς διάδοσιν γνώσεων καὶ ἤθους ἐποιησάμεθα, διότι θεωροῦμεν καὶ ταύτας λίαν ἐποικοδομητικὰς ὑπὸ ἔποψιν μορφώσεως, καθότι «καὶ τοὺς ἀγαθοὺς γεγενημένους δεῖ ἐπαινεῖν καὶ τοὺς ἐπιζῶντας παραδειγματίζεσθαι», καὶ διότι οἱ νεώτεροι φιλοτιμοτέρως θέλουσι διάκεισθαι πρὸς τὴν ἀρετήν, «εἰδότες ὅτι τούτων εὐλογήσονται μᾶλλον, ὧν ἂν ἀμείνους σφᾶς αὐτοὺς παράσχωσιν». (Ἰσοκράτους Εὐαγόρας β΄).

Ἐν τῶν μέσων ἐπίσης πρὸς διάδοσιν γνώσεων καὶ ἐκλαίκευσιν τῶν ἐπιστημῶν εἶναι καὶ αἱ ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ ἐπιτασσόμεναι δημόσιαι διαλέξεις, αἱ γινόμεναι τακτικῶς κατὰ πᾶσαν Πέμπτην καὶ Κυριακὴν ὑπὸ τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου.

Ἐν τῷ καταλόγῳ ἐγκαίρως ἐνεγράφησαν ὑπὸ διαφόρων μελῶν 32 τοιαῦται διαλέξεις· ὅμως ἐπραγματοποιήθησαν 20, ὧν αἱ τέσσαρες ἐπίσης πρὸς ἀντικατάστασιν.

Ταύτας δ' ἐποιήσαντο οἱ ἑξῆς :

Δημόσιαι διαλέξεις καὶ λαϊκὰ μαθήματα.

Ὁ κ. *Α. Δημόπουλος* «Ἂν ἡ Ἑλλὰς ὑστέρησε τῆς Ρώμης ἐν τῇ ἀναπτύξει τοῦ δικαίου».

Ὁ κ. *Ἀλ. Γαζῆς* «Περὶ ἄνθρακος τῆς ἀμπέλου».

Ὁ κ. *Κ. Σπανούδης*. «Ἤθη καὶ ἔθιμα Ἱσπανικὰ (Ταυρομαχίαι ἐν Ἱσπανίᾳ)».

Ὁ κ. *Ἀλ. Γαζῆς* «Ἡ ἐπὶ τῆς βλαστήσεως ἐπίδρασις τῆς σελήνης».

Ὁ κ. *Κλ. Κοκκολᾶτος* «Περὶ τῆς ὑγιεινῆς ἐν τῷ κατὰ τῆς φθίσεως ἀγῶνι καὶ περὶ τῶν μέσων πρὸς προφύλαξιν ἀπ' αὐτῆς» καὶ «Περὶ φθίσεως καὶ γάμου».

Ὁ κ. *Arthur Miglievich* «Ἡ ὡραιότης τῆς γυναικὸς ἐν τῷ παρελθόντι καὶ σήμερον, καὶ τὰ διάφορα μέσα τῆς διατηρήσεως αὐτῆς» γαλλιστί.

Ὁ κ. *Νικ. Κοκκολᾶτος* «Περὶ τῆς φυσικῆς ἀνατροφῆς τῶν παίδων».

Ὁ κ. *Δ. Σ. Παπαδόπουλος* «Τρεῖς διάσημοι γυναῖκες καὶ ἀπαγγελία ποιημάτων».

Ὁ κ. *Ν. Παπαγιαννόπουλος* «Περί τινος σελίδος τῆς Μεσαιωνικῆς Ἱστορίας».

Ὁ κ. *Ἀλ. Βασιλειάδης* «Οἱ Ἀλχημισταὶ καὶ ἡ νεωτέρα χημεία».

Ὁ κ. *Κλ. Κοκκολᾶτις* «Ἡ σωματικὴ καὶ πνευματικὴ ὑπερκόπωσις ἔν τε τῇ κοινωνίᾳ καὶ τοῖς σχολείοις ὡς προδιαθετικὸν αἴτιον τῆς τε νευρασθενείας καὶ τῆς φθίσεως».

Ὁ κ. *Ἀλ. Γαζῆς* «Περὶ νοθεύσεως τοῦ γάλακτος».

Ὁ κ. *Δ. Η. Οἰκονομίδης* «Τὰ πρῶτα ἴχνη τοῦ νῦν γραπτοῦ λόγου ἀπὸ τῶν Ἀλεξανδρεωτικῶν χρόνων».

Ὁ κ *Γ. Νούλης* «Περὶ κατοικίας».

Ὁ κ. *Χρ. Χαραλαμπείδης* «Περὶ τοῦ χαρακτῆρος ὡς στοιχείου τῆς ἀνθρωπίνης εὐτυχίας».

Ὁ κ. *Ν. Παπαγεωργίου* «Ὁ ποιητής».

Ἡ κ. *Ἰουλία Καράλη* «Τίς ὁ ἀληθὴς προορισμὸς τῆς γυναικὸς ἐν τῷ κόσμῳ»;

Ὁ κ. *Ἰ. Φαληρεὺς* «Τὸ γλωσσικὸν ζήτημα».

Ὁ κ. *Γ. Ν. Φωτιάδης* «Περὶ γάμου ἱστορικῶς καὶ κοινωνικῶς» καὶ «Περὶ τοῦ ἀληθοῦς προορισμοῦ τῆς γυναικός».

Πᾶσαι αἱ γενόμεναι αὗται διαλέξεις πρὸς τὸ δημόσιον καὶ σπουδαῖαι ἦσαν καὶ ἐπιτυχῶς ἐγένοντο προσελκύσασαι ἐν γένει καὶ πολυπληθὲς ἀκροατήριον. Αἱ τοιαῦται ὅμως διαλέξεις φέρουσι τὴν παλαιὰν ἁμαρτίαν, τοῦτο μὲν ἐκφεύγουσαι ἐνίοτε εἰς ἐπιστημονικὰς πραγματείας, τοῦτο δὲ ἀνωμάλως κείμεναι, μηδεμιᾶς σχέσεως ὑπαρχούσης τῆς μιᾶς πρὸς τὴν ἑπομένην· ἀδύνατον δ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐν μιᾷ καὶ μόνῃ ἢ καὶ δύο κατὰ χρόνον πολὺν ἀφισταμέναις νὰ ἐξαντληθῇ ἐπαρκῶς τὸ ἑρμηνευόμενον θέμα. Ἕνεκα τούτου κατὰ τὴν ἐπιψήφισιν τοῦ νέου Κανονισμοῦ καθώρισεν ὁ Σύλλογος καὶ σειρὰν λαϊκῶν μαθημάτων καθ' ὡρισμένον πρόγραμμα, ἑκάστου μαθήματος διδασκομένου ὑφ' ἑνὸς καὶ μόνου καθ' ὡρισμένην διαίρεσιν εἰς ὅσα μαθήματα ἀπαιτοῦνται πρὸς ἐξάντλησιν τοῦ θέματος.

Ἅμα τῇ ἐπιψηφίσει τοῦ Κανονισμοῦ τὸ προεδρεῖον μετὰ τῶν προεδρείων τῶν τμημάτων καθώρισε διὰ τὸν μένοντα μέχρι τοῦ τέλους τοῦ ἔτους χρόνον τέσσαρα μαθήματα. 1) *Ἠθικήν* καὶ διδάσκαλον ἐξελέξατο τὸν κατηχητὴν τῆς Μ. τοῦ Χρ. Ἐκκλησίας αἰδεσιμώτατον κ. *Α. Ζῶτον*. 2) *Ὑγιεινήν* καὶ διδάξοντα τὸν ἰατρὸν κ. *Β. Ρίτσον*. 3) *Ἱστορίαν καὶ Γεωγραφίαν* καὶ διδάξοντα τὸν κ. *Δαμασκηνόν* καὶ 4) *Ἰχνογραφίαν* καὶ διδάσκαλον τὸν κ. *Ἰ. Ἀρβανιτάκην*.

Τὰ μαθήματα ἤρξαντο ἀπὸ τῆς Παρασκευῆς τῆς καθαρᾶς ἑβδομάδος τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς κατὰ Δευτέραν, Τετάρτην, Παρασκευὴν καὶ Κυριακήν. Τοιαῦτα δ' ἐγένοντο ἐν ὅλῳ **22**· τέσσαρα ὑπὸ τοῦ αἰδεσιμωτάτου κ. *Α. Ζώτου*, ἓξ ὑπὸ τοῦ κ. *Β. Ρίτσου*, ἓξ ὑπὸ τοῦ κ. *Δ. Δαμασκηνοῦ* καὶ ἓξ ὑπὸ τοῦ κ. *Ἰ. Ἀρβανιτάκη*.

Πολλοὶ τὴν ἀποτυχίαν τῶν τοιούτων μαθημάτων προέβλεπον στηριζόμενοι δῆθεν εἰς τὸ παρελθὸν καὶ τὴν ἀποφυγὴν τῶν λαϊκῶν τάξεων Ἀλλὰ ἡ ἀξία, τὸ πρόθυμον καὶ ἡ τακτικὴ φοίτησις τῶν διδαξάντων, ἡ ἐπικουρία εἰς τὸ ἔργον τῶν Θεοφιλεστάτων χωροεπισκόπων, Πέραν ἁγίου Ἐλαίας, Ταταούλων ἁγίου Παμφίλου καὶ Γαλατᾶ καὶ τῆς ὁμογενοῦς δημοσιογραφίας, συνετέλεσαν οὐ μόνον αἱ λαϊκαὶ τάξεις νὰ προσέρχωνται, ἀλλὰ καὶ αἱ λοιπαὶ νὰ παρακολουθῶσιν εὐχαρίστως, καὶ ἑπομένως ἀντὶ ἀραιώσεως πύκνωσις τοῦ ἀκροατηρίου ὁλονὲν παρετηρήθη.

Εὐχαριστοῦντες καὶ τοὺς διδάξαντας καὶ τοὺς βοηθήσαντας ἐκ μέρους τοῦ Συλλόγου, ἐκφράζομεν τὴν πεποίθησιν αὐτοῦ, ὅτι πάντες θέλομεν διατηρήσει τὴν αὐτὴν ἐνέργειαν καὶ θέλησιν πρὸς ἑδραίωσιν καὶ θεμελίωσιν καὶ τοῦ ἔργου τούτου τοῦ Συλλόγου.

Τὸ προεδρεῖον λαβὸν ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἡ διδασκαλία τῶν ἀρχαίων δραμάτων ἀπὸ σκηνῆς, ὡς ἄλλοτε ἐν τῷ Συλλόγῳ ἐγένετο καὶ ὡς συχνότερον ἤρξατο ἀπό τινος γινόμενον καὶ ἐν τῇ Ἑῴᾳ καὶ ἐν τῇ Ἀμερικῇ, εἶναι δυσχερεστάτη, ἀπαιτοῦσα καὶ κόπους καὶ δαπάνας πολλὰς καὶ ἄλλα, ἀπεφάσισε καὶ ὑπέβαλε τῷ Συλλόγῳ τὴν ἀπὸ τοῦ βήματος ἑρμηνείαν αὐτῶν πρὸς τὸ δημόσιον. Τὰ μέλη τοῦ φιλο-

λογικοῦ τμήματος προθύμως ἀνταπεκρίθησαν εἰς τὴν φωνὴν τοῦ Συλλόγου· καὶ τοιαῦται ἀναλύσεις ἀρχαίων δραμάτων κατὰ Μάρτιον καὶ Ἀπρίλιον ἐγένοντο ἕξ· δύο ὑπὸ τοῦ κ. ***Χ. Γ. Πανταζίδου*** τῆς *Ἰφιγενείας ἐν Ταύροις* τοῦ Εὐριπίδου καὶ τοῦ *Οἰδίποδος ἐπὶ Κολωνῷ* τοῦ Σοφοκλέους, δύο ὑπὸ τοῦ κ. *Π. Παπακωνσταντίνου* τῆς *Μηδείας* καὶ τῆς *Ἑκάβης* τοῦ Εὐριπίδου, μία ὑπὸ τοῦ κ. *Λουΐζου Ἡλιοὺ* τῆς *Ἠλέκτρας* τοῦ Σοφοκλέους καὶ μία ὑπὸ τοῦ κ. ***Μ. Αὐθεντοπούλου*** τῆς *Ἑκάβης* τοῦ Εὐριπίδου· εἰς ταύτας δὲ δέον νὰ συγκαταλεχθῇ καὶ ἡ τοῦ κ. *Γ. Παχτίκου* πρότερον γενομένη τοῦ *Προμηθέως Δεσμώτου* τοῦ Αἰσχύλου.

Οἵα ἐγένετο ἡ ἐπιτυχία καὶ τῶν τοιούτων ἀναλύσεων πρὸς τὸ δημόσιον κατέδειξεν ἥ τε αὐθόρμητος τοῦ ἀκροατηρίου προσέλευσις καὶ ἡ ἐντύπωσις ἐπὶ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ἐν συγκινήσει καὶ μετὰ δακρύων ἀποχωροῦντος.

Ἡ τοιαύτη ἐπιτυχὴς διεξαγωγὴ ὀφειλομένη εἰς τοὺς διδάξαντας καὶ τὴν ἐπιτυχῆ παραφραστικὴν κυρίως ἀπόδοσιν τῶν ἀθανάτων ἐκείνων ἔργων μετὰ χειραγωγήσεως πρὸς κατανόησιν καὶ τοῦ κάλλους καὶ τοῦ ὕψους αὐτῶν ἐπιβάλλει πλέον τὴν τακτικὴν ἀπὸ τοῦ βήματος ἑρμηνείαν καὶ δραμάτων καὶ λυρικῶν καὶ ἄλλων ποιημάτων, ὡς καὶ ἐκ τῶν ἀριστουργημάτων τοῦ πεζοῦ λόγου.

Ὁ Σύλλογος ἐν τῷ νέῳ Κανονισμῷ ἐντέλλεται εἰς τὰ τμήματα ὅπως ἐγκαίρως ἐκλέγωσι ῥήτορας, οἵτινες ἐνώπιον τοῦ Συλλόγου νὰ ἀναγινώσκωσιν ἔκθεσιν περὶ τῶν προόδων τῶν ἐπιστημῶν, εἰς τὰς ὁποίας καταγίνονται κατὰ τὰ διαρρεύσαντα ἔτη. Τινὰ τῶν τμημάτων ἐξελέξαντο ἤδη τοὺς τοιούτους ῥήτορας καὶ κατὰ τὸ ἀρξάμενον ἔτος θέλομεν ἔχει καὶ τοιαύτας ἀνακοινώσεις.

Ἄλλο ἐπιτασσόμενον μέσον ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ πρὸς ἐπιτέλεσιν τοῦ σκοποῦ τοῦ Συλλόγου εἶναι καὶ ἡ ἵδρυσις διαγωνισμῶν. Ἤδη, ὡς ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ 46ου Συλλογικοῦ ἔτους ἀνηγγείλαμεν, ὁ Σύλλογος ἀπεφάσισε καὶ τὴν τοῦ τοιούτου θεσμοῦ ἐπιδίωξιν, καθορισάντων ἐκτὸς τοῦ ἀρχαιολογικοῦ τῶν τριῶν ἄλλων τμημάτων, φιλολογικοῦ, βιολογικοῦ καὶ νομικοῦ, τὰ ἐπὶ τούτῳ θέματα.

Κατὰ τὸ διαρρεῦσαν ἔτος προεκηρύχθησαν οἱ ἑξῆς διαγωνισμοί:

1) Τῇ 1 Ἰουλίου 1907 ὁ τοῦ βιολογικοῦ τμήματος περὶ συγγραφῆς βιβλίου Ὑγιεινῆς διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν ἀνωτέρων τάξεων τῶν ἀστικῶν σχολῶν καὶ λήγων τῇ 31 Ἰανουαρίου 1908. Ὑπεβλήθησαν ἔργα ὀκτώ, ὧν ἓν ἐκπρόθεσμον, ἐκ δὲ τῶν ἑπτὰ ἡ ἑλλανόδικος Ἐπιτροπὴ ἡ ἐκλεγεῖσα ὑπὸ τοῦ βιολογικοῦ τμήματος κατὰ τὸν Κανονισμὸν καὶ ἀποτελουμένη ὑπὸ τῶν κ.κ. *Θ. Φλῶρᾶ*, *Α. Ἀντίπα* καὶ *Δ. Βαρσάμη*, εἰσηγητοῦ, ἀνέγνω τὴν ἔκθεσιν αὐτῆς ἐν τῇ ἐπὶ τούτῳ εἰδικῇ συνεδρίᾳ τοῦ Συλλόγου τῆς 17 παρελθόντος Ἀπριλίου καὶ ἀπένειμε τὸ γέρας εἰς τὴν ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀθηνᾶ Ὑγιείᾳ» συγγραφὴν τοῦ Ἰατροῦ κ. *Β. Ρίτσου*.

2) Προεκηρύχθη τῇ 14 Ἰανουαρίου 1908 καὶ ὁ *Καραπάνειος* ἀγὼν πρὸς συγγραφὴν *ὁδηγοῦ τῆς πρώτης παιδεύσεως* λήγων τῇ 31 Ὀκτωβρίου 1909.

3) Ὁ *νομικὸς* ἀγὼν *περὶ διαζυγίου κατὰ τὴν Βυζαντινὴν νομοθεσίαν καὶ τὴν πρᾶξιν τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας μέχρι σήμερον*, προκηρυχθεὶς τῇ 10ῃ παρελθόντος Μαρτίου καὶ λήγων τῇ 31ῃ Δεκεμβρίου 1908.

Μετ' εὐχαριστήσεως δ' ἀγγέλλομεν, ὅτι ὁ Σύλλογος εἶχε κατὰ τὸ διαρρεῦσαν ἔτος δωρεὰν 500 φράγκων πρὸς ἵδρυσιν δραματικοῦ ἀγῶνος, τραγῳδίας καὶ κωμῳδίας ὑπὸ τοῦ παλαιμάχου ἐν τοῖς γράμμασι καὶ ἀρχαίου τοῦ Συλλόγου ἑταίρου κ. *Γ. Χασιώτου* καὶ τινων ἄλλων φίλων αὐτοῦ ὑπὸ τὴν ἀνωνυμίαν κρυπτομένων. Ἡ ἀγωνοθεσία αὕτη ἐνέχει καὶ τοῦτο ἀκόμη τὸ καλόν, ὅτι μεταξὺ τῶν ἀναγραφομένων ὅρων ὑπάρχει καὶ ἡ λύσις τῆς εἰς τὸ ἑξαετὲς ἐπαναλήψεως τοῦ ἀγωνίσματος, τῆς πρώτης παραστάσεως τοῦ βραβευθησομένου ἔργου ὁριζομένης ὑπὲρ τοῦ Συλλόγου, πρὸς εἰσπραξιν τοῦ ἀπαιτουμένου ποσοῦ διὰ τὴν ἐξακολούθησιν τοῦ ἀγῶνος. Μετά τινας ἀνταλλαγὰς γνωμῶν μετὰ τῶν δωρητῶν διὰ τὸ ἔτος τοῦτο προεκηρύχθη ἀγὼν δράματος, δηλαδὴ τραγῳδίας, ἀπὸ τῆς 4ης παρελθόντος Φεβρουαρίου καὶ λήγων τῇ 15ῃ Ὀκτωβρίου τρέχοντος ἔτους. Ἐκφράζοντες τὰς εὐχαριστίας τοῦ Συλλόγου καὶ σήμερον τῷ τε κ. *Γ. Χασιώτῃ* καὶ τοῖς λοιποῖς ἀνωνύμοις ἐντίμοις φίλοις αὐτοῦ, πεποίθαμεν, ὅτι κατὰ τὸ ἀρχόμενον ἔτος θέλομεν ἀνακηρύξει καὶ τὰ θέματα τοῦ *Σαθείου* διαγωνίσματος.

Ἄλλο μέσον πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ ὁ Σύλλογος καθώρισε τὴν ἔκδοσιν Περιοδικοῦ, καταλλήλων συγγραφῶν καὶ βιβλίων χρησίμων τῷ λαῷ. Ἡ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐπιβράβευσις βιβλίου ὑγιεινῆς καὶ ἡ ὑλικὴ ἐνίσχυσις τοῦ συγγραφέως πρὸς ἐκτύπωσιν αὐτοῦ ἀνταποκρίνεται εἰς τὸ δεύτερον μέρος τῶν ἐπιτασσομένων δημοσιευμάτων.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὸ Περιοδικόν, τοῦτο ἐφορεύεται ὑπὸ ἰδιαιτέρας Ἐπιτροπῆς, τῆς συντακτικῆς, συνισταμένης ὑπὸ τῶν γραμματέων τοῦ προεδρείου καὶ τῶν ἄλλων ἐπιστημονικῶν τμημάτων καὶ ἑνὸς μέλους ἐκλεγομένου ὑπὸ τοῦ Συλλόγου. Ἀπήρτιζον δὲ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος τὴν συντακτικὴν Ἐπιτροπὴν οἱ κ.κ. *Ὀδ. Ἀνδρεάδης*, πρόεδρος, *Δ. Δαμασκηνός*, γραμματεύς, *Δ. Βαρσάμης*, *Ν. Παπαγιαννόπουλος*, *Αὐρ. Σπαθάρης*, *Γ. Ζηλιανάκης*, *Α. Δημόπουλος* καὶ *Χ. Χαραλαμπείδης* ἐκ μέρους τοῦ Συλλόγου.

Ὡς γνωστόν, ἡ ἐκτύπωσις τοῦ Περιοδικοῦ ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν ἐβραδυπόρει, πέρυσι μόνον ἐκτυπωθέντος τοῦ 29ου τόμου ἐξ 60 τυπογραφικῶν φύλλων καὶ περιέχοντος τὰς ἐργασίας τοῦ Συλλόγου 42ου, 43ου καὶ 44ου ἔτους καὶ τὰ τοῦ βιολογικοῦ τμήματος μέχρι τοῦ ἔτους 1903.

Ἡ συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ ἐγκαίρως προητοίμασε πᾶσαν τὴν ἀπαιτουμένην ὕλην ὅπως ἐν τῷ 30ῷ τόμῳ δημοσιευθῶσιν αἱ ἐργασίαι τοῦ Συλλόγου μέχρι τοῦ τέλους τοῦ 46ου ἔτους.

Ἐξετυπώθησαν δέ:

1) Παράρτημα γλωσσικῆς ὕλης ἐξ 11 τυπογραφικῶν φύλλων ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἀποκειμένων εἰς τὰ ὑπόγεια τῶν τυπογράφων.

2) Παράρτημα τοῦ βιολογικοῦ τμήματος ἐκ 12 τυπογραφικῶν φύλλων ἐνέχοντος καὶ ἐργασίας τοῦ 47ου ἔτους.

3) Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὰς ἐργασίας τοῦ χθὲς ἔτι λήξαντος 47ου Συλλογικοῦ ἔτους, ἔχομεν δύο δελτία τοῦ βιολογικοῦ τμήματος καὶ τὰ ἐκτυπούμενα πρακτικὰ τῶν ἐκπαιδευτικῶν συνεδριῶν, ἐντὸς δὲ τοῦ ἀρξαμένου 48ου Συλλογικοῦ ἔτους ἐκτυπωθήσεται βεβαίως καὶ ὁ 31ος τόμος μεθ' ὅλων τῶν ἄλλων ἐργασιῶν μέχρι τῆς 30 Ἀπριλίου 1908 καὶ οὕτως ὁ Σύλλογος ἐγένετο πλέον ἐνήμερος καὶ ἐξησφαλίσθη ἡ ἀπρόσκοπος καὶ τακτικὴ ἐκτύπωσις τοῦ Περιοδικοῦ.

Ἡ τοιαύτη δὲ εὐάρεστος θέσις θέλει ἐπιτρέπει πλέον τὴν τακτικὴν ἐκτύπωσιν τῆς ἐν τοῖς ἑρμαρίοις ἀπὸ τοσούτων ἐτῶν ἀποκειμένης γλωσσικῆς ὕλης διευκολυνομένης οὕτω καὶ τῆς ἀποφάσεως τοῦ Συλλόγου πρὸς σύνταξιν Λεξικοῦ τῆς ὁμιλουμένης καθ' ὃ σχέδιον ἐν ἰδίῳ ὑπομνήματι ὑπέβαλεν ὁ κ. *Δ. Οἰκονομίδης*.

Βιβλιοθήκη καὶ Ἀναγνωστήριον.

Ἐν σπουδαιότατον μέσον πρὸς καλλιέργειαν καὶ διάδοσιν τῶν γραμμάτων καὶ ἐπιστημῶν καὶ πάσης ἄλλης γνώσεως ἐστι καὶ ἡ συντήρησις καλῆς καὶ διαρκῶς καὶ ἀενάως πλουτιζομένης Βιβλιοθήκης, καθὼς καὶ ἡ συντήρησις Ἀναγνωστηρίου.

Ἐκτὸς τῶν ἀγορασθέντων συγγραμμάτων ὑπὸ τοῦ Συλλόγου 11 τόμων τῆς *Μεγάλης Γαλλικῆς Ἐγκυκλοπαιδείας* καὶ τοῦ περιοδικοῦ τῆς «Revue Archéologique» ἐδωρήθησαν τῇ Βιβλιοθήκῃ ἐν ὅλῳ τόμοι 374 καὶ φυλλάδια 134 ὑπὸ τῶν κ.κ.

Χρ. Χαραλαμπείδου, *Λ. Νικοκλέους*, *Ἀγγλικῆς ἀρχαιολογικῆς σχολῆς Ἀθηνῶν*, *Μ. Κέπετζη*, *Β. Α. Μυστακίδου*, *Α. Σ. Μαλτζῆ*, *Γ. Ἀποστολίδου*, *Ρωσικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἱνστιτούτου*, *Ernest Cary*, *Ἀ. Χρηστίδου*, *Ξ. Α. Σιδερίδου*, *Α Κυριαζίδου*, *Γ. Σάββα*, *Ι. Π. Καρδομάτου*, *Γ. Σουρῆ*, *Γ. Ν. Χατζιδάκη*, *Ο. Wiegand*, *Α. Γιάκα*, *Διευθύνσεως Δημοσίου Αἰγυπτιακοῦ Χρέους*, *Ι. Παπαδοπούλου* καὶ *Κληρονόμων Ἠ. Μαλιάκα*.

Ὁ δὲ κ. *Αὐρ. Σπαθάρης* ἐδωρήσατο τὰ ἑξῆς φωτογραφήματα ἀρχαίων οἰκιῶν ἐν Φαναρίῳ καὶ Βαλατᾷ.

α') Φαναρίον. ἀριθ. 362. 1777.—

β') Σιναϊτικοῦ Βαλατᾶς. ἀρ. 120. 1740.

γ') Κτῆμα Κόρπη· παρὰ τὴν θύραν Τζιβαλίου, ἀριθ. 148. 1770.—

δ') Σιναϊτικοῦ.—

ε') Σοφιανοῦ προθάλαμοι.

στ') Ἀρμενικὴ ἑστία (ἰδὲ δικέφαλον ἀετὸν)

ζ) *Τσιαγγέλου* ἰατροῦ, παρὰ τὴν θύραν τοῦ Πετρίου· ἀριθ. 268. 1676.—

η') Ἀρμενικὸν κατὰ *Γεδεὼν τοῦ Χατζερῆ*.

θ') Οἰκία Σοφιανοῦ, ἀριθ. 176 Τζιβαλίου· κατὰ Φενερλῆ πασᾶν ἐκτίσθη κατὰ τὸ 1600—1620.—

ι') Πασπαλῆ· ἀριθ. 230. Ἁγιᾶ-Καποῦ 1770.—

ια') Τσικαλιώτη· ἀριθ. 352, Φαναρίον.

ιβ') Σιναϊτικοῦ.—

Κατὰ τὴν ἔκθεσιν τοῦ κ. ἐφόρου τῆς Βιβλιοθήκης, ἐνεγράφησαν καὶ ἐταξινομήθησαν ὑπὲρ τοὺς 1000 τόμοι καὶ πλέον· ἀλλὰ ὁ κ. ἔφορος μεγαλοφώνως ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν εἰς τὴν ἔλλειψιν χώρου πρὸς κατάταξιν αὐτῶν καὶ τὴν τακτοποίησιν τῆς ὑπηρεσίας, διότι ἄλλως, λέγει, δὲν δυνάμεθα νὰ λέγωμεν.

ὅτι ἔχομεν Βιβλιοθήκην. Καὶ πέρυσιν ἐξεθέσαμεν τὸ τοιοῦτον, ἀνάγκη δὲ πλέον καὶ τὰ τῆς ὑπηρεσίας νὰ διαρρυθμισθῶσιν ὡς δεῖ καὶ νὰ ἐξευρεθῇ τὸ ἀναγκαῖον χρῆμα πρὸς εὕρυνσιν τοῦ χώρου, οἰκοδομὴν καὶ ἄλλων ἑρμαρίων καὶ διαρκῆ πλουτισμὸν τῆς Βιβλιοθήκης διὰ δαπάνης ἐτησίας τακτικῆς καὶ γενναίας, ἄλλως κατὰ τὸν κ. ἔφορον τῆς Βιβλιοθήκης δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχωμεν εἰμὴ *ἄθροισμα βιβλίων ἐν ἐκτάκτῳ ἀταξίᾳ ταξιθετημένων.*

Τὰ τοῦ Ἀναγνωστηρίου ἔχουσιν ἐπίσης ἐν σχετικῇ πτωχείᾳ· προςέτι δὲ κατενοήθη ὅπως ὁ Σύλλογος δι' ἰδίων δαπανῶν πλουτίζῃ τακτικῶς καὶ τοῦτο. Δυστυχῶς ὅμως, ἂν καὶ τὰς Κυριακὰς λειτουργεῖ, ὀλίγοι σχετικῶς οἱ προςερχόμενοι καὶ τούτων οἱ πλεῖστοι, ἵνα μὴ εἴπωμεν ὅλοι, μόνον πρὸς ἀνάγνωσιν τῶν ἡμερησίων ἐφημερίδων προςέρχονται.

Περὶ τῶν ἀρχαιολογικῶν συλλογῶν προκειμένου, ὁ πρόεδρος τοῦ ἀρχαιολογικοῦ τμήματος καὶ ἐν τούτῳ εἰργάσθη ταξινομήσας ἰδίᾳ τὴν νομισματικὴν τοῦ Συλλόγου συλλογήν, ὡς ἐν τῇ ἐκθέσει φέρεται.

Περὶ δὲ τῆς Ὀργανοθήκης δὲν ἔχομεν ἔκθεσιν τοῦ ἐπιμελητοῦ αὐτῆς, φροντὶς ὅμως καὶ μελέτη ἐγένετο περὶ τῆς διορθώσεως τοῦ ἠλεκτρικοῦ προβολέως τοῦ τόσον χρησίμου διὰ τὰς ἀνακοινώσεις καὶ τὰ δημόσια μαθήματα· ἡ ἔλλειψις ὅμως τῶν ἀπαιτουμένων πόρων ἀνέκοψε τὰς γενομένας πρὸς τοῦτο μελέτας.

Ὑποστήριξις ἀπόρων σχολῶν.

Ὁ Σύλλογος ἱερὸν πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτοῦ μέλημα ἐτάξατο ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως αὐτοῦ καὶ τὴν ὑπὲρ τῶν σχολῶν μὲν ἐν γένει ἰδίᾳ δὲ τῶν ἀπόρων ὑποστήριξιν.

Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἀπέστειλεν εἴκοσι λίρας διὰ τὸ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Κολωνίας Εὐανθίειον Παρθεναγωγεῖον, ἂν καὶ τὰ τοῦ Εὐανθιείου κληροδοτήματος ἐκκρεμῆ τυγχάνουσι, δὲν ἐλάβομεν δὲ ἀκόμη τοὺς ἐπισωρευθέντας τόκους τῆς εἰς χρεώγραφα μερίδος. Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος μετὰ μακρὰς καὶ κοπιώδεις μελέτας ὁ Σύλλογος ἔλαβε πλέον ὁριστικὰς ἐπὶ τοῦ ζητήματος ἀποφάσεις, πεπείσμεθα δὲ ὅτι εἰςήλθομεν εἰς τὴν τελευταίαν φάσιν τοῦ ζητήματος, ἣν ἐὰν ἐπιδιώξωμεν συντόνως καὶ τακτικῶς, θέλομεν ὅσον ἐνεστι ταχέως φθάσει εἰς τὸ πέρας τῆς πολυπλάγκτου ταύτης δικαστικῆς ὑποθέσεως.

Ὁ Σύλλογος ἀπέστειλεν ἐπίσης καὶ 5 λίρας διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ σεπτοῦ ἡμῶν Κέντρου, ἅτε δὴ καὶ ἐκεῖθεν ὑποστηριζομένων πολλῶν ἀπόρων σχολῶν, εὐτυχῶς δὲ ἡ βοήθεια ἀπόρων σχολῶν καὶ ἀπόρων μαθητῶν, ἔστω καὶ δι' ὀλίγων, ἐξησφαλίσθη διὰ τῆς δωρεᾶς τοῦ ἀειμνήστου *Κ. Ε. Σεβαστοπούλου.*

Ἐλπίζομεν, ὅτι ταχέως μιμηταὶ τοῦ ἀοιδίμου ἀναστήσονται καὶ θέλει πλουτισθῇ τὸ κληροδότημα τοῦτο ὅπως γενναιότερον καὶ ἀποτελεσματικώτερον βοηθῶνται τὰ ἄπορα σχολεῖα.

Ἐπίσης δ' ὁ Σύλλογος ἐδωρήσατο χάρτας Ζαφειροπούλου

1.	Τοῖς Ἐκπαιδευτηρίοις Πριγκίπου. . Σειρὰς	1
2.	» » Βέϊκοζ. . . . »	2
3.	» Ζαφειροπουλείοις ἐκπαιδευτ. ἐν Τζιβαλίῳ . . . . . »	1
4.	Τοῖς Ἐκπαιδευτηρίοις Ὑοσγάτης . . »	1
5.	Τῇ Ἀδελφότητι (Προόδῳ) ἐν Ταταούλοις. . . . . »	1
6.	Τῷ Παρθεναγ. τῆς Ὀρθοδ. Κοινότητος Σταυροδρομίου . . . . . »	1
7.	Τοῖς Ἐκπαιδευτηρίοις Κονδζέ . . . . »	1
8.	» » Διπλοκιονίου »	2
9.	» » Τριγλίας . . . »	2
10.	Τῷ Παρθεναγωγείῳ Μερσίνης . . . . »	1
11.	Τοῖς Ἐκπαιδευτηρίοις Βαλατᾶ. . . . »	1
12.	Τῷ Παρθεναγ. Ὑψωμαθείων. Ἁγ. Γεωργίου Κυπαρισσᾶ. . . . . »	1
13.	Τοῖς Ἐκπαιδευτηρίοις Ἀντιγόνης. . »	1
14.	Τῷ ἰδιωτικῷ Ἐκπαιδ. Μουμδζῆ. . . »	1
15.	Τῇ κοινότητι Λιμπιβάκης ἐν Ἠπείρῳ »	1
16.	Τῇ ἀρτισυστάτῳ Ἑλληνικῇ Σχολῇ Βοστώνης. . . . . »	1
17.	Τῇ κοινότητι Ζογκουλδάκ . . . . . »	1
	Σειραὶ	20
	Τῇ Βιβλιοθήκῃ τῶν ἐκπαιδευτηρίων Μοναστηρίου.	
	» » » » Ξάνθης.	
	» » » » Μουταλάσκης.	
	» » τοῦ ἡμιγυμνασίου Νιαούσης.	
	» » Εὐαγγελικῆς Σχολῆς Σμύρνης.	
	» κοινότητι τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς Μυτιλήνης.	
	» Βιβλιοθήκῃ τοῦ Κεντρ. Παρθ. Σταυροδρομίου.	
	» » τῆς ἐν Βοστώνῃ τῆς Ἀμερικῆς Ἑλλ. Ὀρθοδόξου Κοινότητος.	
	» Βιβλιοθήκῃ τῆς ἐν Μασδαμάτῃ τῆς Μυτιλήνης Σχολῆς.	
	Τοῖς Ἐκπαιδευτηρίοις Νεβ-Σεχίρ.	
	Ἐκ τῆς Ζωγραφείου Ἑλ. Βιβλιοθήκης τόμους	96
	Ἐκ τῶν Περιοδικῶν τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου.	
	Τῇ Βιβλιοθήκῃ τοῦ Κεντρ. Παρθεναγ. Σταυροδρομίου.	
	» Βιβλιοθήκῃ τῆς ἐν «Τσατάλτζῃ Δράμας» Ἀδελφότητος Ἅγιος Γεώργιος.	
	» Βιβλιοθήκῃ τῶν Ἐκπαιδευτηρίων Νέβ-Σεχίρ.	
	» Βιβλιοθήκῃ τοῦ ἡμιγυμνασίου Μοναστηρίου.	
	Τόμους	100
	Ἐκ δὲ τῶν Παραρτημάτων αὐτοῦ »	74
	Τὸ ὅλον Τόμους	270

Ὁ Σύλλογος διετήρησε καὶ πάσας τὰς σχέσεις αὐτοῦ πρὸς διάφορα σωματεῖα τῆς πόλεως καὶ τῶν ἐπαρχιῶν ἰδίᾳ τὰ τὸν ἐκπαιδευτικὸν σκοπὸν προτιθέμενα. Ἐπίσης διετήρησε τὰς σχέσεις αὐτοῦ πρὸς τὰς διαφόρους Ἀκαδημείας, Ἀρχαιολογικὰς Σχολάς, Ἰνστιτοῦτα, Πανεπιστήμια, ἀνταλλάσσων τὸ Περιοδικόν, ἀπεφάσισε δὲ νὰ μεθέξῃ καὶ δύο διεθνῶν συνεδριῶν τοῦ ἐν Ὀξφόρδῃ περὶ ἱστορίας τῶν Θρησκευμάτων καὶ τοῦ ἐν Βερολίνῳ ἱστορικοῦ ἐν γένει.

Τοιαύτη, Παναγιώτατε Δέσποτα, ἡ δρᾶσις καὶ τὰ ἔργα κατὰ τὸ διαρρεῦσαν 47ον ἔτος τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου, τοῦ πνευματικοῦ τούτου κέντρου τῆς διαρκοῦς ἀναπτύξεως καὶ ἐκγυμνάσεως τῆς τε διανοίας καὶ τοῦ ἤθους πασῶν τῶν κοινωνικῶν ἡμῶν τάξεων καὶ κατὰ πᾶσαν ἡλικίαν. Μόνον διὰ τῆς τοιαύτης ἀναπτύξεως ἐξασφαλίζεται καὶ ἡ ἐν τῷ ἐπαγγέλματι ἐπιτυχία καὶ ἐπίδοσις παντὸς πολίτου, καὶ ἡ δημιουργία βραδύτερον προςωπικοτήτων καὶ ἐν τοῖς ἔργοις καὶ ταῖς ἐπιστήμαις καὶ τῇ ἀνωτάτῃ ἐξάρσει τῆς διανοίας καὶ τοῦ ἤθους, δι' ὧν καὶ μόνον ἀναμετρεῖται ἡ ἀξία τῶν ἀνταγωνιζομένων ἐθνῶν καὶ ἐξασφαλίζεται ἡ διαβίωσις καὶ ἡ ἐν τῷ πολιτισμῷ πρωτοπορεία αὐτοῦ.

Πλάνη καὶ πλάνη μεγάλη τὸ νομίζειν ὅτι τὰ τοιαῦτα ἐπιστημονικὰ κέντρα διὰ τοὺς λογίους καὶ διδάσκοντας χρησιμεύουσι, καὶ ὅτι δευτερευούσης ἀξίας εἰσὶ καὶ πολυτελείας ἀντικείμενα καὶ μὴ χρήζοντα ὑποστηρίξεως τό γε νῦν, οὐδεμιᾶς δὲ ἀνάγκης ἔχουσι τούτων οἱ περὶ τὰ πρακτικὰ ἀσχολούμενοι, ἔμποροι, γεωργοί, βιομήχανοι καὶ τεχνῖται, ὡς καὶ πρὸς ὑποστήριξιν τῆς τοιούτης αὐτῶν γνώμης τὰ ἐν ταῖς πεπολιτισμέναις χώραις τελούμενα δῆθεν πρὸς παραδειγματισμὸν φέρουσιν.

Ἀλλὰ πανταχοῦ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου πάσης εἰδικῆς ἐπαγγελματικῆς καὶ ξενογλωσσικῆς ἐκπαιδεύσεως προηγεῖται καὶ διαρκῶς συνακολουθεῖ ἡ παροχὴ ἀφθονίας μέσων πρὸς μόρφωσιν νοῦ καὶ ἤθους ἔν τε ταῖς σχολαῖς καὶ ἐν τῷ κατόπιν βίῳ μέχρι γήρατος διὰ τοιούτων ἱδρυμάτων. Διότι διὰ μόνης τῆς τοιαύτης φιλοσόφου οὕτως εἰπεῖν μορφώσεως ἐξασφαλίζεται ἡ πρόοδος καὶ ἐμπορίας καὶ βιομηχανίας καὶ τεχνῶν καὶ γεωργίας, ὡς καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις προγόνοις παρατηρεῖται, καὶ ἡ δημιουργία πολιτῶν ἀξίων νὰ καταστήσωσι κοινωνίας μεγάλας καὶ πρωτοστατούσας ἐν παντί.

Ἀντὶ ἄλλων παραδειγμάτων ἐρευνήσωμεν ὅμως καὶ τὰ λεγόμενα, ὅτι, ἄλλως γίνεται ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀμερικῇ καὶ εἰς τοὺς πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν ἀποίκους ἐκ τῶν πεπολιτισμένων χωρῶν, τοὺς μεθ' ἡμῶν συζῶντας, πάντας σχεδὸν διακρινομένους ὡς τραπεζίτας, ἐμπόρους, βιομηχάνους, πράκτορας, καὶ παρατηρήσωμεν πῶς ἄλλοι μὲν τὰς οἰκογενείας καὶ τὰς συνοικίας, ἐν αἷς ζῶσι, κέντρα ψυχικῆς καὶ σωματικῆς ἀγωγῆς δημιουργοῦσιν, ἄλλοι τὴν Γαλλικὴν Ἕνωσιν, ἢ τὴν Τευτονίαν ἀνεγείρουσι κέντρα δηλ. καλλιεργίας μὴ μόνον τῆς μουσικῆς καὶ ἄλλων ὡραίων τεχνῶν, ἀλλὰ καὶ φιλολογίας καὶ ἀρχαιολογίας, πῶς οἱ διακρινόμενοι οὗτοι τραπεζῖται, καὶ ἔμποροι καὶ πράκτορες τὰ τοιαῦτα ἀνάγκην δι' ἑαυτοὺς θεωροῦσι καὶ διὰ ποίας μορφώσεως καθίστανται ἱκανοὶ νὰ δημιουργῶσι καὶ συντηρῶσι τοιαῦτα κέντρα, ἀνάγκην μεγάλην ταῦτα δι' ἑαυτοὺς νομίζοντες; Διὰ ποίας μορφώσεως ὁ ἔμπορος *Σλήμαν* καὶ ἐν τῇ ἐμπορίᾳ ταχέως διεκρίθη καὶ ἔχων τὸν Ὅμηρον εἰς χεῖρας ἀνεκάλυψε τὴν Τροφάδα καὶ τὸν μέγαν Μυκηναϊκὸν πολιτισμόν; Διὰ ποίων μέσων καὶ ποίου προγράμματος ἐμορφώθη ὁ βιομήχανος Γάλλος, ὅστις διεκρίθη καὶ ἐν τῇ βιομηχανίᾳ, ἐξελέγη δὲ καὶ πρῶτος πολίτης, καὶ διηύθυνεν ἐπὶ ἔτη τοσοῦτον ἐπιτυχῶς τὰς τύχας τῆς μεγάλης Γαλλίας;

Προςέξωμεν λοιπὸν καὶ ἡμεῖς εἰς τὰ προγράμματα τῶν μορφωτικῶν ἡμῶν σχολῶν, καὶ σὺν τῇ ἐπαγγελματικῇ καὶ ξενογλωσσικῇ κατόπιν διδασκαλίᾳ ἐνισχύσωμεν καὶ τὸ πνευματικὸν τοῦτο φροντιστήριον, ὡς πρώτης καὶ μεγάλης ἀνάγκης, ὡς φροντιστήριον ἐξασκήσεως νοῦ καὶ χαρακτῆρος, διὰ πάσας τὰς ἡλικίας, ἐξ οὗ ἀρδεύονται πᾶσαι αἱ τάξεις τῆς κοινωνίας ἡμῶν, πρός τε προαγωγὴν ἐν τοῖς ἔργοις καὶ μόρφωσιν τοῦ ἤθους καὶ τῆς διανοίας τῶν συνιστώντων αὐτὰ πολιτῶν.

Διότι μόνον διὰ τοιούτων πολιτῶν δυνατόν ἐστιν ἐπιτυχῶς νὰ ἀνταγωνισθῶμεν ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ πολιτισμοῦ, νὰ ἐπικρατήσωμεν καὶ μεγαλυνθῶμεν.

Συμφώνως τῷ 142ῳ ἄρθρῳ τοῦ Κανονισμοῦ τοῦ Συλλόγου ἐν γενικῇ αὐτοῦ συνεδρίᾳ τῆς 27ης Ἀπριλίου ἐξελέξατο οὗτος τοὺς νέους αὐτοῦ κοσμήτορας διὰ τὸ ἀρξάμενον 48ον Συλλογικὸν ἔτος. — Καὶ πρόεδρος ἐξελέγη ὁ κ. *Α. Ι. Λιμπράκης* καὶ πάλιν, Α'. ἀντιπρόεδρος ὁ κ. *Π. Παπακωνσταντίνου*, Β' ὁ κ. *Ἀ. Δημόπουλος*, γεν. γραμματεὺς ὁ κ.

Δ. *Βαρσάμης*, εἰδικὸς ὁ κ. *Δαμασκηνός*, ἔφορος τῆς Βιβλιοθήκης ὁ κ. *Χ. Χαραλαμπείδης*, ταμίας ὁ κ. *Π. Τιβέριος*, καὶ λογιστὴς ὁ κ. *Α. Σπαθάρης*,

Συνῳδὰ δὲ τῷ ἄρθρῳ 147 δίδωμι τὸν λόγον τῷ κ *Π. Παπακωσταντίνου*, πρὸς ἀνάγνωσιν τῆς ἐπιστημονικῆς αὐτοῦ πραγματείας.

Μετὰ τὸν λόγον τοῦ κ. *Π. Παπακωσταντίνου* ὁ πρόεδρος ἐπιλέγει τὰ ἑξῆς.

Παναγιώτατε Δέσποτα,

Αἰσίως ὁ Σύλλογος διανύσας καὶ τὸ 47ον ἔτος τοῦ βίου αὐτοῦ καὶ τῆς ἐπετείου σημερινῆς ἑορτῆς ὑποβάλλει τῇ Ὑμ. Θ. Παναγιότητι τὰς εὐχαριστίας καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτοῦ ἀνθ' ὧν Αὕτη ἑκάστοτε μεριμνᾷ ὑπὲρ τοῦ Συλλόγου, καὶ διὰ τὴν τιμήν, ἥνπερ περιεποιήσατο αὐτῷ πρωτοστατήσασα τῆς σημερινῆς ἑορτῆς.

Τῇ Α. Ἐ. τῷ Πρεσβευτῇ τῆς Ἑλλάδος κ. *Ἰωάννῃ Γρυπάρῃ* τῷ τιμήσαντι τὴν ἐπέτειον ταύτην πανήγυριν ἐκφράζονται ἐπίσης αἱ εὐχαριστίαι καὶ ἡ εὐγνωμοσύνη τοῦ Συλλόγου καθ' ὅσον μάλιστα διὰ πολλῆς μερίμνης περιβάλλει τὸν Σύλλογον παρακολουθῶν ἑκάστοτε προφρόνως καὶ μετ' ἐνδιαφέροντος τὰς ἐργασίας αὐτοῦ.

Τῇ Α. Α. Μ. τῷ *Σουλτάνῳ Ἀβδοὺλ Χαμὴτ Χάν*, *τῷ Β'*, τῷ μεγάλῳ προστάτῃ τῶν γραμμάτων καὶ ἐπιστημῶν ἐν τῇ ἀχανεῖ Αὐτοῦ Αὐτοκρατορίᾳ, ὁ Σύλλογος ὑποβάλλει βαθυσεβάστως τὸ μικρὸν αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν γραμμάτων ἔργον ὡς φόρον ὑποταγῆς, καὶ εἰς τὰ ὑψηλὰ ὑπὲρ ἐκπαιδεύσεως τῶν λαῶν Αὐτοῦ Αὐτοκρατορικὰ βουλεύματα.

Πᾶσι δὲ τοῖς προσελθοῦσι καὶ τοῖς ὁπωσδήποτε ἐπικούροις τῷ ἔργῳ τοῦ Συλλόγου γενομένοις, ἰδίᾳ δὲ τῇ ὁμογενεῖ δημοσιογραφίᾳ τῇ προθύμως δημοσιευούσῃ οὐ μόνον τὰς ἀγγελίας τοῦ Συλλόγου καὶ εἴ τι ἄλλο σχετικόν, ἀλλὰ καὶ ἐξαγγελλούσῃ ἀνὰ τὸ δημόσιον τὰς ἐργασίας αὐτοῦ ἐκφράζονται αἱ εὐχαριστίαι τοῦ Συλλόγου. Πεποίθαμεν ὅτι πάντες θέλουσι περιβάλλει τὸν Σύλλογον μετὰ τῆς αὐτῆς ἀγάπης καὶ ἐπικουρικῆς προθυμίας ἐπ' ἀγαθῷ αὐτοῦ τε καὶ τῆς κοινωνίας.

Κατόπιν ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἔλεξε τάδε :

Ἐλλόγιμε κ. πρόεδρε καὶ λοιπὰ μέλη τοῦ προεδρείου, φιλόμουσον ἀκροατήριον,

Ἡ Μετριότης Ἡμῶν μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἁγίων ἀρχιερέων προσήλθομεν λίαν ἀσμένως, ὅπως παραστῶμεν εἰς τὴν ἐπέτειον ταύτην τοῦ προσφιλεστάτου Φιλ. Συλλόγου.

Τὰ ἴσα πρὸς ὑμᾶς ἀποδίδοντες εὐχαριστοῦμεν ὑμῖν διὰ τοὺς κόπους τῆς ὑμετέρας ἐλλογιμότητος πρὸς προαγωγὴν τοῦ ἔργου τοῦ Συλλόγου κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἐποχῆς καὶ τῶν ἀναγκῶν τῆς ἡμετέρας κοινωνίας.

Καὶ ἡμεῖς ἀναμιμνησκόμεθα τῶν σεβαστῶν ὀνομάτων τῶν ἱδρυσάντων τὸν Σύλλογον. Ὄντως οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι εἶναι ἄξιοι εὐγνωμοσύνης καὶ δὴ ἐκ μέρους τῆς Μ. Ἐκκλησίας. Δὲν ἀρκεῖ δὲ μόνον τοῦτο· ὀφείλομεν παραδειγματιζόμενοι ἐκ τοῦ ἔργου ἐκείνων νὰ ἀκολουθῶμεν βῆμα πρὸς βῆμα τὰ ἔργα καὶ τὰς ἀρετὰς ἐκείνων. Αἱ ἀρεταὶ ἐκείνων, αἱ γνώσεις αἱ φιλολογικαί, τὸ φίλτρον πρὸς τὸ γένος καὶ ἡ ἀγάπη πρὸς τὰς παραδόσεις, ὡδήγησαν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐπιτέλεσιν τοῦ ἔργου τούτου. Ὀφείλομεν καὶ ἡμεῖς νὰ ἐξακολουθήσωμεν τὸ ἔργον τοῦτο τὸ ἱερόν. Πρὸς τοῦτο ἡ Μ. Ἐκκλησία θέλει παρέχει πᾶσαν αὐτῆς ἀντίληψιν.

Λυποῦμαι, ὅτι καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐγένετο περικοπὴ τοῦ τακτικοῦ ἐπιδόματος τοῦ Ἐθν. Ταμείου πρὸς τὸν Σύλλογον, τοῦ καθιερωθέντος κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς πατριαρχείας μου. Τὸ ἐπίδομα τοῦτο ὀφείλει νὰ παρέχῃ ἡ Ἐκκλησία πρὸς ὑμᾶς. Εἴθε οἱ τὸ Ταμεῖον τῶν Πατριαρχείων διευθύνοντες νὰ ἐννοήσωσι τὴν ἀνάγκην ταύτην καὶ νὰ δικαιώσωσι τὸν Σύλλογον.

Εὐχαριστῶ πάντας ὑμᾶς τοὺς προσελθόντας ἐνταῦθα. Τοῦτο ἀποδεικνύει, ὅτι ἐμφωλεύει ἐν ὑμῖν ἡ πρὸς τὰ γράμματα ἀγάπη καὶ ἡ πρὸς τὸ ἔργον τοῦ Συλλόγου ἐκτίμησις. Διὰ τῆς προσελεύσεως ὑμῶν ἐνταῦθα δηλοῦτε, ὅτι εἶσθε γνήσια τῆς Ἐκκλησίας τέκνα, ἀκολουθοῦντες πάντοτε τὰς πατρικὰς ἡμῶν παραδόσεις. (Ἀποτεινομένη πρὸς τὸν Πρεσβευτὴν τῆς Ἑλλάδος). Εὐχαριστῶ τὴν Ὑμ. Ἐξοχότητα καὶ τοὺς περὶ αὐτήν, τὴν ἀείποτε συντρέχουσαν τὰ ἡμέτερα φιλεκπαιδευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ ἔργα.

Καὶ εἴθε ὁ Πανάγαθος Θεὸς νὰ εὐδοκήσῃ νὰ παράσχῃ τῷ μὲν Συλλόγῳ κατὰ τὸ τρέχον ἔτος ἄφθονον ἐργασίαν, ἡμῖν δὲ ὑγείαν, ἵνα ἀκούσωμεν τὴν περισσοτέραν καὶ ἀφθονωτέραν τοῦ Συλλόγου ἐργασίαν.

Μεθ' ὃ ὁ κ. Πρόεδρος ἐκήρυξε τὴν λῆξιν τῆς ἐπετείου τοῦ Συλλόγου πανηγυρικῆς συνεδρίας.

© SISMANOGLIO

Ο ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

ΤΟΥ ΜΖ΄ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ (1907-1908)

ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΠΙΝΔΑΡΙΚΟΝ ΟΛΥΜΠΙΟΝ

ΚΑΙ Ο ΕΝ ΑΥΤΩι ΕΞΥΜΝΟΥΜΕΝΟΣ ΘΗΡΩΝ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

γενομένη κατὰ τὴν ΄ΑΧΙΑ΄ ἔκτακτον γενικὴν συνεδρίαν τῆς ἐπετείου ἑορτῆς, τῇ 11 Μαΐου 1908, ὑπὸ τοῦ α΄ ἀντιπροέδρου

Π. Γ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Δ. Φ.

Παναγιώτατε Δέσποτα,
Ἐξοχώτατε Κύριε Πρεσβευτά,
Σεβασμιώτατοι Ἱεράρχαι,
Φιλόμουσον ἀκροατήριον.

Τιμηθεὶς ὑπὸ τῆς ψήφου τῶν ἐριτίμων ἑταίρων τοῦ γεραροῦ τούτου Ἑλληνικοῦ Φιλογικοῦ Συλλόγου καὶ εὐμενῶς εἰς τὴν ἀντιπροεδρίαν αὐτοῦ ταχθείς, παρέρχομαι ἐπὶ τὸ σεμνὸν τοῦτο βῆμα, ἵν' ἀπαγγείλω ἐνώπιον τῆς ἐπιλέκτου ταύτης ὁμηγύρεως τὸν εἰσιτήριον, οὕτως εἰπεῖν, λόγον εἰς τὸ ἐπ' αἰσίοις ἤδη ἀρχόμενον νέον συλλογικὸν ἔτος. Ἐπειδὴ δὲ ἀπὸ μακροῦ ἤδη χρόνου εἴθισται νὰ ἐκφωνῶνται ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου λόγοι ἐμβριθεῖς τιμῶντες καὶ τὸν Σύλλογον καὶ τὴν ὁμήγυριν, ἐπιβεβλημένου ἤδη καὶ ἐμοὶ τοῦ κλήρου τούτου, δὲν ἐτόλμησα ν' ἀποβλέψω πρὸς ἄλλο θέμα διὰ τὴν ἀνεπάρκειαν τοῦ μεσολαβοῦντος χρόνου καὶ τὴν ἄλλην τοῦ ἐπαγγέλματος ἐπίπονον ἐργασίαν, ἀλλ' ἔστρεψα τὸ ὄμμα πρὸς οἰκεῖον ἐμοὶ κύκλον, περὶ ὃν ἀπὸ πολλοῦ μετ' ἰδιαζούσης διατρίβω στοργῆς. Ὁ κύκλος οὗτός με φέρει ἐκτὸς τῶν στενῶν θαλασσῶν, αἱ ὁποῖαι μᾶς περιβάλλουσιν, ὑπὲρ τὸ μυροβόλον Αἰγαῖον, πρὸς τὰς δύο ἀνοικτὰς πτέρυγας τῆς νήσου Εὐβοίας, αἵτινες φιλοστόργως καὶ ἡπίως προσκλίνουσιν, ἡ μὲν πρὸς τὴν δεδοξασμένην ἐκείνην χώραν, ἐν ᾗ κεῖνται αἱ λιπαραὶ καὶ ἰοστέφανοι καὶ ἀοίδιμοι Ἑλλάδος ἔρεισμα κλειναὶ Ἀθῆναι δαιμόνιον πτολίεθρον, ἡ δὲ πρὸς τὴν Βοιωτίαν, ἧς τὸ πολυύμνητον χάρμα, αἱ ἑπτάπυλοι Θῆβαι, εἶναι ἡ πόλις, ἐν ᾗ ὁ Κάδμος εἰσηγήσατο τὸν πολιτισμὸν καὶ τὰ γράμματα, ἐν ᾗ συνετελέσθησαν τὰ ἄγη τῶν Λαβδακιδῶν, ὧν ἥψατο μεγαλοπρεπῶς ἡ παλαιὰ τραγῳδία, ἐν ᾗ ἐμεγαλούργησαν Ἐπαμεινώνδας καὶ Πελοπίδας καὶ ἐν ᾗ ἐγεννήθη ὁ μεγαλοφυέστατος τῆς ὅλης παλαιᾶς Ἑλλάδος λυρικὸς *Πίνδαρος*. Μετ' αὐτοῦ πρόκειται νὰ γνωρίσω σήμερον τὴν ὁμήγυριν ταύτην, πραγματευόμενος τὸ *δεύτερον Ὀλύμπιον ᾆσμα*, ὅπερ εἶναι τὸ δυσκολώτατον ὅλων τῶν περισωθέντων ποιημάτων αὐτοῦ. Δύσκολον διὰ τὴν ἐν γένει σύνθεσιν τῶν πραγμάτων, περὶ ὧν ὁμιλεῖ, δύσκολον διὰ τοὺς ὑπαινιγμούς, οὓς περιέχει, δύσκολον καὶ διὰ τὰς περὶ μετεμψυχώσεως ἰδέας, αἵτινες εἰλημμέναι πᾶσαι ἔκ τε τῶν Ἐλευσινίων μυστηρίων, τῶν Ὁμηρικῶν θεωριῶν καὶ ἐκ τῶν Πυθαγορικῶν καὶ Ὀρφικῶν δογμάτων, εὐχαρίστως ἠκούοντο πάλαι ποτὲ ἐν Ἰταλίᾳ καὶ δὴ ἐν Σικελίᾳ, ὅπου πασίγνωστος μὲν ἦτο ἡ εὐσέβεια τοῦ *Θήρωνος*, ὃν ἐξυμνεῖ τὸ ᾆσμα, οὐδόλως δὲ προσέκρουον τοιαῦται θεωρίαι πρὸς τὸν λαὸν χώρας, εἰς ἣν εὐρύτατα εἶχε διαδοθῆ τὸ περὶ μετεμψυχώσεως δόγμα τῶν Πυθαγορείων.

Ἄδεται λοιπὸν τὸ Ὀλύμπιον τοῦτο Θήρωνι υἱῷ Αἰνησιδάμου βασιλεῖ Ἀκραγαντίνων ἅρματι νικήσαντι Ὀλύμπια τῇ 76 Ὀλ. = 476 π. Χ.[1] καὶ διακρίνεται τῶν ἐπιλοίπων

1. Ὁ παλαιὸς σχολιαστὴς ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τοῦ ᾄσματος τούτου δέχεται τὴν νίκην γενομένην τῇ 77 Ὀλυμπιάδι. Ἀλλὰ τὸν ἀριθμὸν τοῦτον ἐλέγχουσιν ἐσφαλμένον τὰ Ἀμβροσιανὰ εἰς Πίνδαρον σχόλια (ΙΒ΄ ἑκατ.) ὑπ' ἀριθ. (122 καὶ τὰ νεώτερα (ΙΔ΄ ἑκατ.) ὑπ' ἀριθ. (122 καὶ τὰ CDEQ) δεχόμενα τὴν νίκην γενομένην τῇ 76 καὶ οὐχὶ 77 Ὀλυμπιάδι. Μετ' ἀμφοτέρων δὲ τῶν σχολίων τούτων συμφωνεῖ, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν 76 Ὀλυμπιάδα, καὶ ὁ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἀνακαλυφθεὶς πάπυρος Ὀξυρύγχου ἐν Ἀγγλίᾳ τανῦν ἀποκείμενος. Σημειωτέον δ' ὅτι οἱ παλαιοὶ ἀντιγραφεῖς ἀγνοοῦντες τὸν ἀριθμὸν ἓξ γραφόμενον διὰ τοῦ παλαιοῦ στίγματος, ἢ παρέλειπον ἢ ἔσθηνον αὐτόν, ὡς φαίνεται ἔν τισι χειρογράφοις (CEV), ἐν οἷς διατηρεῖται μόνος ὁ ἀριθμὸς 70 δι' ὃ μικροῦ γραφόμενος, ὁ δὲ παρ' αὐτὸν δεύτερος ἀριθμὸς ἓξ (ϛ΄) εἶναι διαγεγραμμένος «σθησμένος», ὅπως λέγομεν ἡμεῖς σήμερον.

Πινδαρικῶν ᾠδῶν διὰ τὸν πένθιμον, ὃν φέρει χαρακτῆρα δικαιολογούμενον ὡς ἐκ τῶν ἀτυχιῶν τοῦ ἐξαιρέτου τούτου ἡγεμόνος, ὅστις δι' ἰδίας ἀνδρείας τὴν ἑαυτοῦ ἐξουσίαν ἐδραιώσας καὶ ἀφικόμενος εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς δυνάμεως αὐτοῦ ἐπεκταθείσης ἀπὸ τῶν μεσημβρινῶν μέχρι τῶν βορείων τῆς νήσου Σικελίας παραλίων, ἐκινδύνευε περὶ τοὺς χρόνους τούτους νὰ ἴδῃ καταρρέον ἕνεκα ἐμφυλίων ἀγώνων ὅλον ἐκεῖνο τὸ λαμπρὸν οἰκοδόμημα καὶ τὸ διὰ τοσούτων μόχθων καὶ ἱδρῶτος ἀναστηλωθὲν μεγαλεῖον. Ἦν δὲ ὁ Θήρων γόνος εὐκλεεστάτου οἴκου τῶν Ἐμμενιδῶν (Ὀ Γ' 38. Π Ϛ' 4), οἵτινες μᾶλλον ἐξ ἀγάπης καὶ θαυμασμοῦ πρὸς τὰς μυθικὰς παραδόσεις ἢ ἐξ ἱστορικῶν λόγων ὁρμώμενοι, ἀνῆγον τὴν ἑαυτῶν ἀρχὴν εἰς τὴν βασιλικὴν ἐν Θήβαις γενεάν, ἐξ ἧς διαμνημονεύονται ἐν τῷ ποιήματι (25. 42. 50) Κάδμος, Λάϊος, Πολυνείκης καὶ Θέρσανδρος μεταξὺ τῶν προγόνων τοῦ Θήρωνος περιλαμβανόμενοι. Τοῦ Θερσάνδρου τούτου υἱὸς ἦν κατὰ τοὺς παλαιοὺς σχολιαστὰς (εἰς ἐπιγρ. καὶ στ. 82) ὁ Τισαμενός, οὗ υἱὸς ὁ Αὐτεσίων, ὅστις τοῦ θεοῦ χρήσαντος μετῴκησε παρὰ τοὺς Δωριεῖς καθ' Ἡρόδοτον (VI, 52 Παυσ. III, 15, 6, IX, 5, 15). Τοῦ Αὐτεσίωνος δὲ υἱὸς ἐγένετο ὁ Θήρας, ὅστις μετὰ τὴν ἐκ Θηβῶν εἰς Σπάρτην ἐγκατάστασιν τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ (τῶν Αὐγειδῶν) ἀπῴκισεν ἐκ Λακεδαίμονος τὴν νῆσον Θήραν. Εἶτα δὲ υἱὸς τοῦ Αὐγείδου τούτου Θήρα εἶναι ὁ Σάμος, οὗ Τηλέμαχος. οὗ Χαλκιοπεύς, οὗ Ἐμμενίδης, οὗ Αἰνησίδαμος, τούτου δὲ πάλιν ὁ Θήρων[1]. Ἐκ τοῦ Ἐμμενίδου δὲ τούτου κατάγεται ἡ γενεὰ τῶν Ἐμμενιδῶν ἐν Ἀκράγαντι, ἥτις ἐκ Ρόδου ἀφορμηθεῖσα, ἀπῴκισε πρῶτον τὴν Γέλαν (Ὀλ. 22, 3=690) καὶ εἶτα ἐκεῖθεν Ἀριστόνοος, ὁ γαμβρὸς τοῦ Γέλωνος ἐπ' ἀδελφῇ (Σχολ. Ν Θ' 95) μετὰ τοῦ Πυστίλου ἀφορμηθέντες, ἀπῴκισαν τὴν Ἀκράγαντα (Ὀλ. 49, 3=592 Θουκυδ. VI 4, 3) μεταξὺ τῶν ποταμῶν Ὕψα καὶ τοῦ ὁμωνύμου Ἀκράγαντος. Διὸ δικαίως ἀποκαλεῖ ὁ Πολύβιος (IX, 27) τοὺς Ἀκραγαντίνους ὑπὸ Ροδίων ἀπῳκισμένους[2], οἵτινες δώδεκα ἔτη μετὰ ταῦτα περιπίπτουσιν (Ὀλ. 52,3=570) ὑπὸ τὴν τυραννίδα τοῦ Φαλάριδος, διαβοήτου ἐπὶ ὠμότητι καταστάντος[1], ὅστις 16 τυραννεύσας ἔτη, ἐξεβλήθη τῆς ἀρχῆς (Ὀλ. 56,3 =554) ὑπὸ Τηλεμάχου (Σχ. Ὀ. Γ' 68) ἐν τοῖς ἱδρυταῖς τῆς πόλεως καταταssομένου[2]. Μετὰ δὲ τὴν πτῶσιν τοῦ Φαλάριδος τὰ πράγματα παρέλαβεν ὁ Ἀλκμάνης καὶ μετὰ τοῦτον ὁ Ἄλκανδρος, ἂν πρέπῃ νὰ πιστεύσωμεν Ἡρακλείδην τὸν Ποντικὸν (Πολιτ. 36), εἰ δὲ μὴ εἰς τὴν πόλιν εἰσάγεται δημοκρατία μέχρι τοῦ Θήρωνος, ὅστις ἐκλεγεὶς ἐπιστάτης τῶν εἰς ἀνέγερσιν ναοῦ τινος τῆς Ἀθηνᾶς διεξαγομένων ἐργασιῶν, κατώρθωσε διὰ τῶν χρημάτων, ἅπερ διεχειρίζετο, καὶ τῶν ἐργατῶν, οὓς ἐμισθοδότει, ν' ἀναγορευθῇ τύραννος διακριθεὶς κατά τε τὸ γένος, τὸν πλοῦτον καὶ τὴν πρὸς τὸ πλῆθος φιλανθρωπίαν, καθ' ἃ ὁ Διόδωρος λέγει (XI, 53. IV ἀπ. 66). Γενόμενος δὲ εἶτα καὶ τῆς ἰσχυρᾶς Ἱμέρας κύριος (Ὀλ. 74,3=4,82), ἐξέβαλεν ἐκεῖθεν τὸν τύραννον Τήριλλον τὸν Κρινίππου καταφυγόντα πρὸς τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ Ἀναξίλαον τύραννον Ρηγίου. Ὁ δὲ Ἀναξίλαος κατιδών, ὅτι δὲν ἠδύνατο ν' ἀντιμετρηθῇ πρὸς τὸν Θήρωνα, ἐπεζήτησε τὴν βοήθειαν τῶν Καρχηδονίων, τὰ ἑαυτοῦ τέκνα δοὺς ὁμήρους τῷ βασιλεῖ αὐτῶν Ἀμίλκωνι τῷ Ἄννωνος (Ἡροδ. VII, 165). Οἱ δὲ Καρχηδόνιοι ἐποφθαλμιῶντες ἤδη τὰς χώρας τῆς καλλικάρπου Σικελίας, ὁπόθεν ἐξεβλήθησαν ἐν ἀρχαιοτέροις χρόνοις ὑπὸ τῶν ἐπικρατησάντων Ἑλλήνων, ἔπεμψαν ὑπὸ τὸν Ἀμίλκωνα ὑπερδιακοσίας ναῦς (Διοδ. XI, 20, 2. Ἐν XI, 2, 5 διακοσίας λέγει) καὶ 300 χιλ. στρατοῦ. Ἀλλ' ὁ ἀγὼν κριθεὶς παρὰ τὴν Ἱμέραν ἀπέβη ὑπὲρ τῶν ἐν Σικελίᾳ Ἑλλήνων συνασπισθέντων ὑπὸ τὸν Ἐμμενίδην Θήρωνα καὶ τοὺς Δεινομενίδας Γέλωνα καὶ Ἱέρωνα, καθ' ὃν

1. Ἴδ. περὶ Αἰνησιδάμου στ. 51 καὶ Ὀ. Γ' 9. Περὶ δὲ τῆς ἀνωτέρω γενεαλογίας ἔπιθι τοὺς σχολιαστὰς στ. 82 καὶ Ὀ. Γ' 68 α. d. Π ϛ' 4, ὅπου ὅμως ἡ διήγησις διαφέρει.

2. Ὁ παλαιὸς σχολιαστὴς (15 d) πληροφορεῖ, ὅτι ἔνιοι λέγουσιν, ὅτι οἱ πρόγονοι τοῦ Θήρωνος Ἐμμενίδαι μετέβησαν ἐκ Ρόδου ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀκράγαντα, χωρὶς νὰ σταθμεύσωσιν εἰς Γέλαν, ἐπιφέροντες εἰς ἀπόδειξιν αὐτὸν τὸν Πίνδαρον (ἀπ. 119).

1. Τοὺς εἰς θάνατον καταδικαζομένους ὁ Φάλαρις ἔκαιεν ἐγκλείων ἐντὸς χαλκηλάτου καὶ πεπυρακτωμένου ταύρου, τὰς ἐκπεμπομένας οἰμωγὰς τῶν θυμάτων ὡς τερπνὰς μελῳδίας εἰς τὰ ὦτα τοῦ τυράννου προχέοντος.

2) Ὁ Boeckh (Expl. 116) λέγει, ὅτι ἡ εἴδησις τοῦ σχολιαστοῦ (Ὀ. Γ 66) περὶ Τηλεμάχου ὡς καταλύσαντος τὸν Φάλαριν ἀντιπίπτει εἰς ἀποδοχήν, ὅτι οὗτος ἵδρυσε τὴν Γέλαν μετ' Ἀντιφήμου καὶ Ἐντίμου.

χρόνον καὶ ἐν τῇ κυρίως Ἑλλάδι ἐνικᾶτο τὸ περίδοξον ἐν Σαλαμῖνι τρόπαιον[1].

Ἀλλ' ὥσπερ οἱ πρόγονοι τοῦ Θήρωνος ἀπὸ Κάδμου μέχρι τῆς ἐν Σικελίᾳ ὁριστικῆς αὐτῶν ἐγκαταστάσεως πολλὰς ὑπέστησαν τὰς συμφοράς, οὕτω καὶ ὁ Θήρων νῦν ἐν αὐτῇ τῇ Σικελίᾳ πολλὰς ποτίζεται πικρίας ἕνεκα συγγενικῶν διχονοιῶν καὶ ἐμφυλίων σπαραγμῶν. Τοῦ Θήρωνος γαμβρὸς ἐπὶ θυγατρὶ Δημαρέτῃ ἦτο ὁ τῶν Συρακουσῶν τύραννος Γέλων, ὅστις εἶχε τρεῖς ἀδελφούς, τὸν Ἱέρωνα, Πολύζηλον καὶ Θρασύβουλον. Θνήσκων δὲ ὁ Γέλων (Ὀλ. 75.3 = 478 Boeckh Expl. 100) κατέλιπεν υἱὸν ἀνήλικον, οὗ κηδεμόνα ἔταξεν οὐχὶ τὸν Ἱέρωνα, ὡς πρεσβύτερον, πρὸς ὃν ἐδυσπίστει ἕνεκα προηγουμένων μετ' αὐτοῦ ἐρίδων περὶ τῆς ἀρχῆς (Σχολ. Ὀ. ΙΒ' ἐν τῇ δευτέρᾳ ἐπιγραφῇ), ἀλλὰ τὸν νεώτερον ἐκείνου Πολύζηλον (οὗ τὴν θυγατέρα εἶχε νυμφευθῆ, ἴδ. ἐπιγρ.), ὅστις σὺν τῇ κηδεμονίᾳ ταύτῃ ἀνελάμβανε καὶ τὴν διοίκησιν τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων (Σχολ. 26, β) καὶ τὴν χήραν τοῦ Γέλωνος Δημαρέτην ὡς σύζυγον. Τῷ δὲ Ἱέρωνι ἐπαφῆκε τὴν ἐπὶ τῶν Συρακουσῶν καὶ τῆς Γέλας τυραννίδα γινώσκων τὸ φίλαρχον αὐτοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Πολύζηλος διέπρεπεν ἐν Σικελίᾳ περίβλεπτος γενόμενος, ὁ Ἱέρων νομίζων ὅτι αὐτὸς ἦτο ἔφεδρος τῆς βασιλείας, ἀποστέλλει αὐτὸν μετὰ μισθοφορικῶν στρατευμάτων, ἵνα βοηθήσῃ τοὺς Συβαρίτας ἐν Ἰταλίᾳ πολιορκουμένους ὑπὸ τῶν Κροτωνιατῶν. Ἤλπιζε δ' ὅτι θὰ ἐφονεύετο ἐν τῷ πολέμῳ ἐκείνῳ ὁ Πολύζηλος, ὡς ἀφηγεῖται ὁ Διόδωρος (XI, 48, 4. Σχολ. 29, β). Τοῦ Πολυζήλου ὅμως ἐπιτυχῶς διεξαγαγόντος τὴν ἀνατεθεῖσαν αὐτῷ πολεμικὴν ἐπιχείρησιν καὶ εὐκλεῶς εἰς Σικελίαν ἐπανελθόντος, ὁ Ἱέρων ἔτι ἐχθρικώτερον διετέθη πρὸς αὐτόν, ὅστις πεμφθεὶς νὰ πολεμήσῃ τοὺς περιοίκους Σικελοὺς βαρβάρους, ἔπαυσε τὸν πόλεμον ἄνευ τῆς γνώμης τοῦ Ἱέρωνος (Σχολ. 29, c), ἢ ὅστις δὲν ὑπήκουσε κατὰ Διόδωρον (XI, 48, 5) πρὸς τὴν στρατείαν διὰ τὴν ρηθεῖσαν τοῦ Ἱέρωνος πρὸς αὐτὸν ὑποψίαν. Καθορῶν δὲ ὁ Πολύζηλος ταύτην τὴν δυσμενῆ διάθεσιν τοῦ Ἱέρωνος καὶ ὑποκινούμενος (Σχολ. 29, c) ὑπὸ τοῦ Θρασυδαίου υἱοῦ τοῦ Θήρωνος, τυράννου Ἱμέρας ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἀναδειχθέντος, ἐξανίσταται κατὰ τοῦ Ἱέρωνος καὶ μετά τινας περιπετείας ἀναγκάζεται νὰ καταφύγῃ μετὰ τοῦ κηδεμονευομένου ἀνεψιοῦ καὶ τῆς Δημαρέτης πρὸς τὸν Θήρωνα (Σχολ. 173 κ. Διοδ. XI, 48 5[1], παρ' οὗ διὰ πρέσβεων ἐζήτησεν ὁ Ἱέρων τὴν παράδοσιν αὐτῶν. Ὁ δὲ Θήρων ὑπεραγανακτήσας ἐπὶ τῇ ἀπαιτήσει ταύτῃ, οὐ μόνον τοὺς φυγάδας δὲν ἀπέδωκεν, ἀλλὰ καὶ πόλεμον πρὸς Ἱέρωνα ἐκήρυξε. Τὰ ἀντίπαλα στρατεύματα ἀντιπαρατάσσονται μὲν κατ' ἀλλήλων παρὰ τὸν ποταμὸν Ἀκράγαντα, ἀλλὰ πρὶν ἢ συγκρουσθῶσι φθάσας ὁ ἐν Σικελίᾳ τυχὼν ποιητὴς Σιμωνίδης, διήλλαξε τοὺς βασιλεῖς Ἱέρωνα καὶ Θήρωνα, ἀποκαλύψας αὐτοῖς κοινὸν κίνδυνον ἀμφοτέρους ἀπειλοῦντα, τὴν προδοσίαν τῶν ἀνεψιῶν τοῦ Θήρωνος Κάπυος καὶ Ἱπποκράτους, οἵτινες συνεξήγειραν καὶ τοὺς Ἱμεραίους, τὴν βαρεῖαν ταραννίδα τοῦ Θρασυδαίου ἀποστέργοντας. Ἡ διαλλαγὴ ἐγένετο ἐπὶ τῷ ὅρῳ νὰ ἐπανέλθῃ μὲν μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ ὁ Πολύζηλος εἰς Συρακούσας, ὁπόθεν ἐξεβλήθη ὑπὸ τοῦ Ἱέρωνος (Σχολ. 173 κ.), ν' ἀναλάβῃ δὲ τὴν ἐξουσίαν ὁ μετὰ Πολυζήλου διὰ τοῦ Θήρωνος νῦν συμφιλιωθεὶς Ἱέρων (Διοδ. XI, 48, 8), ὅστις ἔγημεν ἅμα καὶ τὴν θυγατέρα τοῦ Ξενοκράτους (Σχολ. Ἰ. Β' ἐν ἀρχῇ) ἀνεψιὰν[1] τοῦ Θήρωνος (Σχολ. 29, c πρβλ. Π. Α' 112). Ἀπαλλαγεὶς δὲ ὁ Θήρων τῶν ἐξ Ἱέρωνος περισπασμῶν τούτων, στρατεύει κατὰ τῶν ἀποστάντων ἀνεψιῶν καὶ συμπλακεὶς μετ' αὐτῶν παρὰ τὴν Ἱμέραν, κατανικᾷ αὐτοὺς Σχολ. 173 f. g.) ἀποσωθέντας διὰ φυγῆς εἰς τὴν ὀχυρὰν πόλιν τῆς Σικελίας Κάμικον (Σχολ. Π. Ϛ 4) καὶ φονεύει τοσοῦτον πλῆθος Ἱμεραίων, ὥστε ἰδὼν κατόπιν τὴν πόλιν οἰκητόρων δεομένην κατὰ Διόδωρον (XI 49, 3),

1. Ἡροδ. VII, 165. Ὁ Διόδωρος (XI, 1, 4 καὶ 20, 1) δέχεται συνεννόησιν τοῦ Ξέρξου μετὰ τῶν Καρχηδονίων, ἵνα ἐπαγάγῃ ἀντιπερισπασμὸν καὶ κατατομὴν τῶν ἑλληνικῶν δυνάμεων. Ἴδε Ἔφορον παρὰ Σχολ. εἰς Π Α' 146. Πολυαιν. Στρατ. I, 27 καὶ Παυσ. VI, 19, 4, ὅστις δέχεται τὸν κατὰ Φοινίκων ἀγῶνα κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν γενόμενον. Τὰ δὲ ἀπὸ τῶν Καρχηδονίων ληφθέντα λάφυρα ἐχρησίμευσαν πρὸς ἐξωραϊσμὸν τῆς τῶν Ἀκραγαντίνων πόλεως, ἐν ᾗ ἠγέρθησαν ναοὶ ὑπερμεγέθεις, κατεσκευάσθησαν ὀχετοί, ἐσκάφη λίμνη 7 σταδίων περιφερείας καὶ 20 πηχῶν βάθους, ἐφυτεύθησαν ἀμπελῶνες καὶ καρποφόρα δένδρα. Εἰς πάντα δὲ τὰ ἔργα ταῦτα ἐχρησιμοποιήθησαν αἰχμάλωτοι Καρχηδόνιοι, ὧν τὸ πλῆθος τοσοῦτον ἦν, ὥστε ἔνιοι πολῖται κατεῖχον ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν οὐχὶ ἐλάττους τῶν 500.

1. Ὁ Drachmann ἐν τῷ σχολίῳ 29, τὸ τῶν χειρογράφων «ἀδελφὴν» καλῶς διώρθωσεν εἰς «ἀδελφιδῆν».

ἠναγκάσθη νὰ συνοικίσῃ τοὺς Δωριεῖς καὶ ἐκ τῶν ἄλλων τοὺς βουλομένους νὰ πολιτογραφήσῃ ὡς Ἱμεραίους.

Μικρὸν δὲ μετὰ τὰς ἀνωμαλίας ταύτας ἐνίκησεν Ὀλύμπια ἁρματοδρομῶν τῷ 476. Εἰ καὶ δὲ τὸ ἅρμα διηύθυνεν οὐχὶ ὁ Θήρων, ἀλλ' ὁ ἡνίοχος αὐτοῦ Νικόμαχος ἐξ Ἀθηνῶν τὸ γένος ἕλκων (Σχολ. Ἴ. Β' 28), οὐχ ἧττον νικητὴς ἀνεδείχθη κατὰ τὰ ἀγωνιστικὰ θέσμια ὁ κύριος τοῦ ἅρματος Θήρων, λαβὼν αὐτὸς τὸν ἐπὶ τῇ νίκῃ διδόμενον στέφανον ἐλαίας. Ἐπὶ ταύτῃ τῇ νίκῃ ἐποιήθη ἡ ᾠδὴ αὕτη μετὰ τὴν διαλυθεῖσαν καταιγίδα, ὡς προείρηται. Ἡ νίκη ἐπέρχεται ὡς οὐράνιος εὐλογία ἐπὶ τὸν ἀπόγονον οἴκου πολυπαθοῦς, ἡ δὲ ἀριστοτέχνις χεὶρ τοῦ ποιητοῦ μετὰ φιλοκαλίας ἀβρᾶς συναρμόζει τὰ ὡραῖα ἄνθη, δι' ὧν περιστέφει τὴν κεφαλὴν τοῦ νικητοῦ.

Ὁ λοιπὸς βίος τοῦ Θήρωνος ἀπὸ τῆς παρούσης νίκης μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ (Ὀλ. 75,4=473) διῆλθεν ἐν εἰρήνῃ. Ἕνεκα δὲ τῶν ἐκτάκτων αὐτοῦ προσόντων καὶ τῆς ἐπιεικείας, μεθ' ἧς ἐπὶ 16 ἔτη ἦρξε, καὶ ζῶν διετέλεσεν ἀγαπώμενος ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν καὶ τελευτήσας ἡρωϊκῶν ἔτυχε τιμῶν (Διοδ. XI, 53,2). Καὶ ἦτο πράγματι ἐκτάκτου ἰδιοφυίας ἀνήρ, οὗ ὁ βίος καὶ τὰ ἔργα δὲν ἀντιπίπτουσι πρὸς ὅσα λέγει ὁ ποιητὴς ἐν τῷ ᾄσματι περὶ ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἀξιουμένων τῆς μετὰ θάνατον μακαριότητος. Τοῦ Θήρωνος θανόντος, ἀποσβέννυται καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα τοῦ οἴκου αὐτοῦ. Διότι ὁ μὲν γενναῖος καὶ ὁμότροπος αὐτῷ ἀδελφὸς Ξενοκράτης, ὁ Πύθια, Ἴσθμια καὶ Παναθήναια νικήσας, εἶχεν ἤδη προαποθάνει, ὁ δὲ υἱὸς καὶ διάδοχος αὐτοῦ Θρασυδαῖος, ὅστις καὶ ζῶντος ἔτι τοῦ πατρὸς βίαιος ἦν καὶ φονικὸς καὶ τελευτήσαντος ἦρχε τῆς πατρίδος παρανόμως καὶ τυραννικῶς (Διοδ. XI, 53,2), ἐξώργισε καθ' ἑαυτοῦ τοὺς Ἱμεραίους, οὓς ἵν' ἀπασχολήσῃ ἐπεζήτησεν ἀνοήτως νὰ περιπλέξῃ εἰς πόλεμον κατὰ τοῦ Ἱέρωνος, καθ' οὗ ἤγαγε μὲν δισμυρίους ἱππεῖς καὶ πεζούς, ἀθροίσας ἐκ τῶν Ἀκραγαντίνων καὶ Ἱμεραίων, παρὰ τὸν Ἀκράγαντα ποταμόν, ὑπέστη ὅμως αὐτόθι ἥτταν δεινήν. Τούτου δ' ἕνεκα ἐξεγερθέντων τῶν Ἀκραγαντίνων καὶ Ἱμεραίων, ὁ Θρασυδαῖος ἐκπεσὼν τῆς ἀρχῆς, ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ εἰς τοὺς Νισαίους λεγομένους Μεγαρεῖς, ὅπου ἀντὶ ὑποστηρίξεως καὶ ὑποδοχῆς, ὡς ἤλπιζεν, εὗρεν ἀντάξιόν του θάνατον. Οἱ δὲ Ἀκραγαντῖνοι ἐπιζητήσαντες διὰ πρέσβεων τὴν συγκατάθεσιν τοῦ Ἱέρωνος, εἰσήγαγον ἐν τῇ πόλει αὐτῶν τὴν δημοκρατίαν, ἐν ᾗ ἐγκατεβίωσεν ἡσύχως μεταξὺ τῶν συμπολιτῶν αὐτοῦ Θρασύβουλος ὁ ἀξιόλογος υἱὸς τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Θήρωνος Ξενοκράτους, καρπούμενος ἐν εἰρήνῃ τὰ ἀγαθὰ τῆς μεγάλης αὐτοῦ περιουσίας. Τοσαύτην δύναμιν εἶχεν ἡ ἀνάμνησις τοῦ ἀποιχομένου ἀγαθοῦ ἀνδρὸς εἰς περιῤῥούρησιν τῆς ἡσυχίας τῶν ἀπογόνων αὐτοῦ. Τοὐναντίον δὲ ἐν Ἱμέρᾳ ἐξηκολούθουν οἱ ἄνθρωποι ζωηρῶς ἀναμιμνησκόμενοι τῆς ὠμότητος τοῦ Θρασυδαίου καὶ ὅτε μετὰ ταῦτα ὁ ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Ἱέρωνος διατρίβων Πίνδαρος ἐποίησεν εἰς Ἐργοτέλη τὸν Ἱμεραῖον τὸ ΙΒ' Ὀλύμπιον, ἐδέησε νὰ ἐγκωμιάσῃ τὸν Ἐλευθέριον Δία καὶ τὴν δύναμιν τῆς πανισχύρου Τύχης, ἥτις οὐχὶ σπανίως κακὸν μεταβάλλει ἀπροσδοκήτως εἰς ἀγαθόν. Καὶ αὐτόθι δέ, ὡς καὶ ἐν Ἀκράγαντι, ἀντὶ τῆς καταλυθείσης τυραννίδος παρεισήχθη δημοκρατία.

Ἡ ᾠδή, ἧς θεμελιώδης ἰδέα ὑπόκειται ἡ γνώμη, ὅτι αἱ μεταπτώσεις ἐν τῷ βίῳ ἀπολήγουσι μετὰ θάνατον τῶν ἀγαθῶν βασιλέων εἰς ὑπερκόσμιον βίον πλήρη εὐφροσύνης καὶ μακαριότητος, τέμνεται εἰς ἀρχὴν (1—24) περιέχουσαν ἔπαινον τοῦ νικητοῦ, μέσον (24—91), ἐν ᾧ κεῖται τὸ μυθικὸν στοιχεῖον, καὶ ἔκβασιν (91—110), ἐν ᾗ ἐπαναλαμβάνεται αὖθις ἔπαινος πρὸς τὸν νικητήν. Ἀλλ' ἵνα πληρέστερον ἀπολαύσῃ ἡ παροῦσα ὁμήγυρις τοῦ θεσπεσίου τούτου ποιήματος, ἀντὶ πάσης ἀναπτύξεως τοῦ περιεχομένου αὐτοῦ, ἐφιλοπόνησα ἀσθενῆ παράφρασιν, ἐν ᾗ εἰσήγαγον, ἀντὶ τοῦ ἀρχαίου ἐν τῷ ᾄσματι παιωνικοῦ ἢ κρητικοῦ ποδός, τὴν τροχαϊκὴν διποδίαν, ἐξ ἧς νομίζω ὅτι προῆλθεν οὗτος διὰ καταλήξεως, ἤτοι ἐλλείψεως μιᾶς ἐν τέλει συλλαβῆς. Ἐκ δὲ τῶν 180 στίχων, ἐξ ὧν ἀπήρτισα τὴν παράφρασιν, οἱ 145 εἶνε καταληκτικοί (ἐλλείπει ἡ τελευταία ἄρσις τῆς τελευταίας διποδίας), οἱ δὲ λοιποὶ 35 ἀκατάληκτοι, ἤτοι συνίστανται ἐκ 4 τροχαϊκῶν διποδιῶν, ἐν αἷς ἡ τελικὴ ἄρσις ἀποτυποῦται δι' ἰδίας ἐν τῷ κειμένῳ συλλαβῆς.

Παράφρασις.

Στρ. α'

Ὕμνοι εὐκλεέστατοι τῆς φόρμιγγος ἀνάσσοντες,
τίνα θεὸν ἢ ἥρωα ἢ ἄνδρα θὰ ὑμνήσωμεν;
Πάντως δῆπου ἡ μὲν Πίσα εἶνε κτῆμα τοῦ Διός,
διὰ τοῦτο πρέπει πάντες τοῦτον νὰ δοξάσωμεν,
πανηγύρεων προστάτην κηδεμόνα κ' ἔφορον.
Τὸν δ' ἀγῶνα Ὀλυμπίας ἵδρυσεν ὁ Ἡρακλῆς,
ἀκροθίνια πολέμου πρὸς Αὐγέαν κρατερού.
Ὁ δὲ Θήρων νῦν τιμᾶται καὶ καλλιστεφὴς προβαίνει
νικητὴς ἁρματοδρόμος μὲ ὡραῖον τέθριππον.
Τοῦτον ἄρα, θεία φόρμιγξ, σπεῦσον ἤδη κόσμησον,
τῆς φιλοξενίας στῦλον καὶ προστάτην τοῦ δικαίου.
Ἡ δὲ πόλις ἡ εὐδαίμων τῆς Ἀκράγαντος αὐτόν,
εὐκλεῶν προγόνων χάρμα κι' ὀρθωτῆρα κραταιόν,
ἔχει ἐγκαλλώπισμά της καὶ σεμνύνετ' ἐπ' αὐτῷ.

Ἀντ. α'

Πόσους δὲ δεινοὺς ἀγῶνας καὶ ἡλίκην συμφορὰν
νὰ ὑπέμειναν τὸ πάλαι οἱ προπάτορες αὐτοί,
ἵνα τῶν Ἀκραγαντίνων καταλάβωσι τὴν πόλιν
καὶ τῆς Σικελίας πάσης ἀποβῶσιν ὀφθαλμοί!
Εἰς τὸν οἶκόν των ἀλλ' ὅμως οὐρανόθεν κατεπέμφθη
ἡ εἰρήνη καὶ ὁ πλοῦτος, ὡς βραβεῖα ἀρετῆς.
Ἀλλ' υἱὲ σεπτὲ τῆς Ρέας καὶ τοῦ Κρόν' ὑπέρτατε,
ὁ τὴν κορυφὴν Ὀλύμπου τὴν ἀνέφελον διέπων
καὶ τὸν πάμπρωτον ἀγῶνα μὲ στοργὴν πολλὴν εὐθύνων
καὶ τὸν βαθυδίνην ἅμα ἐπιβλέπων Ἀλφειόν,
τὴν παράκλησίν μου ταύτην εὐμενῶς ἐπάκουσον:
Δός, βαρύκτυπε, τὸ κράτος καὶ τὰ πατρικὰ ἐδάφη
εἰς τὸ γένος τὸ λοιπὸν τῶν ἐνδόξων δυναστῶν,
ἐπὶ τῇ ᾠδῇ μου ταύτῃ τὴν καρδίαν εὐφρανθείς.

Ἐπ. α'

Τὰ γεγενημένα ἤδη νὰ πογίνουν δὲν ζητῶ,
εἶν' ἀνίσχυρος πρὸς τοῦτο καὶ ὁ χρόνος, ὁ πατὴρ
ὅλων τῶν ἀδίκων ἔργων καὶ δικαίων ἐν ταὐτῷ.
Μᾶλλον δὲ ζητῶ τὴν λήθην μετὰ τύχην ἀγαθήν,
ἡ ὁποί' ἀπομακρύνει τοὺς ἀγῶνας τοὺς λυγροὺς
καὶ τὴν συμφορὰν δαμάζει ὑπὸ ὄλβον ἰσχυρόν,
ὃν ἡ θεία καταπέμπει εἰς τὴν γῆν εὐμένεια,
ἵνα ὑπὸ χάρμα θάψῃ τὰ τραχύτατα δεινά.

Στρ. β'

Τὴν δ' ἀληθειαν τῶν λόγων τούτων ὅλων μαρτυρεῖ
ἡ τῶν θυγατέρων Κάδμου περιπέτεια πολλή.
Ἔπαθον μεγάλ' ἐκεῖναι, πλὴν τὸ πένθος τὸ βαρὺ
ἔπεσε καὶ ἐνικήθη ὑπὸ ἄλλων ἀγαθῶν.
Πρώτη εἶναι ἡ Σεμέλη· μὲ λαμπρὸν διάδημα
κόμης εἶχεν ἐστεμμένην τὴν ὡραίαν νεφελήν.
Ταύτης ἔσῳσε τὸν βίον ὁ πυρώδης κεραυνός,
μετὰ τοῦ ὁποίου ἦλθε πρὸς ἐπίσκεψιν ὁ Ζεύς,
καὶ ἀπέπτη μακαρία μεταξὺ τῶν Ὀλυμπίων,
μετὰ τῶν ὁποίων τόρα ζῇ ἐν δόξῃ καὶ τιμῇ.
Τὴν λατρεύει ὁ δεσπότης τοῦ Ὀλύμπου καὶ τῆς γῆς,
μὲ ἀγάπην τῆς σοφίας ἡ θεὰ τὴν περιβάλλει
καὶ θωπείας ἐγκαρδίους πρὸς αὐτὴν καὶ ἁψιλεῖς
σπεύδει νὰ προσφέρῃ πρόῤῥων ὁ κισσοχαρὴς υἱός.

Ἀντ. β'

Ἡ Ἰνὼ δὲ ἡ δευτέρα κόρη Κάδμου ἡ ὡραία
ἔταξαν αἱ Μοῖραι νᾶχῃ τὰ πελάγ' ὡς κατοικίαν
καὶ νὰ ζῇ ἀδιαλείπτως κι' εὐφροσύνως ἐν αὐτοῖς
μὲ τὰς θυγατέρας πάσας τοῦ θαλασσινοῦ Νηρέως,
αἱ ὁποῖαι εἰς τὰ βάθη τῶν ὑδάτων ἐντρυφῶσι.
Τὸ δὲ πέρας τῆς ζωῆς μας εἶναι ἄγνωστον εἰς πάντας
καὶ τὸ στάδιόν μας πλῆρες μαύρων θρήνων κι' ὀδυρμῶν.
Καὶ ἀδύνατόν σοι εἶναι νὰ γνωρίζῃς ἀσφαλῶς,
σὺ θνητέ, ἂν εἰς τὸν βίον θ' ἀπολαύσῃς ἀγαθά,
διερχόμενος κἂν μίαν μόνον φαεινὴν ἡμέραν,
τέκνον τοῦ λαμπροῦ ἡλίου, μὲ ἀτάρακτον εἰρήνην,
ἀλλ' ἀνάγκη ἐν ἑδραίᾳ πεποιθήσει νὰ φρονῇς,
ὅτι ῥεύματ' ἀντιπνόων πόνων κ' ἡδονῶν σφοδρῶν
ἔρχονται καὶ κατακλύζουν τῶν ἀνθρώπων τὴν ζωήν.

Ἐπ. β'

Καὶ τοῦ Θήρωνος δ' ὁ οἶκος ἐδοκίμασε πολλὴν
τὴν ἀντίπνοιαν τῆς Μοίρας, ἡ ὁποία κατ' ἀρχὰς
τὴν θεόπεμπτον παρέσχεν εὐτυχίαν εἰς αὐτόν.
Σ' ἄλλους ὅμως μετὰ ταῦτα ἔσπευσε πάλιν καιροὺς
ν' ἀποστείλ' εἰς τὴν οἰκίαν συμφορὰς καὶ στεναγμούς,
ἐξ οὗ χρόνου ὁ Οἰδίπους φόνον στυγερὸν ἐτέλει
κατὰ τοῦ πατρὸς Λαΐου, εἱμαρμένον ἐν Δελφοῖς,
κ' ἐπ' αὐτοῦ ἐξεπληροῦτο ἡ μοιρόκραντος ἀρά.

Στρ. γ'

Εἶδεν αὐθωρεὶ τὸ αἷμα τὸ χυθὲν ἡ Ἐρινύς,
δράκαινα ἀγριωτάτη φόνον πνέουσα καὶ πῦρ,
κ' ἐξωλόθρευσε τὸ γένος τὸ πολεμικὸν Λαΐου
εἰς ἀλληλοκτόνον πάλην ἀδελφῶν αἱμοφυρθὲν
πρὸ τῶν κραταιῶν τειχῶν τῶν Βοιωτικῶν Θηβῶν.
Καὶ μετὰ τὸν Πολυνείκη τὸν πεσόντα ὑπελείφθη
Θέρσανδρος ὁ διαπρέπων εἰς ἀγῶνας εὐκλεεῖς,
ἀνυμνούμενος ἐν μάχαις κ' ἐν πολέμοις κρατεροῖς.
Εἰς τὸ Ἄργος ἐγεννήθη ἐξ Ἀργείας θυγατρὸς
τοῦ Ἀδράστου καὶ ἀπέβη ὁ υἱὸς ὁ εὐσεβής,
ὁ εἰς Θήβας ἐκστρατεύσας ὑπὲρ ἀτυχοῦς πατρός.
Ἐξ αὐτοῦ τὸ γένος ἔλκουν οἱ τοῦ Θήρωνος γονεῖς
ἄξιοι νὰ ἀπολαύσουν καὶ τιμὰς περιφανεῖς
καὶ ἐγκώμια καὶ μέλη καὶ τὴν λύραν ἠχηράν,

Ἀντ. γ'

ὅτι ἐν τοῖς Ὀλυμπίοις ὁ υἱὸς αὐτῶν ὁ Θήρων
ἐκηρύχθη κ' ἐκοσμήθη διὰ γέρατος λαμπροῦ,
ἐν δὲ τοῖς Πυθίοις ἄλλοι κι' ἄλλοι εἰς τὰ Ἴσθμια
τῶν σεμνοπρεπῶν χαρίτων στέφανοι ἀειθαλεῖς
περιέστεψαν τὴν κόμην ὁμοτρόπου ἀδελφοῦ,
εὐτυχήσαντος νὰ ἄρῃ νίκην ἔνδοξον τεθρίππων
ταχυπόρων δωδεκάκις τὸν ἱππόδρομον καμψάντων.
Εἶν' ὡραῖον νὰ 'πιτύχῃς εἰς περιφανεῖς ἀγῶνας!
Ἡ γλυκεῖα αὕτη τύχη ἐκδιώκει τὰς πικρίας

κι' ἀπαλλάσσει τὴν καρδίαν τῆς βαρείας συμφορᾶς.
Καὶ ὁ πλοῦτος δὲ πρὸς τούτοις, ὁ μετέχων ἀρετῆς,
ζηλευτὴν παρέχει δόξαν κ' εὐκαιρίαν πρὸς πολλὰ
καὶ πιέζει τὴν ἀγρίαν λύπην καὶ τὴν συγκρατεῖ
ὑπὸ τὰ ἀδάμαστά του ἀδαμάντινα δεσμά.

Ἐπ. γ'

Εἶναι ἄστρον διαλάμπον καὶ ἐκπέμπον ἐπὶ γῆς
φῶς ἀληθινὸν κι' ὡραῖον, φῶς παρήγορον γλυκύ.
Ὁ τὸ φῶς δὲ τοῦτο ἔχων καὶ τὸ μέλλον διαβλέπει
καὶ γνωρίζει, ὅτι ὅσοι εἰς τὸν βίον των ἐδῶ
ἀσεβῶς προσενεχθῶσι, τιμωροῦνται αὐστηρῶς
εἰς τὰ τάρταρα τοῦ Ἅδου, ὅπ' ἀνηλεὴς κριτὴς
τοὺς δικάζει διὰ πᾶσαν εἰδεχθῆ αὐτῶν κακίαν
καὶ ἐκφέρ' αὐστηροτάτην πάντοτ' ἐτυμηγορίαν.

Στρ. δ'

Ὅσοι πάλιν διαζῶσιν ἐν δικαιοσύνῃ ἄκρᾳ,
οὗτοι ἀξιοῦνται ἤδη μετὰ θάνατον αὐτῶν
νἀπολαύωσιν ἡλίου καὶ φωτὸς διηνεκοῦς.
Καὶ διέρχονται ἀπόνως βίον ἄλυπον, τερπνόν.
Δὲν ταράσσουν γεωργοῦντες μὲ τὰς χεῖράς των τὴν γῆν,
οὔτε σχίζουν τὰ πελάγη καὶ βαθεῖς ὠκεανοὺς
τὸν προσπορισμὸν ζητοῦντες τῶν ὀδυνηρῶν τροφίμων,
ἀλλ' ὡς ζήσαντες εὐόρκως καὶ τιμίως καὶ δικαίως
νῦν εὐδαιμονοῦσιν ὄντες εἰς τὰ ἔγκατα τῆς γῆς,
ὅπου βασιλεύ' ὁ Πλούτων, εἰς τὸ κράτος τῶν νεκρῶν.
Τοὐναντίον δὲ οἱ ἄλλοι, ὅσοι ἔζησαν κακῶς,
τυραννοῦνται αἰωνίως εἰς μαρτύρια δεινά,
τὰ ὁποῖα νἀτενίσῃ ὀφθαλμὸς ἀδυνατεῖ
καὶ νὰ περιγράψ' ἡ γλῶσσα τοῦ ἀνθρώπου δὲν ζητεῖ.

Ἀντ. δ'

Ἀλλ' ἐν τούτοις ὅσοι πάλιν τρὶς εἰς τὴν ζωὴν αὐτὴν
ἐκ τοῦ Ἅδου ἀνελθόντες ἔζησαν μὲ παντελῆ
ἀποχὴν ἀπὸ τῶν ἔργων τῶν κακῶν καὶ ἀλγεινῶν
κ' εἰς τὸν Ἅδην αὖθις τρὶς διεβίωσαν καλῶς,
οὗτοι ἤδη διανόουν τὴν ὁδὸν τὴν ποθεινήν,
ἣν ὁ Ζεὺς προσδιορίζει πρὸς τοῦ Κρόνου τοῦ πατρὸς
τὰ ἀνάκτορα τὰ θεῖα, κατοικίαν ἀσφαλῆ,
ὅπ' ἡ νῆσος τῶν μακάρων ἐξαπλοῦται ἁπαλὴ
καὶ τὴν περιπνέουν αὖραι τοῦ ὠκεανοῦ γλυκεῖαι
κι' ἀκτινοβολοῦσιν ἄνθη χρυσαυγῆ καὶ φλογωπά.
Ἄλλα μὲν ἐξ ἄλλων δένδρων ἐν τῇ γῇ αὐτῇ ἀνθοῦν,
ἄλλα δὲ τὸ ὕδωρ τρέφει. Καὶ ἐκ πάντων ἀσφαλῶς
δρέπουσα ἡ χεὶρ στεφάνους ἀναπλέκει εὐθαλεῖς,
οἱ ὁποῖ' ὑπερηφάνους περιστέφουν κεφαλάς.

Ἐπ. δ'

Καὶ εἰς ταῦτα ἐπινεύει νοῦς σοφὸς καὶ εὐσεβής,
ὁ Ραδάμανθυς, ὃν ἔχει καὶ ὁ Κρόνος βοηθόν,
ὁ πατὴρ θεῶν καὶ κλέος, σύζυγος σεπτὸς τῆς Ρέας,
ἥτις ὑψηλὸν τὸν θρόνον κι' ἔνδοξον τὸ κράτος ἔχει.
Εὐτυχεῖς ἐνταῦθα ζῶσι καὶ ὁ Κάδμος κι' ὁ Πηλεύς.
Μετ' αὐτοὺς δὲ ἐπεισῆλθε καὶ ὁ θεῖος Ἀχιλλεύς,
ὃν ἡ μήτηρ του ἡ Θέτις ἤγαγε μετὰ πολλὰς
ἱκεσίας πρὸς τὸν Δία εἰς τοὺς τόπους τοῦ φωτός.

Στρ. ε'

Οὗτος εἶνε ὁ φονεύσας Ἕκτορα τὸν κραταιόν,
καὶ τὸν Κύκνον δὲ ἐπίσης καὶ τὸν Μέμνονα αὐτόν,
τὸ δεδοξασμένον τέκνον τῆς κροκοβαφοῦς Ἠοῦς.
Ἔχω δὲ εἰς τὴν φαρέτραν βέλη νοερὰ πολλά,
ἀλλὰ ταῦτα ὅμως πάντα γίνονται καταληπτὰ
ἀπὸ ἄνδρας εὐφυεῖς, εἰ δὲ μὴ διὰ τοὺς ἄλλους
πρέπ' ἐξάπαντος νὰ ἔχῃς βούκεντρον ὀξὺ εἰς χεῖρας.
Λέγω δὲ ὅτι γεννᾶται ὁ ἐμπνευσμένος ποιητὴς
καὶ ἡ ποίησις, τὸ δῶρον τῶν θεῶν, δὲν ἀποκτᾶται
μὲ σχολαστικὰς σοφίας χαμαιζήλους κι' ἀηδεῖς.
Εἶναι σπάνιοι οἱ γαῦροι κι' ὑψιπέτεις ἀετοί,
οἱ τὰς πτέρυγας κινοῦντες πρὸς τὸ κράτος τοῦ Διός,
πάμπολλοι δ' οἱ χαμαιπέτεις κόρακες καὶ εὐτελεῖς
καὶ πολλὰ ἀσυναρτήτως καὶ συγκεχυμένα κρώζουν.

Ἀντ. ε'

Ὦ ψυχή μου, νὰ ἐντείνῃς ἤδη πάλιν πρὸς σκοπὸν
ἀγαθὸν τὸ τόξον πρέπει καὶ ἠπίως κ' εὐκλεῶς
νὰ τοξεύσῃς ἐκ καρδίας βέλος ἄϋλον, ἁγνόν,
βέλος ἁπαλὸν καὶ πλῆρες εὐφροσύνου ἡδονῆς
καὶ χαρμάτων καλλινίκων, ὡς τὸ μέλι γλυκερῶν,
ὃ νὰ διευθύνῃς πρέπει πρὸς τὴν πόλιν τὴν κλεινήν,
τὴν Ἀκράγαντα, τὴν πλήρη θειοτάτων ἱερῶν,
ἐγκαλλώπισμα τοῦ οἴκου τοῦ τυραννικοῦ σεμνόν.
Μετὰ ὅρκου δὲ νὰ εἴπῃς τὴν σεπτὴν ἀλήθειαν,
διαβεβαιοῦσα ὅτι ἀπὸ ἑκατὸν ἐτῶν
ἐν αὐτῇ δὲν ἐγεννήθη ἄλλο τέκνον ἔνδοξον
ἐξ ἐνδόξων προπατόρων κι' ὡς ὁ Θήρων εὐγενές,
τὴν φιλίαν καὶ τὰ πλούτη μὲ δαψίλειαν πολλὴν
νὰ σκορπίζῃ καὶ νὰ σπείρῃ πανταχοῦ εὐεργεσίας.

Ἐπ. ε'

Ἀλλ' ἐχθρὸς ὁ κόρος εἶναι τοῦ ἐπαίνου φοβερός.
Ἔρχεται ἀδίκως ὅλως συνεφέλκων μετ' αὐτοῦ
καὶ τὴν ἔχιδναν τὸν φθόνον καὶ τὸ μῖσος τὸ βαρύ,
καὶ μὲ δυσφημίας βέλη θέλει πάντα νὰ κτυπᾷ,
τὰ καλὰ καὶ εὐκλεῆ νατενίσῃ μὴ τολμῶν.
Ἀλλ' ἐν τούτοις ν' ἀριθμήσῃ ἐξ ἡμῶν τίς ἠμπορεῖ
τὴν ἀθέσφατον τὴν ἄμμον τῶν ἀπείρων θαλασσῶν
κι' ὅσα ἔσπειρεν ὁ Θήρων εἰς τὸν βίον του ἐσθλά;

Οὕτως ἐξυμνεῖ τὸν Θήρωνα ὁ Πίνδαρος, ὡς ἀκριβῶς προσεπάθησα ν' ἀποδώσω τὸ πνεῦμα τοῦ ᾄσματος, ἐν ᾧ διαφαίνεται ἡ εἰκὼν τοῦ νικητοῦ, ἣν ζωηρῶς διαχρωματίζουσιν αἱ ἀναμνήσεις τοῦ παρελθόντος καὶ αἱ ἐλπίδες τοῦ μέλλοντος βίου. Οὐδ' ἀμαυροῖ αὐτὴν ἡ μόλις που δι' ἀορίστων τοῦ χρωστῆρος γραμμῶν ἐπιφαινομένη σκιαγραφία τῆς μετὰ θάνατον τιμωρίας τῶν ἀδίκων καὶ ἀσεβῶν ἀνθρώπων, ὅπως δὲν ἀμαυροῦσιν οὐδ' ἐπισκιάζουσι τὴν εἰκόνα τοῦ νικητοῦ καὶ ἐν τῷ Α' Ὀλυμπίῳ τὰ περὶ τοῦ ἀσεβήματος καὶ

κολασμοῦ τοῦ Ταντάλου λεγόμενα. Τοὐναντίον μάλιστα ἡ σκιαγραφία αὕτη συντελεῖ εἰς ἔξαρσιν τῆς εἰκόνος, ἥτις οὐ μόνον διακρίνεται ἐπὶ πλούτῳ συνθέσεως καὶ ἀριστοτεχνικῇ διανομῇ φωτὸς καὶ σκιᾶς, ἀλλ' ἐλέγχει ἅμα καὶ βαθεῖαν τοῦ ἀντικειμένου μελέτην, εἰς ἣν ὅλῃ ψυχῇ ἐγκύπτει ὁ ποιητής, ὅστις ἀδυνατῶν ἕνεκα πλησμονῆς τῆς ὕλης νὰ ἐνδιατρίψῃ εἰς μερικότητας, εὑρίσκει οὐδὲν ἧττον τρόπον ὅπως ὑποτυπώσῃ ὑπερκόσμιον βίον, ἐκδηλῶν οὕτως ἰδιάζουσαν κλίσιν εἰς πλαστικὰς περιγραφάς. Τὸ δὲ ἄγος τῶν Λαβδακιδῶν, ὡς καὶ τὸ ἄγος τῶν Πελοπιδῶν ἐν τῷ ΙΑ' Πυθίῳ, πραγματεύεται ὡς ἁπλοῦν οἰκογενειακὸν δυστύχημα, τῆς ἠθικῆς σημασίας αὐτοῦ ὑπὸ εὐρύτερον πνεῦμα οὐδαμῶς θιγομένης. Ὑπὸ ταύτην δὲ τὴν ἔποψιν ὁ Πίνδαρος ὑπολείπεται κατὰ πολὺ τοῦ συγχρόνου αὐτῷ Αἰσχύλου, ὅστις ταύτην ἀκριβῶς τὴν ἠθικὴν σημασίαν τῶν ἐγκληματικῶν πράξεων ἐν τοῖς δράμασιν αὐτοῦ ἀνάγλυφον ἀποτυποῖ.

Καταπαύων δὲ τὸν λόγον, ὁμολογῶ ὅτι αἰσθάνομαι τὴν στιγμὴν ταύτην ἐπιπνέουσαν ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ αὖραν τινὰ σεμνοῦ δωρισμοῦ, δωρισμοῦ τελειοῦντος καὶ ἐξυψοῦντος τὸ πνεῦμα, ὅπως καὶ τὰ παλαιὰ προϊόντα τῆς δωρίας τέχνης καὶ μούσης. Δωριεὺς ὁ νικητὴς ἐκτραφεὶς ἐν ταῖς αὐστηραῖς παραδόσεσιν ὑψηλῆς ἀριστοκρατίας, ἐξυμνεῖται ὑπὸ ποιητοῦ ἐπίσης Δωριέως, ἀνήκοντος εἰς τὸν ἔνδοξον καὶ ἐπισημότατον οἶκον τῶν Αὐγειδῶν, οἵτινες διακρίνονται ἐπ' εὐσεβείᾳ καὶ διατελοῦσιν ἐν στενῇ σχέσει πρὸς διάφορα ἱερά, πρὸς μαντεῖα, πρὸς ἑνίους κατ' ἐξοχὴν θεούς, ὧν εἶναι ἱερεῖς καὶ θεράποντες κληρονομικοί, ὡς εἶναι ἱερεῖς τοῦ Καρνείου Ἀπόλλωνος ἐν τῇ νήσῳ Θήρᾳ, καὶ τοῦ Ἀπόλλωνος πάλιν καὶ τῆς Κυβέλης ἐν Θήβαις. Ἔπειτα καὶ ἡ πόλις αὕτη, τὸ παλαιὸν Βυζάντιον, ὡς ἀποικισμένη ὑπὸ Δωριέων Μεγαρέων, ἐναβρύνεται βεβαίως ἐπὶ τῇ εὐγενεῖ καταγωγῇ της καὶ θερμότερον ἀλλὰ καὶ ἀγνότερον αἰσθάνεται τὸν ἐνθουσιασμὸν πρὸς τὴν δωρίαν φόρμιγγα, ἧς τὰς χορδὰς μὲ ἱερὰν συγκίνησιν ἔψαυσε σήμερον ἡ ἀσθενής μου χείρ. Ἔπειτα δὲ καὶ αὐτὴ ἡ σήμερον πανηγυρίζουσα πνευματικὴ ἑστία, ἡ στενῶς ἐν πολλοῖς πρὸς τὸν βίον τοῦ μεγαλουργοῦ Θήρωνος συνεφαπτομένη, ὑπομιμνήσκει διὰ τῆς προσόψεώς της τὸν ἁπλοῦν καὶ σοβαρὸν δώριον ρυθμόν, ἐνῷ τὸ ἐσωτερικὸν αὐτῆς διαυγάζει ὁ ἀρχαιοπρεπὴς λύχνος, τὸ ἦμερον καὶ παρήγορον σύμβολόν της, ὅπερ ὑποβοηθεῖ νὰ διδῶ μετ' ἐθνικῆς ὑπερηφανείας εἰς τὰ ὄμματα τῶν παρόντων ἀνταναklωμένην τὴν βαθεῖαν συναίσθησιν τῶν παλαιῶν ἐκείνων μεγαλοφθόγγων δωρικῶν «ἄμμες δέ γ' εἰμέν», «ἄμμες δέ γ' ἐσσόμεσθα πολλῷ κάρρονες» Δὲν ἠξεύρω δέ, ἂν εἰς συγκυρίαν πρέπει ν' ἀποδώσω, ὅτι καὶ ὁ ἔχων τὴν τιμὴν νὰ ἐπασχολῇ ὑμᾶς νῦν κατάγεται ἐκ τῶν χωρῶν ἐκείνων τῆς Μακεδονίας, ὧν ὁ ἀρχαιότατος πληθυσμὸς ἀνήκων ἔκπαλαι εἰς τὴν Αἰολικὴν Πελασγικὴν φυλήν, συνεχωνεύθη ὀψιαίτερον κατακτηθεὶς ὑπὸ Δωριέων, ἐξ ὧν παρέλαβεν οὐ μόνον τὴν περὶ τὸ σῶμα σεμνὴν καὶ ἁπλῆν δίαιταν, ἀλλὰ καὶ τὸ τρανόφωνον ἐν τῇ διαλέκτῳ. Ὡς Δωριεὺς λοιπὸν καὶ οὗτος αἰσθάνεται, ὅτι ζωηρότερον πάλλει ἡ καρδία του πλησίον ὑμῶν ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ, ἣν λαμπρύνουσι διὰ τῆς παρουσίας αὐτῶν ἔξοχοι καὶ σεπτοὶ ἀκροαταί, συναγαλλόμενοι μεθ' ἡμῶν καὶ πνευματικῶς ἐπευλογοῦντες.

ΑΚΡΙΤΑΣ

ὑπὸ

Ξ. Α. ΣΙΔΕΡΙΔΟΥ

Ἀνεγνώσθη ἐν συνεδρίᾳ τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Τμήματος τῆς 16 Ἀπριλίου 1908).

Τὸ ὄνομα τοῦτο, ἀπὸ τοῦ οὐσιαστικοῦ *ἄκρα* παραγόμενον, φέρουσιν ὡς τοπικὸν χῶρος ἐν Χίῳ[1], ἀκρωτήριον ἐν Μεσσηνίᾳ[2], ἕτερον ἐν τῷ Ἀστακηνῷ ἢ Νικομηδείας κόλπῳ[3]. Τούτου μνεία γίνεται, ἀρχαιοτέρα μὲν εἰς τὸν Μένιππον καὶ Ἀρτεμίδωρον, γεωγράφους Ἕλληνας ἀκμάσαντας κατὰ τὸν πρῶτον πρὸ Χριστοῦ αἰῶνα, τὰ σχετικὰ χωρία τῶν ὁποίων διεσώθησαν εἰς τὸ περὶ πόλεων σύγγραμμα τὸ ἐπ' ὀνόματι *Στεφάνου* τοῦ Βυζαντίου φερόμενον, μεταγενεστέρα δὲ εἰς τὸν *Πτολεμαῖον*, ἀκμάσαντα κατὰ τὰ μέσα τοῦ δευτέρου μετὰ Χριστὸν αἰῶνος, ὁρίσαντα καὶ τὴν γεωγραφικὴν αὐτοῦ θέσιν ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ διαιρεθείσῃ γηίνῃ σφαίρᾳ, καὶ πλειότεραι μετέπειτα εἰς τοὺς *Βυζαντινοὺς* συγγραφεῖς καὶ εἰς τὰ *Συναξάρια*, ἀναφερόμεναι εἰς τὸν πέμπτον, τὸν ἕκτον, μάλιστα δὲ τὸν ἕνατον αἰῶνα. Οἱ δύο πρῶτοι γεωγράφοι ὀνομάζουσιν ἁπλῶς θέσιν *Ἀκρίτου*, ἐν ᾧ ὁ Πτολεμαῖος ἄκραν ἤτοι ἀκρωτήριον Ἀκρίτου, τῶν δὲ Βυζαντινῶν ἔνιοι μὲν «ἐμπόριον τοῦ Ἀκρίτου» καὶ «χερσόνησον τοῦ Ἀκρίτου», ἄλλοι δὲ ἁπλῶς «Ἀκρίταν», καὶ μία σημειώσις μου πηγῆς λησμονηθείσης «λιμένα Ἀκρίτου». Οὗτοι μνημονεύουσι προσέτι πλησίον αὐτοῦ τόπον καλούμενον «Διαδρόμους» καὶ νησίδας, μίαν «τοῦ Ἁγίου Τρύφωνος» καὶ ἄλλην «Ἀνδρέου τοῦ Ἀποστόλου». Οὐδεμία μνεία ἐν τούτοις ὀνομάζει τὸν Ἀκρίταν κώμην ἢ πόλιν, ὡς παρετήρησεν ἤδη καὶ ὁ Μ. Γεδεών.[4] Πλὴν τῆς τοπικῆς σημασίας, τὸ ὄνομα τοῦτο ἀπαντᾷ καὶ ὡς ἐπώνυμον τοῦ Ἀπόλλωνος. Γνωστὸν ὅτι διάφοροι ἐπωνυμίαι αὐτοῦ ἐλαμβάνοντο ἀπὸ τῶν ὀνομάτων τῶν τόπων, ἐν οἷς ὑπῆρχον ἱερὰ τούτου· ὡς δὲ ἐπωνυμεῖτο Ἄκτιος, Κάρνειος, Μαλεάτης ἀπὸ τῶν εἰς τοὺς τόπους τούτους ναῶν, Παταρεύς, ἀπὸ τοῦ αὐτόθι μαντείου, Θύμβριος ἀπὸ τοῦ ἐκεῖ ἱεροῦ αὐτοῦ ἄλσους κτλ., οὕτως ἐκαλεῖτο καὶ Ἀκρίτας ἢ Ἀκρείτας ἀπὸ τῶν ἐν ἄκραις ἱδρυμένων ἱερῶν. «Ἀπόλλωνος Ἀκρείτα βωμὸς[1]» ἐτιμᾶτο παρὰ Λακεδαιμονίοις· ἀλλὰ καὶ παρὰ Βιθυνοῖς ἐπίσης ἐτιμᾶτο, ὡς μαρτυρεῖ τὸ ἑπόμενον χαρίεν ἐπίγραμμα τοῦ Κοίντου Μαικίου.

Ἀκρίτα Φοίβῳ, Βιθυνίδος ὃς τόδε χώρης
κράσπεδον αἰγιαλοῖς γειτονέον συνέχεις,
Δᾶμις ὁ κυρτευτής, ψάμμῳ κέρας αἰὲν ἐρείδων
φρουρητὸν κήρυκ' αὐτοφυεῖ σκόλοπι
θῆκε γέρας, λιτὸν μέν, ἐπ' εὐσεβίῃ δ' ὁ γεραιός,
εὐχόμενος νούσων ἐκτὸς ἰδεῖν Ἀΐδην[2].

Ἐκ τοῦ ἐπιγράμματος τούτου, ὅπερ θεωροῦμεν ἀναφερόμενον εἰς τὸν περὶ οὗ ἡμῖν ὁ λόγος Ἀκρίταν, τὸ ἐν τῷ Ἀστακηνῷ κόλπῳ ἀκρωτήριον, βεβαιοῦται ὕπαρξις αὐτόθι βωμοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος[3]· ὁ γέρων ἁλιεὺς Δᾶμις, εὐχόμενος ἄνοσον θάνατον, ἀνέθηκεν εἰς τὸν θεὸν τοῦτον, ὅστις, κατὰ τὸν Πίνδαρον,

. . . καὶ βαρεῖαν νόσων
ἀκέσματ' ἄνδρεσσι καὶ
γυναιξὶ νέμει,[4]

τὸ ἁλιευτικὸν αὐτοῦ ἐργαλεῖον, τὸν κήρυκα, εἶδος κοχλίου, ἐπὶ αὐτοφυοῦς πασσάλου στήσας, λιτὸν μὲν δῶρον, ἀλλὰ ἐξ εὐσεβείας προερχόμενον[1].

Τῶν κυρίως εἰς τὸν *Ἀκρίταν* ἀναφερομένων ἱστορικῶν γεγονότων προτάσσομεν κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν τὰ σχετιζόμενα πλησίον αὐτοῦ εἰς τὰς διαφόρους θέσεις.

Α' *Διάδρομοι*. Ἡ θέσις αὕτη ἐφάπαξ μνημονεύεται· ἐν ἔτει 602 καταλαβὼν τὸν θρόνον ὁ Φωκᾶς, ἀφ' οὗ ἐνήργησε τὸν φόνον τοῦ αὐτοκράτορος Μαυρικίου, διέταξε καὶ ἐξετέλεσεν εἰς τοὺς λεγομένους Διαδρόμους, πλησίον τοῦ Ἀκρίτου[2], τὸν φόνον τοῦ υἱοῦ τοῦ Μαυρικίου Θεοδοσίου καὶ τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Λάρδου, ὅστις, ἐπάρχων πραιτωρίων ὤν, ἐγένετο λογοθέτης καὶ κουράτωρ τοῦ παλατίου τῶν Ὁρμίσδου. Τὸ ἐπώνυμον τοῦτο θεωροῦμεν ἀνῆκον εἰς ὑπαίθριόν τινα τόπον, ἢ διασταύρωσιν ὁδῶν.

Β' *Νησὶς ἁγίου Τρύφωνος*. Ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν ταύτην μνημονεύεται ποὺ μὲν νῆσος, ποὺ δὲ χερσόνησος, τοποθετούμεναι εἰς τὸν Ἀκρίταν· τὴν ἐπωνυμίαν ἔλαβεν ἡ νησὶς ἀπὸ ἱερᾶς μονῆς τιμηθείσης εἰς τὸ ὄνομα τοῦ ἁγίου τούτου, ἀνεγερθείσης δὲ εἰς ἄγνωστον ἐποχὴν ὑπὸ ἀγνώστου ἡμῖν κτίτορος. Ἱστορικὰς περὶ αὐτῆς εἰδήσεις ἐγνωρίσαμεν τὰς ἑπομένας.

Ἐν ἔτει 527. Ἡ σημείωσις μου ἐκ πηγῆς λησμονηθείσης, ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν, διαλαμβάνει: 401 χειρόγραφα Συνακτικὰ μέμνηνται νήσου Τρύφωνος πλησίον τοῦ λιμένος Ἀκρίτα τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας ἐν ἔτει ,Ϛλε' (6035=527). Ἕπεται ἐκ τούτου, ὅτι κατὰ τὸν τέταρτον ἢ τὸν πέμπτον αἰῶνα ἀνηγέρθη ἡ Μονή.

Ἐν ἔτει 820-826. Θεόδωρος ὁ ἡγούμενος τῆς ἱερᾶς μονῆς τοῦ Στουδίου, καὶ Νικόλαος, τότε μὲν μοναχός, εἶτα δ' ἡγούμενος τῆς αὐτῆς μονῆς, ἐξορισθέντες ὑπὸ Λέοντος τοῦ Ἀρμενίου, ἦλθον εἰς τὴν Χαλκηδόνα καὶ διέμενον ἐν τῇ ἱερᾷ μονῇ τοῦ πατριάρχου Νικηφόρου, τῇ ἐν τῷ καλουμένῳ Σατύρῳ· μικρὸν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Λέοντος (820), προσταγῇ τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ «ἐν τῇ Προύσῃ περιορίζονται· εἶτα ἐν τῷ Ἀκρίτᾳ, ἐν ᾧ καὶ ὁ πολύαθλος Θεόδωρος πρὸς Κύριον ἐξεδήμησεν»· ἀλλ' ὁριστικώτερον μαρτυρεῖ τὸν τόπον καὶ τὸν χρόνον ἑτέρα βιογραφία τοῦ ἁγίου λέγουσα ὅτι ἐτελειώθη: «ἐν τῷ δωδεκάτῳ ἔτει τῆς ὑπὲρ ἀληθείας Χριστοῦ τρίτης αὐτοῦ ἐξορίας, ἐν τῇ νήσῳ τοῦ μεγαλομάρτυρος Τρύφωνος, πλησίον τοῦ ἐμπορίου τοῦ ἐπονομαζομένου Ἀκρίτα, τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας, μηνὶ Νοεμβρίῳ ἑνδεκάτῃ, ἡμέρᾳ πέμπτῃ, ἔτους ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἑξακισχιλιοστοῦ τριακοσιοστοῦ τριακοστοῦ πέμπτου»[1]. Ἄνευ μνείας τῆς μονῆς ἢ τῆς χερσονήσου τοῦ ἁγίου Τρύφωνος μνημονεύει ὁ Θεόδωρος ἐν ἐπιστολῇ τὸν Ἀκρίταν, γράφων: «μεθ' ὑποστροφὴν τῆς ἐν τῷ Ἀκρίτᾳ συνόψεως ἡμῶν τῶν ἁγίων Πατέρων συνέτυχον τῷ ἡμετέρῳ ἀδελφῷ Ἀθανασίῳ. . . .»[2] βεβαίως ἐν τῇ μονῇ τοῦ Τρύφωνος ἐγένετο ἡ σύνοψις.

Ἐν ἔτει 889. Ἐν μηνὶ Μαΐῳ Νικόλαος ὁ Μυστικός, ὁ μετέπειτα γενόμενος πατριάρχης, «φυγὰς πρὸς τὴν τοῦ ἁγίου Τρύφωνος μονὴν ᾤχετο, τὴν ἐπὶ Χαλκηδονέων μητροπόλει παρακειμένην, ἐν ᾗ. . . παρευθὺς τὰς τρίχας ἀποκείρεται καὶ τὸ τῶν μοναχῶν ἐνδύεται ἅγιον σχῆμα»[3].

Ἐν ἔτει 1158. Χρυσόβουλλον Μανουὴλ Κομνηνοῦ αὐτοκράτορος, ἐπικυροῦν προηγούμενον, ὀνομάζει σὺν ἄλλαις νήσοις περὶ τὸν κόλπον Νικομηδείας κειμέναις καὶ νῆσον τοῦ ἁγίου Τρύφωνος, μοναστήριον ἔχουσαν, ἢ ἡσυχαστήριον, ἢ ἀναχωρητικὸν κελλίον, ἢ λαύραν, ἢ ἁπλῶς μοναχικὸν κατοικητήριον πάσας τὰς κατηγορίας ταύτας περιλαμβάνει

---

1. *Miklosich & Müller*, Acta, τ. V., σελ. 11, ἐν ἔτει 1259: «τὰ πέριξ τῆς (Νέας) μονῆς ἀγρίδια, ἤγουν τ' Ἀκρίτα».

2. *Παυσανίας*, Μεσσην., 34, 12.—*Στράβων*, Η', Δ', 4.

3. Ὁ Ἀκρίτης-ου· ὁ Ἀκρίτας-ου· ὁ Ἀκρείτας-α καὶ ου.

4. *Μ. Γεδεών*, Ἀκρίτας καὶ Τοῦζλα, ἐν Ἡμερολ. τοῦ 1896 ὑπὸ Ἰ. Ἰωαννίδου, σελ. 199.

1. *Παυσανίας*, Λακων., 12, 7.

2 *Ἀνθολογία Παλατινή*, ἔκδ. Didot (ὑπὸ Dübner) II, 230.

3. *Πίνδαρος*, Πύθια, Ε, 85 κ. ἑ.

4. Ἀκρίτης, qui promontorio præest, ὃς ἀκρωτηρίου προΐσταται, ἐξηγοῦσιν οἱ ἐκδόται τοῦ Θησαυροῦ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης.

1. Τὸ ἐπίγραμμα ἐξεδόθη τὸ πρῶτον ὑπὸ Βαλεσίου ἐν ταῖς σημειώσεσιν αὐτοῦ εἰς τὸ ιε' κεφάλαιον τοῦ Δ' βιβλίου τῆς Ἐκκλησ. Ἱστορίας τοῦ Εὐσεβίου, ὀρθότερον δὲ κατόπιν ὑπὸ ἄλλων· ἡ στίξις, ἡ ὀρθογραφία καὶ ἡ λατινικὴ μεθερμήνευσις παραλλάσσει παρ' αὐτοῖς, ἕκαστος τῶν ὁποίων δικαιολογεῖ τὴν προτιμηθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ γραφὴν καὶ στίξιν· ὅ τι ἐνδιαφέρει εἰς ἡμᾶς εἶναι τὸ τοπογραφικὸν μέρος.

2. *Χρον. Πασχάλιον*, σ. 379. — *Θ. Σιμοκάττης*, VIII 13. — Ὁ *Κεδρηνός*, σ. 405 λέγει τὸν Θεοδόσιον ἀναιρεθέντα ἐν τῷ Λευκάκτῃ· ὁ *Νικηφόρος*, XVIII, κεφ. μα', λέγει, ἐν Νικαίᾳ, ὡς ὁ Muralt (6095, 5) σημειοῖ.

1 *Migne*, P. G, τ. 99. στ. 105. Ἡ ἑνδεκάτη Νοεμβρίου τοῦ 6335 ἔτους συμπίπτει ἡμέρᾳ Δευτέρᾳ, οὐχὶ Πέμπτῃ. Ἄλλαι βιογραφίαι, παρατιθέμεναι αὐτόθι, λέγουσιν: «ἐν τῇ κατὰ τὸν Ἀκρίτα χερσονήσῳ, τῇ τοῦ ἁγίου οὕτω Τρύφωνος, τὴν παροικίαν θέμενος» στ. 224.—«Πρὸς τὴν πελάζουσαν τῷ Ἀκρίτᾳ χερσόνησον, τὴν ἐπιλεγομένην τοῦ ἁγίου Τρύφωνος ἀποπλεῖ..» στ. 320 — «Οὗ τό.. σκήνωμα τῆς προρρηθείσης χερσονήσου πρὸς τὴν Πρίγκηπον μετακομισθὲν θάπτεται» στ. 326.— «Εἰς τὴν προσπελάζουσαν τῷ Ἀκρίτᾳ χερρόνησον τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ ἁγίου Τρύφωνος» στ. 904.— *Συναξ. ἐκκλ. Κ)πόλεως*, ἔκδ Delahaye στ. 444 «ἐν τῷ Ἀκρίτᾳ» ἐν τῷ συναξαρίῳ τοῦ Νικολάου.

2. *Migne*, ἐπιστ. II, αὐτ. ρνδ'.

3. Vita Euthymii, ἔκδ. *De Boor*, II, 24—25.

τὸ εἰρημένον χρυσόβουλλον, ὥστε ἄδηλον καθίσταται εἰς ποίαν ἐξ αὐτῶν ἀνῆκε τὸ ἐν τῇ νήσῳ τοῦ ἁγίου Τρύφωνος ἵδρυμα. Διὰ τοῦ χρυσοβούλλου τούτου ἀναγνωρίζονται τὰ κτητορικὰ δίκαια τῶν ἐν αὐτῷ μνημονευομένων διαφόρων εὐαγῶν οἴκων[1].

Ἐκ τῶν εἰρημένων λίαν πιθανὸν φαίνεται, ὅτι ἡ τοιαύτη ἐπωνυμία τῆς νησίδος προῆλθεν ἐκ τῆς ἐπ' αὐτῆς ἀνεγέρσεως εἰς ἄδηλον, ὡς εἴπομεν, χρόνον μονῆς εἰς μνήμην τοῦ ἐν Νικαίᾳ ἐπὶ Δεκίου, τῷ 256, μαρτυρήσαντος Τρύφωνος, ἑορταζομένου τῇ α΄ Φεβρουαρίου. Τὰ Συναξάρια λέγουσι τὴν σύναξιν αὐτοῦ τελουμένην ἐν τῷ ἀποστολείῳ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου πλησίον τῆς Ἁγίας Σοφίας Βραδύτερον καὶ ἡ χερσόνησος διὰ τὴν προσπέλασιν τῆς νήσου ἐπωνομάσθη ἀπὸ τῆς Μονῆς. Ἐπισταμένη ἐπίσκεψις τῶν μερῶν πιθανὸν νὰ φέρῃ εἰς φῶς λείψανα τῆς Μονῆς.

Γ΄ *Νῆσις Ἀνδρέου τοῦ Ἀποστόλου*. Καὶ ταύτης ἡ ἐπωνυμία ὀφείλεται εἰς τὴν ἐπ' αὐτῆς ἀνεγερθεῖσαν ὑπ' ἀγνώστου ἡμῖν καὶ εἰς ἄγνωστον ἐποχὴν ἱερᾶς μονῆς ἐπ' ὀνόματι τοῦ πρωτοκλήτου τῶν Ἀποστόλων· ἀναφέρεται δ' ἡ ἐκ βάθρων ἀνοικοδόμησις αὐτῆς ἀμέσως σχεδὸν μετὰ τὴν κατάλυσιν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Λατινοκρατίας. Αἱ περὶ αὐτῆς εἰδήσεις εἶναι αἱ ἑξῆς :

Ἐν ἔτει 829. Εἰς τὴν νῆσον ταύτην ἐφυλάκισεν ὁ εἰκονομάχος βασιλεὺς Μιχαὴλ ὁ Τραυλὸς τὸν θερμὸν ὑπέρμαχον τῶν ἁγίων εἰκόνων τὸν μοναχὸν Μεθόδιον, τὸν μετέπειτα, ἐν ἔτει 842, πατριαρχεύσαντα· οἱ συγγραφεῖς ποικιλοτρόπως ὁρίζουσι τὴν τοποθεσίαν τῆς φυλακῆς, πάντων δὲ λεπτομερέστερον ὁ Γενέσιος, γράφων: «περὶ τὴν νῆσον Ἀνδρέου τοῦ Ἀποστόλου, καθ' ἣν ὁ Ἀκρίτας ἐγγειτονῶν ἐμφανίζεται»[2]. Ἐπελθόντος μετὰ τέσσαρας μῆνας τοῦ θανάτου τοῦ Μιχαήλ, φαίνεται ὅτι ἀπεφυλακίσθη ὁ Μεθόδιος ἐπὶ τοῦ Θεοφίλου, εἰκονομάχου καὶ αὐτοῦ, καὶ ἐπειδὴ ἐξηκολούθει δρῶν ὑπὲρ τῶν ἁγίων εἰκόνων, καὶ πάλιν ἐφυλακίσθη ἐπὶ ἐννέα ἔτη ἐν τάφῳ, κατὰ μὲν ἀνώνυμον αὐτοῦ βιογράφον «εἰς τὸ τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου νησίον»[1] κατ' ἄλλους δὲ συγγραφεῖς εἰς τὴν νῆσον Ἀντιγόνην, καὶ κατά τινας, ἀορίστως, εἴς τινα νῆσον[2]. Ἀφ' ἑνὸς ἡ περὶ τῆς νήσου ἀοριστία συγγραφέων τινῶν, ἀφ' ἑτέρου ἡ μαρτυρία ἄλλων, καθ' ἣν «οἱ αὐτάδελφοι Θεοφάνης καὶ Θεόδωρος ... ὑπεροριζόμενοι καὶ κατὰ τὸν Κάρτα λιμένα καταλύσαντες διά τινος ἁλιέως, *συνήθους* τῷ ἱερῷ Μεθοδίῳ, ἐπιστέλλουσι καὶ ἀπόκρισιν λαμβάνουσι», ἐπιτρέπουσι τὴν παραδοχὴν ὡς πραγματικῆς τῆς μαρτυρίας τοῦ ἀνωνύμου βιογράφου τοῦ ἱεροῦ Μεθοδίου, περὶ τῆς ἐν τῇ νήσῳ τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου καθείρξεως αὐτοῦ, οὐχὶ ὅμως ἐν τάφῳ, ἀλλ' ἔν τινι—σμικρῷ καὶ χθαμαλῷ—«σπηλαίῳ», ὡς ὁ Μανασσῆς λέγει· διότι ἡ νῆσος αὕτη πολὺ πλησιέστερον κεῖται εἰς τὸν Κάρτα λιμένα ἢ ἡ νῆσος Ἀντιγόνη, καὶ ἑπομένως πλέον ἢ πιθανὴν θεωροῦμεν τὴν ἐν τῷ λιμένι τούτῳ παρουσίαν τοῦ *συνήθους* τῷ Μεθοδίῳ ἁλιέως[3].

Ἐν ἔτει 1158. Τὸ προμνημονευθὲν χρυσόβουλλον τοῦ Μανουὴλ Κομνηνοῦ ἀναφέρει τὴν ὕπαρξιν μονῆς καὶ ἐν τῇ νήσῳ: τῷ Ἁγίῳ Ἀνδρέᾳ».

Ἐν ἔτει 1270—1272. Λατινοκρατουμένης τῆς Κωνσταντινουπόλεως, 1204—1261, καὶ τὰ μέρη ταῦτα τῆς Θυνιακῆς χερσονήσου ὑπήγοντο ὡσαύτως εἰς τοὺς Λατίνους· οἱ μοναχοὶ τῶν νήσων ἐγκατέλειψαν τὰς μονάς, αὗται δ' ἠρημώθησαν καὶ ἠρειπιώθησαν· ἐκδιωχθέντων τῶν Λατίνων Μελέτιος ὁ Γαλησιώτης μοναχός, ἐν ἔτει 1270/2, ἔλαβεν ἄδειαν καὶ ἀνήγειρεν εἰς τὴν μικρὰν μὲν τὸ μέγεθος, τὴν δὲ θέαν χαριέσσαν νησῖδα, ἐκ βάθρων μονύδριον ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου μετὰ ναοῦ καὶ κελλίων, καὶ ἤσκησεν ἐν αὐτῷ, ὅτε καὶ πλήθη ὀρθοδόξων συνέρρεον πανταχόθεν εἰς τὴν νησῖδα[4].

Ἐν ἔτει 1614. Ὁ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Τιμόθεος ὁ Β΄, διὰ συνοδικῆς ἀποφάσεως ἠλευθέρωσε τὴν σταυροπήγιον ἀνέκαθεν οὖσαν μονὴν ταύτην ἀπὸ τῶν καταδουλωσάντων αὐτὴν μητροπολιτῶν Χαλκηδόνος, κατὰ τὸ σιγίλλιον τοῦ ἔτους 1730.

Ἐν ἔτει 1624—1638. Τὴν ἀνωτέρω πρᾶξιν ἐπεκύρωσαν οἱ μετέπειτα πατριάρχαι Κύριλλος (Α΄ ἢ Β΄) καὶ Ἄνθιμος Β΄, τῶν μητροπολιτῶν Χαλκηδόνος ἐγειρόντων ἀξιώσεις ἀνὰ πᾶσαν ἐνθρόνισιν πατριάρχου.

Ἐν ἔτει 1730. Πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν σιγίλλιον τοῦ Πατριάρχου Παϊσίου τοῦ Β΄, διαλαμβάνον τὰς ἀνωτέρω πράξεις, ἐκτίθησι τὰ ἑξῆς περὶ τῆς ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ μονῆς: «ἀλλὰ μετὰ ταῦτα ταῖς τοῦ καιροῦ ἀνωμαλίαις καὶ περιστάσεσι καὶ τῇ τοῦ ἡμετέρου γένους δυστυχίᾳ» ἐστερήθη ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος μονὴ τῆς προσηκούσης (πατριαρχικῆς βεβαίως) προνοίας καὶ κατεδουλώθη αὖθις παραλόγως ὑπὸ τῶν μητροπολιτῶν Χαλκηδόνος, ἀπὸ δὲ τῆς ἐρειπιώσεως ἐσώθη ὑπὸ τοῦ ρουφετίου τῶν γουναράδων καὶ διὰ σιγιλλίου ἐκηρύχθη αὖθις σταυροπηγιακή, ἐγκαταστάντων καί τινων ἀσκητῶν πατέρων[1].

Ἔκτοτε παύει ὁ περὶ αὐτῆς λόγος· ἡ νησίς, σῴζουσα ἔτι τὸ ὄνομα αὐτῆς παρὰ τοῖς ὁμογενέσιν, ὁρᾶται ἐκ Παντειχίου, πολλοὶ δὲ παραθερίζοντες ἐν τούτῳ ἐπισκέπτονται αὐτήν. Καὶ ταύτης ἐπισταμένη ἐπίσκεψις καὶ ἔρευνα τῶν σῳζομένων ἐρειπίων διευκρινήσει τὰ περὶ αὐτῆς.

Ὁ λόγος ἤδη περὶ τοῦ Ἀκρίτου· ἐν τοῖς ἄνω παρετέθησαν αἱ εἰς τοὺς χρόνους τῆς εἰδωλολατρείας ἀναγόμεναι εἰδήσεις· αἱ μετὰ ταῦτα ἔχουσιν ὡς ἑπεται.

Ἐν ἔτει 812—820. Κατὰ τὰ Συναξάρια τῇ ε΄ Ἰανουαρίου ἑορτάζεται ὁ ὅσιος Γρηγόριος ὁ ἐν τῷ Ἀκρίτᾳ· Κρὴς τὴν πατρίδα, ἦτο εἰς Ρώμην· ὁ μητροπολίτης Συνάδων Μιχαὴλ ὁ ὁμολογητὴς παραλαβὼν ἤγαγεν ἐν Κων/πόλει· ὁ Γρηγόριος, μοναχὸς ὢν καὶ τῶν ἁγίων εἰκόνων ὑπερμαχῶν, ἀπεσύρθη εἰς τὴν ἐν τῷ Ἀκρίτᾳ μονήν, ἣς ἄδηλος ὁ κτίτωρ, καὶ κατὰ πρῶτον ἐνεκλείσθη εἰς βαθὺν ἐκεῖ λάκκον, εἶτα δὲ εἰς στενώτατον κελλίον μέχρι τελευτῆς[2].

Ἐν ἔτει 829/30. Εἰς τὸν Ἀκρίταν ἐξωρίσθη, κατά τινας ἐπὶ Μιχαὴλ τοῦ Τραυλοῦ, κατ' ἄλλους ἐπὶ Θεοφίλου, υἱοῦ καὶ διαδόχου αὐτοῦ, ὁ μητροπολίτης Σάρδεων Εὐθύμιος, εὐθαρσὴς καὶ αὐτὸς τῶν ἁγίων εἰκόνων ὑπέρμαχος, ἔνθα βασανισθεὶς ἐπὶ ὀκτὼ ἡμέρας καὶ ἐγκλεισθεὶς ἐν εἱρκτῇ ζοφωτάτῃ—ἐν σκοτεινῷ οἰκοδομήματι—παρέδωκε τὸ πνεῦμα[1]. Τὸ λείψανον σῴζεται ἐν Χιλῇ τοῦ Εὐξείνου.

Ἐν ἔτει 866. Ὁ Μιχαὴλ ὁ Μέθυσος φονεύσας τὸν Βάρδαν ἐν τῷ θέματι τῶν Θρᾳκησίων ἐπέστρεφεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν· ἐνῷ δὲ διέβαινε πρὸ τοῦ ἐμπορίου τοῦ Ἀκρίτα, μοναχὸς ἐκ τοῦ ἐκεῖ συνηγμένου λαοῦ ἀνελθὼν ἐφ' ὑψηλῆς πέτρας, «ἐπεφώνει τῷ βασιλεῖ: Καλὸν ταξείδιον ἐποίησας, ὦ βασιλεῦ!, τὸν ἴδιον συγγενῆ καὶ τὸ πατρῷον αἷμα ἀνελών· οὐαί σοι, οὐαί σοι, ὅτι ταῦτα ἐποίησας». Θυμωθεὶς ὁ βασιλεὺς ἔστειλε τὸν τιμωρήσοντα θανάτῳ τὸν μοναχόν· ἀλλ' ὁ ἐν τῷ Ἀκρίτᾳ συνηγμένος λαὸς ἔσωσεν, ὡς φρενοβλαβῆ παραστήσας αὐτόν[2].

Ἐν ἔτει 1158. Τὸ μνημονευθὲν χρυσόβουλλον τοῦ Μανουὴλ Κομνηνοῦ ἀναφέρει μονὴν μᾶλλον, ἢ νῆσον, ἐπωνυμουμένην τῆς Θεοτόκου· ἔκ τε τούτου καὶ ἐκ τῶν κατωτέρω ῥηθησομένων ἐξάγομεν, ὅτι ἡ ἐν τῷ Ἀκρίτᾳ μονὴ ἦτο ἀφιερωμένη ἀνέκαθεν εἰς τὴν Θεοτόκον.

Ἐν ἔτει 1280—1300. Ἐξ ἐπιστολῆς Μαξίμου τοῦ Πλανούδη (1260—1310) φερούσης τίτλον «τοῖς ἐν τῷ Κριττῷ μονάζουσιν», ὅνπερ διορθοῦσι «τοῖς ἐν τῷ Ἀκρίτᾳ»[3], μαρτυρεῖται ἡ λειτουργία τῆς μονῆς κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην.

Ἐν ἔτει 1614—1638. Κατὰ τὸ προμνημονευθὲν σιγίλλιον τοῦ 1730 καὶ «τὸ ἐν τῷ Ἀκρίτᾳ μοναστήριον τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου» ἦτο ἀνέκαθεν σταυροπηγιακόν· ἀλλ' ὡς ἡ τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου μονή, καὶ τοῦτο καταδουλωθὲν ἐν τῷ μεταξὺ ὑπὸ τῶν μητρο-

1. *Migne*, P. G., τ. 133, στ. 728 κ.ἑ.

2. *Γενέσιος*, Β΄ σ. 23, ἔκδ. Βεν.—*Μετὰ Θεοφάνην*, II, § η΄: κατὰ τὴν νῆσον Ἀνδρέου τοῦ Ἀποστόλου καθ' ἣν ὁ Ἀκρίτας ἐγγειτονεῖ». — *Κεδρηνός*, σ. 498, «κατὰ τὴν νῆσον τοῦ Ἀκρίτου». — *Ζωναρᾶς*, XV, κδ΄: καθείργυσι κατὰ τὸν Ἀκρίταν.

1. Migne, P. G. τ. 100, στ. 1243, § ε΄, στ΄.

2. *Σ. Μάγιστρος*, Θεόφ. κδ΄: «ἐγκεκλεισμένος ἦν ἐν τῇ τοῦ Ἀντιγόνου νήσῳ».—*Ζωναρᾶς*, XV, κη΄: «εἰς τὴν Πάνορμον νῆσον, ἣ νῦν τοῦ Ἀντιγόνου καλεῖται... ὑπερορίζει καὶ ἐντὸς καθείργυσι μνήματος».—*Κεδρηνός*, σ. 521» εἴς τινα νῆσον ἐν τάφῳ καθείρχθη ζῶν». — *Μανασσῆς*, σ. 99» «ἔν τινι νησιδίῳ εἰς σπήλαιον κατέκλεισαν».

3. *Κεδρηνός, Μανασσῆς*, ἀορίστως· ἡ δὲ μαρτυρία παρὰ *Σ. Μαγίστρῳ, Ζωναρᾷ* καὶ Ἀνωνύμῳ παρὰ *Σάθᾳ*, Μεσ. Βιβλ., τ. Ζ΄, σ. 134/5.

4. *Μ. Γεδεών*, αὐτ. σ. 189, καὶ ἐν σ. 157 τοῦ Κ΄ τόμ. τοῦ Ἑλλ. Φιλ. Συλλόγου.

Κων/πόλεως, στ. 37,24.—*Νικόδημος*. Συναξαρ. Ε΄ Ἰανουαρίου· κατὰ τὸν *Μελέτιον*, Γεωγραφία, σ. 120 σήμερον λέγεται «Κάβο Ἀκρίτα»· αἱ χρονολογίαι συγκεχυμέναι.

1. *Συναξ. Ἐκκλ. Κ/πόλεως* στ. 345.—*Νικόδημος*. Συναξ. κς΄ Δεκεμβρίου, ἐκ παραδρομῆς γράψας τὸν Ἀκρίταν ἐν τῇ Μαύρῃ θαλάσσῃ.

2. *Σ. Μάγιστρος*, Μιχ. μδ΄.—*Γ. Μοναχός*, Μιχ. κθ΄. Ἀμφότεροι τοῦ «Ἀκρίτου».— *Α. Γραμματικός*, σ. 466, τοῦ Ἀκρίτα.—*Γ. Ἀμαρτωλός*, σ. 742, ἔκδ. Muralt.

3. *Migne*, P. Gr. τ. 147, στ. 1168 ἐπιστ. 82.

1. *Ἑλλην. Φιλ. Σύλλογος*. Ἀρχ. παρ. Κ΄-ΚΒ΄ τόμ. σ. 111, ἀριθ. 72. — Αἰνίσσεται τὰ τραγικὰ παθήματα ἐνίων πατριαρχῶν καὶ τὰς συνεχεῖς ἀλλαξοπατριαρχείας, εἰς 44 ἀνερχομένας ἀπὸ τοῦ 1638 ἕως τοῦ 1730.

2. *Δημητριέβσκη*, Τυπικά, 1 6,40.—*Συναξ. Ἐκκλ.*

πολιτῶν Χαλκηδόνος, ἀνέλαβε τὴν προτέραν αὐτοῦ ἰδιότητα.

Ἐν ἔτει 1724. Μηνὶ Ἰουνίῳ ὁ πατριάρχης Ἱεροσολύμων Χρύσανθος ἀπερχόμενος διὰ ξηρᾶς εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ χάριν συνδρομῶν ἐπισκεπτόμενος τὰς περὶ τὴν ὁδὸν κώμας, ἦλθεν ἐκ Παντειχίου «εἰς τὸ μοναστήριον τῆς Παναγίας Ἀκρῆτα λεγομένης», οὗ ἡγούμενος ἦτο Σέργιος ἱερομόναχος· ἀριστήσας ἐκεῖ μετεβη «εἰς τὴν χώραν Τοῦσλα»[1].

Ἐν ἔτει 1730. Τελευταίαν μνείαν γνωρίζομεν τὴν ἐν τῷ προρρηθέντι πατριαρχικῷ σιγιλλίῳ τοῦ ἔτους τούτου σταυροπηγιακὴν κηρύσσοντι τὴν μονήν· σημείωσις γραφεῖσα ἐν τέλει τοῦ ΙΖ' ἢ ΙΗ' αἰῶνος μνημονεύει «Παναγίαν τοῦ Ἀκρίτα», λέγει ὁ Μ. Γεδεών, ὅστις φρονεῖ ὅτι ἀπ' αὐτῆς μετεκομίσθησαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῶν Τούζλων αἱ ἐν αὐτῇ σῳζόμεναι εἰκόνες, αἱ ἀπὸ τοῦ 1577 καὶ 1589 χρονολογούμεναι[2].

Ἄλλην εἴδησιν περὶ τῆς μονῆς ταύτης ἀγνοοῦμεν· ἐπὶ τόπου ἔρευναι ἴσως ἀποκαλύψωσιν ἐρείπια αὐτῆς.

Ἐλέχθη ἀνωτέρω ὅτι τὸν Ἀκρίταν μνημονεύουσι περισωθέντα χωρία τῶν ἀρχαίων γεωγράφων Μενίππου καὶ Ἀρτεμιδώρου· ὁ πρῶτος λέγει: «ἀπὸ δὲ ταύτης (τῆς Χαλκηδόνος) ἕως τοῦ Ἀκρίτα στάδια ξ'»[3]· ἡ ἀπόστασις αὕτη ἰσοδυναμεῖ πρὸς ὀκτὼ ρωμαϊκὰ μίλια[4], καὶ ταῦτα πρὸς χιλιόμετρα ἑνδεκα καὶ ἓν τρίτον ἀλλ' ὁ Ἀκρίτας, τὸν ὁποῖον ἱστορικῶς ἐγνωρίσαμεν, κεῖται πολὺ ἀπωτέρω· εἰκάζομεν ὅτι ὁ Μένιππος ἔγραψε ρξ', ἤτοι ἑκατὸν ἑξήκοντα στάδια, ἰσοδυναμοῦντα πρὸς εἴκοσι δύο περίπου ρωμαϊκὰ μίλια, πλησιάζοντα εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ Πλινίου ὁριζόμενα εἴκοσι πέντε διὰ τὴν μεταξὺ Χαλκηδόνος καὶ Λευκάτου ἀπόστασιν· διανύοντες δὲ ἀπὸ Χαλκηδόνος ἀπόστασιν ἑκατὸν ἑξήκοντα σταδίων, ἤτοι τριάκοντα σχεδὸν χιλιομέτρων, φθάνομεν εἰς ἄκραν τῶν νῦν Τούζλων, τὴν ὁποίαν, δι' οὓς ἔχομεν λόγους, δεχόμεθα ὡς Λευκάτην· ὁ δὲ δεύτερος λέγει: «ἀπὸ δὲ τοῦ Ἀκρίτου παραπλεύσαντι (ἐκ Νικομηδείας χωροῦντι) πρὸς εὖρον στάδια ἑκατὸν δέκα ἄκρα κεῖται, Ὑρὶς καλουμένη, καὶ νῆσος αὐτῇ παράκειται Πιτυώδης· καὶ ἄλλη νῆσος καλουμένη Χαλκῖτις· καὶ ἄλλη Πρῶτα λεγομένη· ἀπὸ δὲ ταύτης εἰς τὴν Χαλκῖτιν λεγομένην πόλιν στάδια τεσσαράκοντα»[1]. Τὸ χωρίον τοῦτο μεθερμηνεύσας ἀνακριβῶς ὁ Γύλλιος παρεπλανήθη καὶ αὐτὸς καὶ ὅστις ἄλλος ἠκολούθησεν αὐτόν· ἐν ᾧ ὁ Ἀρτεμίδωρος λέγων *πρὸς εὖρον* ἐννοεῖ τὴν πρὸς εὖρον ἄνεμον διεύθυνσιν (N. A.) τοῦ ἀπὸ Ἀκρίτου παραπλέοντος, ὁ Γύλλιος ἐξέλαβε τὴν λέξιν *εὖρον* ὡς δεύτερον ἐπώνυμον τῆς Ὑρίδος ἄκρας· ὁμιλῶν περὶ τοῦ Ἡραίου (Φενὲρ Μπαγτζεσῆ) λέγει, ὅτι «ἐκ τοῦ Ἀρτεμιδώρου ἀποδεικνύεται, ὅτι ἄλλη εἶναι ἄκρα Ἡραῖον, ἄλλη Εὖρος εἴτε Ὑρὶς διότι οὗτος γράφει, ὅτι τῷ πλέοντι ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Ἀκρίτου ἑκατὸν δέκα στάδια κεῖται ἄκρα Ὑρίς, ἤτοι Εὖρος καλουμένη, πλησίον τῆς ὁποίας εἶναι νῆσος Πιτυώδης καὶ ἑτέρα νῆσος ὀνόματι Χαλκῖτις[2]». Τὸν Γύλλιον ἠκολούθησε καὶ ὁ Σκαρλᾶτος γράψας περὶ τοῦ Ἡραίου ὅτι ἀπαντᾷ Ἡρίον, Ἰρίον, Υ̓͂ρις, Εὖρον καὶ Εὖριον, κατ' ἐσφαλμένας δῆθεν ἀναγνώσεις, ὑποσημειώσεις καὶ ἐτυμολογίαν τοῦ τελευταίου ὀνόματος κατὰ Στέφανον τὸν Βυζάντιον[3], παρ' ᾧ ἐν τούτοις οὐδὲν εὑρομεν. οὐδ' ἀλλαχοῦ τὰ ὀνόματα Εὖρον ἢ Εὖριον. Ἀκολουθοῦντες τὸν Ἀρτεμίδωρον καὶ πλέοντες ἀπὸ τῆς ἄκρας τῆς χερσονήσου τῶν νῦν Τούζλων (Τοῦζλα μπουρνοῦ) πρὸς εὖρον ἄνεμον ἑκατὸν δέκα στάδια ἤτοι χιλιόμετρα 20.370 ἢ Ἀγγλικὰ μίλια ἕνδεκα, εὑρισκόμεθα εἰς ἄκραν, ἄνω τῆς ὁποίας ὑψοῦται ὁ λόφος ὁ σήμερον *Δράκος* ὑπὸ τῶν ἑλλήνων, *Μαλτεπὲ* ὑπὸ τῶν Τούρκων καλούμενος· ἡ ἄκρα αὕτη, ἡ νῦν Μαλτεπὲ μπουρνοῦ, ὠνομάζετο Ὑρὶς ἢ Υ̓͂ρις, ὄνομα παραφθαρέν, ὡς νομίζομεν, ἐπὶ Βυζαντινῶν εἰς Βρύας-αντος· ἡ παρακειμένη ἀπέναντι νῆσος πιτυώδης

1. *Α. Π. Κεραμεύς*, Ἱερ. Βιβλ. τ. Δ', σ. 20'—202. Ἐκ παραδρομῆς λέγεται ὁ Χρύσανθος ἐξ Ἱεροσολύμων ὁδεύων εἰς Κωνσταντινούπολιν. Χειρόγρ. 237 τοῦ ἐν Φαναρίῳ Ἁγιοταφιτικοῦ Μετοχίου.

2. *Μ. Γεδεών*, αὐτ. σ. 201, 202.

3. *Στέφ. Βυζάντιος*, ἐν λ. Χαλκηδών.

4. «Ἔστι δὲ στάδιον ἔχον μῆκος ὁποῖόν ἐστι τὸ τοῦ ἱπποδρομίου· τοιαῦτα δὲ ἑπτὰ καὶ ἥμισυ ποιοῦσι μίλιον ἕν . . .». *Σχόλια* εἰς Διονύσιον· ἔκδ. Didot, Geog. Min. II, σ. 457.

1. *Στέφ. Βυζάντιος*, ἐν λ. Χαλκῖτις νῆσος ἀντικρὺ Χαλκηδόνος.

2. *P. Gyllius*, de Bosph. Thr., l. III, c. XI: verum aliam esse acram Heraeam, aliam Εὖρον, sive Yrim [vel Hyrim], patet ex Artemidoro: is enim scribit ab Acrito promontorio naviganti CX stadia situm esse promontorium Yrim sive Euron nuncupatum, cui objecta est insula Pityodes et alia insula nomine Chalcites.

3. *Σκαρλᾶτος*, τ. Β', σελ. 275.

εἶναι ἡ Πρίγκιπος, Χαλκῖτις ἡ Χάλκη, καί, παραλειφθείσης τῆς Πανόρμου ἡ Ἀντιγόνης, Πρῶτα ἡ Πρώτη, ἀφ' ἧς ἀπέχει ἡ πόλις Χαλκηδὼν (τὸ κείμενον ἐσφαλμένως ἔχει ἡ πόλις Χαλκῖτις) ἀκριβῶς τεσσαράκοντα στάδια ἤτοι τέσσαρα ἀγγλικὰ μίλια. Ὁ Hammer ταυτίζει τὸν Ἀκρίταν τοῦ Πτολεμαίου, τὸν Λευκάτην τοῦ Πλινίου καὶ τὸ νῦν Φενὲρ Μπαγτζεσῆ, τὴν Ἡραίαν ἄκραν, διότι λέγει αὕτη ἀποτελεῖ συγχρόνως τὸ ἄκρον τῆς ἀσιατικῆς τοῦ Βοσπόρου καὶ τῆς βορείας τοῦ Ἀστακηνοῦ κόλπου πλευρᾶς[1]. Ὁ Texier ὡσαύτως ταυτίζει τὸν Ἀκρίταν καὶ τὸ Φενὲρ Μπαγτζεσῆ[2] ἀμφότεροι ἐπλανήθησαν. Ὁ Ἰ. Μ. ἐν σελ. 35/36 τῶν Σιδηροδρομικῶν ἀναμνήσεων, τὰ Τοῦζλα λέγει ἐπέχοντα τὸν Ἀκρίταν, ἐφ' ᾧ ἐλέγχει αὐτῷ ὁ Μ. Γεδεὼν ἀνακρίβειαν, ἰσχυριζόμενος, καὶ αὐτὸς ἀνακριβῶς, ὅτι ταῦτα ἐπέχουσι τὸ Νικητιᾶτον[1], ὡς ἐν τοῖς περὶ αὐτοῦ λέγομεν.

Ἐκ τῶν εἰρημένων ἐξάγομεν, ὅτι *Ἀκρίτας* ἢ *Ἀκρίτης* ἦτο καὶ ἀπ' ἀρχαιοτάτων χρόνων ὠνομάζετο τὸ ἀκρότατον παράλιον σημεῖον, τὸ *ἀγωνήριον τῆς χερσονήσου*, ἐφ' ἧς κεῖται σήμερον ἡ κώμη τῶν Τούζλων, ἔνθα ὑπῆρχε βωμὸς τοῦ Ἀπόλλωνος· ὅτι ἐπὶ Βυζαντινῶν ἀνηγέρθη ἐκκλησία τῆς Παναγίας· ὅτι ὑπαίθριος θέσις ἡ διασταύρωσις ὁδῶν ἐκαλεῖτο *Διάδρομοι*, τῆς ἐπωνυμίας πιθανῶς ὑπὸ τοῦ πρώτου ἱστορήσαντος τὸ αὐτόθι γεγονὸς δοθείσης· ὅτι ἐπὶ Βυζαντινῶν ἐκαλεῖτο καὶ *Λιμὴν* καὶ *ἐμπόριον* Ἀκρίτα· ὅτι ἡ προσπελάζουσα νησὶς ἀπὸ τῆς ἐπ' αὐτῆς ἐγερθείσης μονῆς τοῦ ἁγίου Τρύφωνος ὠνομάσθη ἅτε νησὶς καὶ ἡ χερσόνησος, ἡ δὲ ἐγγειτονοῦσα ἀπὸ τῆς ἐπ' αὐτῆς μονῆς τοῦ πρωτοκλήτου *νῆσος ἁγίου Ἀνδρέου* ὠνομάζετο, σῴζουσα ἔτι καὶ νῦν τὴν ἐπωνυμίαν ταύτην.

1. T. von Hammer; Umblick und Reise nach CPel . . . . Brussa, Pest, 1828, σ. 148, σ. κε'.

2. Texier, Asie, Mineure, [ed Unir. Pitt] σ. 61.

1. *Μ. Γεδεών*, αὐτόθι

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΠΟΣΤΕΛΝΙΚΟΣ

ὑπὸ

Ξ. Α. ΣΙΔΕΡΙΔΟΥ

(Ἀνεγνώσθη ἐν συνεδρίᾳ τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Τμήματος τῆς 16 Ἀπριλίου 1908).

α'. Ἀγνοοῦμεν ἐὰν ἐδημοσιεύθη που εἰδικὴ βιογραφία τοῦ ἀνδρός· οἱ γράψαντες περὶ τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας ἐμνημόνευσαν αὐτὸν ὡς συγγραφέα τοῦ ὑπὸ τίτλον «Ὅρμος σωτήριος» πονήματος· εἰς βιογράφησιν αὐτοῦ μικρὰν συμβολὴν παρέχουσιν εἰδήσεις τινές, εἰς διάφορα ἐγκατεσπαρμέναι συγγράμματα, οὐδὲ χρησιμεύουσιν εἰς τὸν ὁρισμὸν τοῦ χρόνου καὶ τοῦ τόπου τῆς γεννήσεως, τῶν σπουδῶν ἢ τῶν γεννητόρων αὐτοῦ. Λέγεται ὅτι ἦτο ἐκ τῶν εὐπατριδῶν τῆς Δακίας[1], καὶ ὅτι ἐπωνυμεῖτο Ζεύχαρις[2] εἰς τὸ πρωτότυπον τοῦτο ὄνομα ὑποκρύπτεται, ἐξελληνισθὲν πιθανῶς, τὸ τῆς κοινῆς γλώσσης ἐπίθετον «ζευγαρᾶς» =ζευγηλάτης, ἐπὶ τὸ εὐγενέστερον σχηματισθέν, ἢ τὸ ἀραβοτουρκικὸν «ζευκ-λοῦ»=διασκεδαστικός, εὔθυμος· Ζεβκαρίδης ἐπωνυμεῖτο Κωνσταντῖνος τ ς, γαμβρὸς τοῦ ἡγεμόνος τῆς Βλαχίας ἐπὶ ἀνεψιᾷ Σουλτάνῃ, τὸ γένος Γκίκα, ἐν Βουκουρεστίῳ ζῶν ἐν ἔτει 1823[1]· πέντε δὲ δημόσιοι ὑπάλληλοι τῆς Ρουμανίας ἐν ἔτει 1842 ἕρερον ἐπώνυμον Ζεύχαρις[2]· Ἐν ἔτει 1861—1862 δύο υἱοὶ τοῦ Βασιλείου Ζευχάρεως, τοῦ βιογραφουμένου, προβεβηκότες τὴν ἡλικίαν κατῆλθον μετ' ἄλλων τινῶν συγγενῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἐγκατέστησαν

1. *Α. Π. Βρετός*, Νεοελλ. φιλολ. κτλ. ἐν Ἀθήναις, 1851 τ. Α' σ. 180.

2. *Ἰ. Ἀγγελόπουλος*, Βίος . . . Γρηγορίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, Ἀθήνησι, 1863, σ. 113 σημ. α'.

1. *Hurmuzaki*, Documenti κτλ. Bucuresci, 1899, τ. X., σ. 242, 258, 317.

2. *Γ. Γ. Παππαδόπουλος*, ἐν σημ. εἰς σ. 198 τοῦ 10ου τόμ. τῆς Νέας Πανδώρας, Ἀθήνησιν 1858/9.

εἰς Ἀθήνας, «καὶ ἀ τὴν παλαιὰν αὐτῶν εὐχήν»[1], τοῦθ' ὅπερ μαρτυρεῖ τὸν πατριωτισμὸν τῆς οἰκογενείας. Ὁ Βασίλειος οὐδαμοῦ ἀπαντᾷ ὑπὸ τὸ ἐπώνυμον τοῦτο τοῦ Ζευχάρεως, σχεδὸν δὲ πάντοτε προσλαμβάνει τὸν τίτλον ὁ ἄρχων Ποστέλνικος· εἰς τὰς ἡγεμονικὰς αὐλὰς τῆς Βλαχίας καὶ Μολδαβίας τὸ ἀξίωμα τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν ἦτο ἀνατεθειμένον εἰς τὸν Μέγαν Ποστέλνικον· ὑπ' αὐτὸν ὑπήγοντο δύο «ἄρχοντες ποστέλνικοι· τοιοῦτος δ' ἦτο καὶ ὁ Βασίλειος, τὸν ὑποῖον ὁ Ραγκαβῆς ἐσφαλμένως ὀνομάζει Ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν.[2], ἐκλαβὼν τὸ ἀξίωμα ὡς τὸ τοῦ Μεγάλου Ποστελνίκου. Πότε καὶ παρὰ τίνος ἔλαβεν ὁ Βασίλειος τὸ ὀφφίκιον ἄρχοντος Ποστελνίκου, ὡς καὶ ἐὰν εἶχε καθήκοντα ἢ ἦτο ἁπλοῦς τιτουλάριος αὐτοῦ δὲν γνωρίζομεν· ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ πολλοὶ ἄλλοι σύγχρονοι τιτλοφοροῦνται ἄρχοντες ποστέλνικοι[3] συμπεραίνομεν ὅτι ἦτο τιμητικὸς ὁ τοῦ Βασιλείου τίτλος· εἶχε δ' αὐτὸν ἐν ἔτει 1793 καὶ διετήρει αὐτὸν πάντοτε ὡς θέλομεν ἴδει. Ἐπάγγελμα εἶχε τὴν ἰατρικήν, καὶ συνήθως εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ προσέθετεν «ὁ ἄρχων ἰατρός»· ἄγνωστος ἡ ἐποχὴ τῆς ἐν Κων/πόλει ἐγκαταστάσεως αὐτοῦ, πάντως ὅμως πρὸ τοῦ 1790· ἐν ἔτει 1793 διωρίσθη ὑπὸ τῆς ἱερᾶς Συνόδου συνεπίτροπος τῷ ἄρχοντι σπαθάρῃ Δημητρίῳ Σούτσῳ τῆς ἐν Ἐγρικαπῇ ἱερᾶς ἐκκλησίας τῆς Θεοτόκου, *καὶ ἄλλοτε* καταβαλὼν μόχθους, ὡς λέγει τὸ πατριαρχικὸν γράμμα, ὑπὲρ τῆς καλῆς διεξαγωγῆς τῶν τοῦ ναοῦ πραγμάτων[4]· ἡ φράσις *καὶ ἄλλοτε* ἐπιτρέπει τὴν εἰκασίαν ὅτι πρόκειται οὐχὶ περὶ προσφάτου ἐποχῆς, ἀλλ' ἀπωτέρας πως, καὶ διὰ τοῦτο εἴπομεν ὅτι πάντως πρὸ τοῦ 1790 ἦτο ἐγκατεστημένος ἐν Κ/πόλει. Διετέλεσε δὲ συνεπίτροπος ἐπὶ ἐννέα συνεχῆ ἔτη μέχρι τοῦ 1802, ὅτε ἀπεσύρθη μὴ δυνάμενος, ἕνεκα βιοτικῶν περιπετειῶν (ἀγνώστων ἡμῖν), νὰ ἐπιτελῇ τὰ καθήκοντα τῆς θέσεως ταύτης[1], τοῦθ' ὅπερ μαρτυρεῖ τὴν εὐσυνειδησίαν τοῦ ἀνδρός.

β'. Ὁ Βασίλειος ἦτο εἷς τῶν λογίων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἐπιδιδὼν καὶ εἰς τὴν στιχουργίαν, μεταχειριζόμενος κοινὴν καὶ καθαρεύουσαν γλῶσσαν, ὀπαδὸς ὑγιῶν φιλοσοφικῶν ἀρχῶν, δόκιμος θεολογικῶν γνώσεων καὶ εὐσεβής· διὸ καὶ χαρακτηρίζεται· εὐσεβὴς φιλόσοφος[2], ἰατροφιλόσοφος[3] «εὐσεβὴς ἰατροφιλόσοφος»[4]. Διεκρίνετο πρὸς τούτοις ἐπὶ φιλογενείᾳ καὶ ἀγάπῃ τῆς σπουδαζούσης νεολαίας. Τὰ προσόντα ταῦτα δεόντως ἐκτιμήσας ὁ κατὰ Μάϊον τοῦ 1797 ἀναβὰς εἰς τὸν Πατριαρχικὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνον Γρηγόριος ὁ ἀπὸ Σμύρνης, ὅτε κυβερνητικῇ ἀδείᾳ ἀνεσύστησε κατὰ τὸ ἐπιὸν ἔτος, τὴν ἀπὸ πολλοῦ σχολάσασαν Πατριαρχικὴν Τυπογραφίαν, ὅπως ὑπὸ τὴν πατριαρχικὴν ἐπίνευσιν καὶ ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν πέντε «προστατῶν» ἐκτυπῶνται εἰς αὐτὴν τὰ θρησκευτικὰ βιβλία, τὰ ὁποῖα ἐκτυπούμενα εἰς τὴν Εὐρώπην ἐνοθεύοντο καὶ παρεῖχον πράγματα εἰς τοὺς ὀρθοδόξους χριστιανοὺς τῆς Ἀνατολῆς, ὑπηκόους τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους[5], τὸν Βασίλειον διώρισε τῆς τυπογραφίας ἔφορον, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ τυπουμένων βιβλίων κένσορα, ἤτοι λογοκριτήν· αἱ δημοσιευθεῖσαι εἰς τὰ τυπωθέντα βιβλία ἐγκρίσεις τῶν προστατῶν διαλαμβάνουσιν ὅτι τὸ χειρόγραφον ἐνεφανίσθη εἰς αὐτοὺς «ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος ἰατροῦ Βασιλείου τοῦ καὶ ἐφόρου τῆς τυπογραφίας, προστιθεμένου ἔστιν ὅτε καὶ τοῦ ὀφφικίου αὐτοῦ «καὶ κένσορος»· ἦτο δὲ λογοκριτὴς οὐ μόνον τῶν ἐν τῇ πατριαρχικῇ τυπογραφίᾳ τυπουμένων βιβλίων ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν ταῖς ἄλλαις ταῖς τότε λειτουργούσαις ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὡς ἐξάγομεν ἐκ τῆς ἑπομένης δηλώσεως τῆς δημοσιευθείσης εἰς τὴν τελευταίαν (46ην) σελίδα τῆς Ἀκολουθίας Ἰγνατίου Μηθύμνης, τυπωθείσης ἐν ἔτει 1805 «παρὰ τῷ τυπογράφῳ Πογὸς Ἰωάννου»: «Κατὰ τὸν Ὑψηλὸν προσκυνητὸν ὁρισμόν, »τὸν λόγῳ δικαίου κελεύοντα ἐνταῦθα τυ»ποῦσθαι κατ' ἐξοχὴν τὰ παρὰ τῶν εὐσεβῶν »ἀναγινωσκόμενα βιβλία, ἐτυπώθη οἰκονομι»κῶς, δι' αἰτήσεως τοῦ πανιερωτάτου καὶ »σεβασμιωτάτου γέροντος ἁγίου Προύσης »Κυρίου Κυρίου Ἀνθίμου, καὶ σπουδῆς τοῦ »πανιερολογιωτάτου ἁγίου Νέων Πατρῶν »Κυρίου Κυρίου Πολυκάρπου, παρὰ τῷ τυ»πογράφῳ τῷ ἐν τοῖς φιλογενέσι Γουνάρεσι »διακειμένῳ, ἡ παροῦσα ἀσματικὴ ἀκολου»θία χειρόγραφος τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς »ἡμῶν Ἰγνατίου Ἀρχιεπισκόπου Μηθύμνης »τοῦ νέου καὶ θαυματουργοῦ. Ὡς δὲ μὴ »ἔχουσα τὸ ἐναντίον τῇ ἁγίᾳ ἡμῶν Ἐκκλη»σίᾳ καὶ τῇ πολιτικῇ διοικήσει ἀναγινωσκέ»σθω ἀνυπόπτως παρὰ τοῖς χριστιανοῖς. »Δεόντως οὖν ἐγράφη τὸ παρὸν κτ.

» Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἔτει τῷ σωτηρίῳ 1805. Αὐγούστου 8.

» *Βασίλειος ἰατρὸς θεωρήσας τε καὶ ἐπιδιορθώσας ὡς Κένσορ*».

Ἐξηρέθησαν τῆς τοιαύτης κενσορικῆς τοῦ Βασιλείου ὑπουργίας καθὼς καὶ τῆς τῶν «προστατῶν» ἐγκρίσεως, βεβαίως ὡς ἔργα ἤδη παραδεδεγμένα ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἢ συγγεγραμμένα ὑπὸ ἀνωτέρων αὐτῆς λειτουργῶν, αἱ ἐν τῇ πατριαρχικῇ τυπογραφίᾳ ἀνατυπωθεῖσαι Ἀκολουθίαι τινὲς ἁγίων, ἔργα τινὰ τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου καὶ τοῦ ἐφεξῆς πατριαρχεύσαντος Κυρίλλου· τὴν δ' ἐξαίρεσιν ταύτην ἐννοεῖ, νομίζομεν, ὁ Π. Λάμπρος γράφων, ὅτι «ἡ διὰ τὴν τύπωσιν ἄδεια »τῆς ἐφορευτικῆς ἐπιτροπῆς, πλὴν δύο ἢ »τριῶν ἐξαιρέσεων, εὑρηται πάντοτε μέχρι »τοῦ 1807 ἐν τῇ ἀρχῇ ἑκάστου βιβλίου[1]»,

1. «Νέα Πανδώρα», τ. Γ', σελ. 306.

1. *Γ. Ἀγγελόπουλος*, αὐτ. — *Γ. Γ. Παππαδόπουλος*, Τὰ κατὰ τὸν Πατριάρχην Γρηγόριον, ἐν Ἀθήναις, 1865, τ. Α', σ. 181.

2. *A. Rangabé*, Précis d'une histoire de la Litterature Neo-Hellenique, Berlin, 1877, τ Α', σ. 110.

3 1780, Δημήτριος, παρὰ *Ζαβίρᾳ*, Θέατρον, σελ. 277.—1802, Ἀντώνιος· ἐν Ἱερογραφικῇ Ἁρμονίᾳ, ἐν Κων/πόλει 1802, σ. ε'.—Γρηγόριος Καλλιάρχης· 1806, Γεωργάκης Ἀργυρόπουλος· 1808, Ἀντώνιος· 1809, Λουκάκης Ἀργυρόπουλος· παρ' *Erbiceanu*, Cronicarii Greci, Bucaresci, 1886, σ 266, 267, 278, 284.—1808, Λουκάκης Ἀργυρόπουλος, Δημ. Μάνος, Γεώργιος Ἀργυρόπουλος, Κωνστάκης Ἱεράκης, Ἰωάννης Πανταζόγλους, Ἰωάννης Σαμουρκάσης καὶ *Βασιλάκης* (ὁ ἡμέτερος ἴσως), τιτλοφοροῦνται ἄρχοντες ποστέλνικοι «ἐν τοῖς συνδρομηταῖς τοῖς ἐν τῷ Πατριαρχικῷ τυπογραφείῳ τυπωθείσης τῷ 1808 «ἐπιτομὴ χρονολογικὴ» κτλ. ὑπὸ Λάμπρου Ἀντωνιάδου, ἀδεία τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου μόνον.

4 *Εὐγένιος* Ἱερεύς, ἡ Ζωοδόχος Πηγή, ἐν Ἀθήναις, ᾳωπϛ' σ. 315

1 *Εὐγένιος* Ἱερεύς, αὐτόθι.

2. Χριστιανικὴ ἀπολογία, ἐν Κ/πόλει, 1798, ἐν τῷ τίτλῳ)

3. Ἐπιστολάριον, ἐν Κ/πόλει 1804, (ἐν τῇ προσφωνήσει).

4. Ν. Καλλίστου Ξανθοπούλου Ἱστορία... Ζωοδόχου Πηγῆς, ἐν Κ/πόλει, 1812. (ἐν τῷ τίτλῳ).

5. *Γ. Ἀγγελόπουλος*, αὐτ. σ. 13. — *Γ. Γ. Παππαδόπουλος*, αὐτ. σ. 10. — *Μ Κούμας*, Ἱστ. ἀνθρ. πρ., ἐν Βιέννῃ 1834, τ. ΙΒ' σ. 508.— Ἱστορικὰς μὲν εἰδήσεις περὶ τοῦ τυπογραφείου ἐδημοσίευσεν ὁ *Π. Λάμπρος*, ἐν ΙΙΙ' τ. τῆς Νέας Πανδώρας (περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι τυπογραφίας μέχρι τοῦ 1821· τῆς πραγματείας ἡ μὲν ἀρχὴ ἐδημοσιεύθη ἐν τῳ Δ' τόμῳ τῆς Χρυσαλίδος, τὸ δὲ τέλος ἐν τῷ Β' τοῦ Παρνασσοῦ), κατ' ἔκτασιν δὲ *χρονικὰς* ὑπεσχέθη ὁ *Μ. Γεδεὼν* (ἐν σημ. 216 εἰς σελ. 118 τῶν Χρονικῶν τοῦ Πατριαρχικοῦ οἴκου καὶ ναοῦ ἐν Κ/πόλει ᾳωπδ').

ἐξερχομένου τῆς πατριαρχικῆς τυπογραφίας. Ἐπὶ πόσον χρόνον ὁ Βασίλειος ἐξετέλει τὰ καθήκοντα ταῦτα, ἐφόρου τῆς τυπογραφίας καὶ κένσορος τῶν τυπουμένων βιβλίων ἀγνοοῦμεν· γνωρίζομεν ὅμως ἐκ τῆς Πράξεως τῆς α' Μαρτίου 1820, δι' ἧς ἐξεχωρήθη ἡ πατριαρχικὴ τυπογραφία εἰς συνεταιρικὸν λογαριασμὸν μεταξὺ ἀφ' ἑνὸς τοῦ Πατριαρχείου καὶ ἀφ' ἑτέρου τῶν Ἀλεξάνδρου Ἀργυράμου καὶ Κωνσταντίνου Κορεσίου, ὅτι «οὗτοι »διετέλεσαν ἐν αὐτῇ *πενταετίαν* δουλεύοντες καὶ τυποῦντες βιβλία, ὅσα ἡ Ἐκκλησιαστικὴ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς συγκατάθεσις, καθὼς καὶ τὸ Μέγα τῆς Κιβωτοῦ Λεξικόν...»[1], καὶ συμπεραίνομεν ὅτι ἀπὸ τοῦ 1815 οἱ εἰρημένοι εἶχον ἀναλάβει τὴν Ἐφορίαν τῆς Τυπογραφίας ἀντὶ τοῦ Βασιλείου[2]· ἐμμένομεν δὲ εἰς τὸ συμπέρασμα τοῦτο, διότι εὑρίσκομεν τὸν Βασίλειον ἐν Βουκουρεστίῳ στιχουργοῦντα «ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἀργίας αὐτοῦ», ἐν ἔτει 1814, ὡς ὁ ἴδιος σημειοῖ ἐν χειρογράφῳ αὐτοῦ· ὥστε πρὸ τοῦ 1814 κατέλιπε τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἄγνωστον ὑπὸ ποίας περιστάσεις.

γ'. Ὁ Βασίλειος συνέγραψεν ὑπὸ τίτλον «Ὅρμος σωτήριος» ἠθικοθρησκευτικὸν ἢ ὡς ὁ ἴδιος ἀποκαλεῖ «βιβλίον ψυχωφελές», ὅπως προφυλάξῃ τοὺς ὁμογενεῖς ἀπὸ «τῆς πρὸ καιρο»ροῦ ὑποτρεφομένης φθοροποιοῦ ψευδοφιλοσο»φίας... ὅτι ἀποστασία ἦν καὶ ἀνταρσία »κατὰ Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου καὶ ἀνθρωπότητος »καὶ νόμων..., ἐν ἁπλῇ φράσει πρὸς κοινὴν »κατάληψιν καὶ ὠφέλειαν», διαιρέσας αὐτὸ «εἰς τέσσαρα τμήματα· Α' περὶ αἰτίας καὶ »πηγῆς τῆς τῶν ἠθῶν καὶ ἐννο(ι)ῶν φθορᾶς, »καὶ ἀποστασίας κατὰ Θεοῦ· Β' περὶ ἀλη»θείας τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως· Γ' περὶ »τῆς θεότητος καὶ λαμπρότητος τῶν ἐντολῶν

1. *Γ. Γ. Παπαδόπουλος*, αὐτ. τ. Α', σελ. 174—179. Ἔγγραφον ὑπ' ἀριθ. 19. — *Π. Λάμπρος*, ἔνθ. ἀν. σελ. 306—308.

2. Ἀγνοοῦμεν μέχρι τίνος ἔτους διηυθύνετο τὸ Πατριαρχικὸν τυπογραφεῖον ὑπὸ τοῦ Ἰατροῦ Βασιλείου· βέβαιον ὅμως εἶναι ὅτι μέχρι τοῦ 1815 ἐφρόντιζε περὶ αὐτοῦ τὸ Πατριαρχεῖον». *Π. Λάμπρος*, ἔνθ' ἀν. σ. σελ. 306. — Ὁ *Μ. Παρανίκας* (Σχεδίασμα κτλ. ἐν Κων/πόλει 1867, σ. 209) λέγει ἀπὸ τοῦ 1817 ἐπεστάτει τοῦ τυπογραφείου Ἀλέξανδρος ὁ Ἀ ράμμος, νέος ἔτι ὤν.— Νομίζομεν ὅτι τὸ ζήτημα τοῦτο θέλει λυθῆ διὰ τῆς ἀνευρέσεως καὶ μελέτης τῶν κατὰ τὰ ἔτη 1813 καὶ 1814 ἐκ τῶν πιεστηρίων τῆς πατριαρχικῆς τυπογραφίας ἐξελθόντων βιβλίων, ἐν οἷς διάφορος τύπος τῶν προστατῶν τῆς τυπογραφίας, ἀντικατασταθέντος τοῦ Βασιλείου, δέον νὰ ὑπάρχῃ.

» τοῦ Κυρίου· Δ΄ περὶ τοῦ καθ' αὐτὸ καὶ » κυρίως ἀνθρώπου». Ὑπέβαλε δ' αὐτὸ δι' ἐπιστολῆς εἰς τὸν Πατριάρχην Γρηγόριον καὶ εἰς τὴν περὶ αὐτὸν ἁγίαν καὶ ἱερὰν Σύνοδον ἐξαιτούμενος «ἵνα θεωρηθέν, εἰ ἔρρωται καὶ » ἔστι πρὸς ὠφέλειαν τοῦ Γένους ἡμῶν ἐπικυ» ρωθῇ, . . δι' ἀποκριτικοῦ . . . γράμματος». Τὸ πόνημα ἐπιθεωρηθὲν συνοδικῇ ἐντολῇ ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Θεσσαλονίκης Γερασίμου καὶ ἰδιαιτέρως ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Πατριάρχου εὑρέθη «ἄμεμπτον καὶ ἄξιον», ἐφ' ᾧ ἐξεδόθη τὸ ζητηθὲν ἀποκριτικὸν γράμμα, ἐπιδαψιλεῦσαν εὐχὰς εἴς τε τὸν συγγραφέα καὶ τὸν ἀναγνώστην, φέρον χρονολογίαν ,αψιη' Σεπτεμβρίου λ'. Ἡ ἐκτύπωσις ἐν τούτοις τοῦ ἔργου οὐδ' ἀμέσως οὐδ' ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐγένετο, ἀλλὰ μετὰ ἐπταετίαν καὶ ἐν Βιέννῃ· τὴν βραδύτητα, νομίζομεν, ἀποδοτέαν εἰς ἀνέχειαν τῆς πρὸς τοῦτο δαπάνης· ἐκ τῆς προσφωνήσεως πρὸς τὸν Ἰω. Ρέσσον πληροφορούμεθα ὅτι οὗτος ἀναγνοὺς τὸ χειρόγραφον ἀνέλαβε τὴν δαπάνην τῆς ἐκτυπώσεως· ὁ τίτλος τοῦ πονήματος ἀρχικῶς φαίνεται ὢν «Ὅρμος σωτήριος», συμπληρωθεὶς πιθανῶς ὑπὸ τοῦ ἐπιστατήσαντος τὴν ἔκδοσιν· ἔχει δ' ὡς ἑξῆς:

ΟΡΜΟΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ.

Βιβλίον ψυχωφελές,
εὐμεθόδως φιλοπονηθέν, εἰς τέσσαρά τε Κεφάλαια διαιρεθέν, καὶ ἐν ἁπλῇ φράσει συντεθὲν
παρὰ τοῦ εὐγενεστάτου,
καὶ φιλογενοῦς Ἄρχοντος Ποστελνίκου κυρίου κυρίου
ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.
παρὰ δὲ τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου ἀκριβῶς θεωρηθὲν καὶ ἐπικυρωθέν.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει ,αψιη' ἔτει.

Τύποις ἐκδίδοται ἀναλώμασι τῶν τιμιωτάτων ἐν πραγματευταῖς αὐταδέλφων Εὐσταθίου καὶ Ἰωάννου Ρέσσου, οἷς καὶ προσηνέχθη· δι' ἐπιστασίας δὲ κυρίου Φιλίππου Χ. Μιχαὴλ τοῦ ἐκ Θεσσαλονίκης. ,ΑΩΕ', 1805.

Παρὰ τῇ ἐν Βιέννῃ τῆς Ἀουστρίας Ἑλληνικῇ τυπογραφίᾳ Ἰωάννας Σχραίμπλ.

Τὸ βιβλίον εἶναι σχήματος 12ου μεγάλου, σελ. Χ. — 184· ἐν σ. Π φέρονται δύο ἐπιγράμματα τετράστιχα· τὸ α΄ «ὑπὲρ τῆς βίβλου τοῦ σοφολογιωτάτου κυρίου Ματθαίου, διδασκάλου τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει σχολῆς», τὸ δὲ β΄ «Πρὸς τὸν ἐκδότην Ἰωάννην Ρέσσον», φέρον: «ὁ τῆς σῆς τιμιότητος ὅλως ἐξηρτημένος Ν. . . Π. . .» Ἐν δὲ ταῖς ἑπομέναις σελίσι δημοσιεύονται: Ἐπιστολὴ τοῦ συγγραφέως πρὸς τὴν ἁγίαν καὶ ἱερὰν Σύνοδον, ἵνα θεωρήσασα τοῦτο ἀκριβῶς ἐπικυρώσῃ (III—IV)· ἐπικυρωτικὴ ἀπόκρισις ὑπογραφομένη «ὁ Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος» (V)· προσφώνησις Ἰωάννῃ Ρέσσῳ (VI)· «τῷ φιλαναγνώστῃ . . ὅλως εὔνους Βασίλειος Ποστέλνικος (VII—IX)· πρὸς τὸν ἀναγινώσκοντα 15 στίχοι τοῦ Ν... Π... (X). Τὸ κείμενον καταλαμβάνει τὰς σελίδας 1—73, μεθ' ὃ προσετέθησαν ἕτερα ἔργα τοῦ συγγραφέως, ἤτοι: τοῦ αὐτοῦ «περὶ προορισμοῦ καὶ ὅρων τοῦ θανάτου· ἐν ᾧ καὶ λύσεις ἀπόρων τινῶν προβλημάτων. Βιβλίον Β΄. Ἐν ἔτει τῷ κοσμοσωτηρίῳ ,αψιθ, Σεπτεμβρίου κθ'»· (σ. 75. Προλεγόμενα σελ 77—78, καὶ σ. 79—122 τὸ κείμενον).— «Ὁ σαρκικὸς ἐλεγχόμενος»· μελέτη ἐπωφελής, συντεθεῖσα παρὰ τοῦ αὐτοῦ. Βιβλίον Γ΄ (σ. 123 Τοῖς ἐντευξομένοις, σ. 125—130 καὶ σελ. 130—161 τὸ κείμενον).— Ἀλληγορικὴ ἱστορία περὶ ἀνθρώπων ὠφέλιμος, συντεθεῖσα παρὰ τοῦ αὐτοῦ (σ. 162—184).— Ἑρμηνεία τῆς ἀλληγορικῆς ταύτης ἱστορίας (σ. 185—189)· ἀμφότερα ταῦτα τὰ θέματα εἰς στίχους ὁμοιοκαταλήκτους καὶ εἰς κοινὴν γλῶσσαν, κλειόμενα διὰ τῆς σημειώσεως: «τέλος καὶ τῷ Θεῷ δόξα καὶ κλέος. Ἀμήν». Ἕπονται δύο σελίδες παρορραμάτων ἔλεγχος[1]. Ἐν σελίσι 28 καὶ ἑ. ὁ συγγραφεὺς ὁμιλῶν περὶ θαυμάτων διηγεῖται ἓν τοιοῦτον τοῦ ἁγίου Νικολάου, δύο τοῦ ἁγίου Δημητρίου ἐν Κουρούτσεσμε τοῦ Βοσπόρου, ἕτερα τῆς Θεοτόκου Σούδας ἐν Ἐγρίκαπι Κωνσταντινουπόλεως καὶ θαῦμα θεωρεῖ τὸν κατ' ἔτος πανηγυρισμὸν τοῦ «ὑπὸ κάτωθεν τοῦ βασιλικοῦ ἀνακτόρου» ἁγιάσματος τοῦ Σωτῆρος[2], ἅπαντα σύγχρονα αὐτῷ.

Δ΄ Ἐκ τῶν πιεστηρίων τῆς ἐν ἔτει 1798 συσταθείσης πατριαρχικῆς τυπογραφίας πρῶτον βιβλίον ἐξῆλθεν ἡ τὸ «Ψαλτήριον τοῦ Δαβίδ. . .», ὅπερ δὲν εἴδομεν, ἢ ἡ «Χριστιανικὴ Ἀπολογία, συντεθεῖσα μὲν ὑπό τινος φιλαδέλφου χριστιανοῦ . . . ἐπιθεωρηθεῖσα δὲ καὶ πολλαχοῦ ὡς οἷόν τε ἐπιδιορθωθεῖσα παρά

1. Μνημονεύουσι τὸ ἔργον: *Α. R Rangabé*, ἔνθ. ἀν. *Α. Π. Βρετός*. αὐτ. ἀριθ. 359.—*Κ. Σάθας*, Ν. Φ. σ. 617, καὶ τὸ ἐπίγραμμα τοῦ Ματθαίου ἐν σελ. 615.— Τὸ χρήσιμον τοῦ ἔργου ἐπαινεῖ καὶ ὁ *Μ. Γεδεών*, Ἐκκλ. Ἀλήθ., 1898, τ. ΙΓ' σ. 184.

2. Περὶ τοῦ ἁγιάσματος τούτου, ἀνήκοντος εἰς τὴν ποτὲ μονὴν τοῦ Φιλανθρώπου Χριστοῦ καὶ περὶ ταύτης ἐδημοσιεύσαμεν ἐν τῇ «Ἐκκλ. Ἀληθείᾳ, τόμῳ ΙΖ' καὶ ΙΗ' ἰδιαιτέραν πραγματείαν.

τινος εὐσεβοῦς φιλοσόφου . . . Ἐν τῷ τοῦ Πατριαρχείου τῆς Κωνσταντινουπόλεως τυπογραφείῳ ἔτει ,αψιη'». Ἀναγράψας τὸν τίτλον τοῦτον ὁ Α. Π. Βρετὸς ἐσημείωσεν, ὅτι «συντάκτης ἢ ἐκδότης τῆς Ἀπολογίας ταύτης εἶναι ἰατρός τις Βασίλειος», συμπεράνας τοῦτο, ἀνακριβῶς ὅμως, ἀπὸ τὴν ἐπισυναπτομένην γνωμοδότησιν τῶν προστατῶν τοῦ τυπογραφείου, ἐν ᾗ λέγεται ὅτι τὸ ἔργον ἐνεφανίσθη αὐτοῖς «παρὰ τοῦ ἐξοχωτάτου ἄρχοντος ἰατροῦ Βασιλείου, τοῦ καὶ ἐφόρου τῆς τυπογραφίας ταύτης»[1]· ἀλλ' ἠπατήθη ὁ Βρετός, διότι συγγραφεὺς τοῦ ἔργου ἦτο ὁ πολὺς Ἀθανάσιος ὁ Πάριος[2]· πιθανῶς δὲ ὁ «εὐσεβὴς φιλόσοφος», ὁ ἐπιθεωρήσας καὶ ἐπιδιορθώσας αὐτό, ἦτο ὁ ἡμέτερος Βασίλειος· τῆς χρησιμότητος τοῦ ἔργου ἔνδειξις εἶναι καὶ ἡ δαπάνη τοῦ ἐκ Κορίνθου ἁγιωτάτου Μακαρίου Νοταρᾶ (τοῦ καὶ ἀρχιεπισκόπου τῆς πόλεως ταύτης χρηματίσαντος) ἀνατύπωσις αὐτοῦ ἐν Βιέννῃ τῷ 1805[3]. Ὑπὸ τοῦ Βασιλείου ἐξεδόθη ἐν ἔτει 1800 «Γραμματικὴ Κωνσταντίνου Λασκάρεως τοῦ Βυζαντίου, ἡ πάνυ ὠφελιμωτάτη καὶ ἀναγκαιοτάτη, νεωστὶ μετατυπωθεῖσα καὶ πλουτισθεῖσα μετ' αὐξήσεώς τινων ὀνομάτων καὶ ἀνωμάλων ρημάτων. Οἷς ἅπασι προσετέθησαν ἤδη καὶ σχόλιά τινα πρὸς μείζονα εὐχέρειαν καὶ ὠφέλειαν τοῖς εἰσαγωγικοῖς τῶν φιλομαθῶν νέων». Ἐν τῷ τοῦ Πατριαρχείου τῆς Κωνσταντινουπόλεως τυπογραφείῳ, ἔτει 1800[4]. Τὴν ἔκδοσιν ταύτην ὡς ἴδιον ἔργον ἀναφέρει ἐν τῇ τοῦ Ἐπιστολαρίου προσφωνήσει αὐτοῦ τοῖς παισὶ τῶν Ἑλλήνων λέγων: «πρέπον ἦτο νὰ προσφέρωμεν κατὰ τὸ παρὸν εἰς ὑμᾶς τοὺς φιλομαθεῖς νέους τῶν Ἑλλήνων Ἐπιστολάριον καλῶς συντεθειμένον, διὰ νὰ γυμνασθῶσιν εἰς αὐτὸ εὐθὺς μετὰ τὰ γραμματικά. . . Ἐλπίζομεν δὲ ὅτι καθὼς μὲ *τὴν ἔκδοσιν τῆς γραμματικῆς* μὲ τὸ νὰ ἐξηγήθησαν ὅσον τὸ δυνατὸν αἱ ἄσημοι ἐκεῖναι φωναί, εὐκολύνθη ὁπωσοῦν ὁ τρόπος τῆς βελτιώσεως τῶν πρωτοπείρων μαθητῶν. . .»· καὶ ταύτης ἡ ἀνατύπωσις ἐν Βιέννῃ τῷ 1810 μαρτυρεῖ τὴν χρησιμότητα τῆς ἐκδοτικῆς φιλοπονίας τοῦ Βασιλείου. Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος 1800 ἐνεφανίσθη εἰς τοὺς προστάτας τῆς τυπογραφίας ὑπὸ τοῦ Βασιλείου καὶ ὑπὸ χρονολογίαν ,αω' ἰανουαρίου ιγ΄ τυχὸν ἐγκρίσεως ἐτυπώθη τὸ ὑπὸ τοῦ μοναχοῦ Χριστοφόρου συνειλεγμένον «Κανονικόν», τὴν ἔγκρισιν τοῦ ὁποίου προσυπέγραψε καὶ Ἰωάννης Καρατζᾶς, «μέγας ποστέλνικος». Κατὰ τὸ 1802 ὁ Βασίλειος ἐνεφάνισεν εἰς τοὺς προστάτας τῆς τυπογραφίας τὸ ὑπὸ τοῦ ἱεροδιακόνου Σπυρίδ. Ζαφαράνα ἐκ τῆς ἰταλικῆς μεταφρασθὲν ἔργον «Τοῦ ναυκλήρου ἐφημερινὴ εἰς τὸ πέλαγος πρᾶξις»· ἐγκριθὲν διὰ πράξεως ὑπὸ χρονολογίαν «,αωβ΄, Δεκεμβρίου λ΄», ἐξεδόθη τῷ 1803[1]. Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐξεδόθη «Εὐχολόγιον τὸ μέγα. . . τὰ πάντα εὐρύθμως καὶ κρείττονι τάξει ἢ ἐν τοῖς προεκδοθεῖσιν εὐχολογίοις ἐκτεθέντα· νῦν πρῶτον τυπωθὲν πολλῶν τε σφαλμάτων ἐκκαθαρισθὲν καὶ μετὰ πλείστης ἐπιμελείας διορθωθέν». Ἡ ἔγκρισις τῶν προστατῶν χρονολογουμένη «,αωγ΄, αὐγούστου ιδ΄», δηλοποιεῖ ὅτι «Συνοδικῇ ψήφῳ ἐκ πολλῶν προρραμάτων τε καὶ σφαλμάτων ἐκκαθαρθέν, ἐνεφανίσθη ἡμῖν παρὰ τοῦ ἐξοχωτάτου ἄρχοντος ἰατροῦ Βασιλείου»· ἀνετυπώθη ἐν Βενετίᾳ τῷ 1806 καὶ τῷ 1811[2]. Κατὰ τὸ ἑπόμενον ἔτος 1804, ὑπὸ ἔγκρισιν ἀπὸ «,αωδ΄ Ἰουνίου κ΄» ἐξέδωκεν ὁ Βασίλειος «Ἐπιστολάριον ἐκ διαφόρων ἐρανισθὲν καὶ τυπωθὲν πατριαρχεύοντος τοῦ παναγιωτάτου καὶ θειοτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κυρίου κυρίου Καλλινίκου, προσφωνηθὲν δὲ τοῖς τῶν Ἑλλήνων φιλομαθέσι νέοις. Ἤδη πρῶτον ἐκδίδοται». Τὸ ἔργον προσφωνεῖ «ὁ ἐν ἰατροφιλοσόφοις Βασίλειος τοῖς παισὶ τῶν Ἑλλήνων»· ἑκάστη σελὶς φέρει τίτλον ἐν μὲν τῇ ἀριστερᾷ «ἔκθεσις», ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ «περὶ τῶν ἐπιστολικῶν τύπων» ἕως τῆς 304, ἐν ᾗ ἐτέθη «τέλος τοῦ ἐπιστολαρίου»· καὶ εἰς μὲν τὰς σελ. 1—73 περιλαμβάνεται ἡ γνωστὴ Θεοφίλου τοῦ Κορυδαλέως ἔκθεσις· εἰς δὲ τὰς σελ. 71—273 «Ἐπιστολαί τινες Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου τοῦ ἐξ Ἀπορ-

1. Ὁ μὲν τίτλος παρὰ *Α. Π. Βρετῷ*, Ν. Φ. τ. Β', ἀριθ. 349, σ. 126/7· ἡ δ' ἔγκρισις παρὰ *Π. Λάμπρῳ* ἐν Πανδώρας τόμ. σ. 306.

2. *Α. Π. Βρετός*, αὐτ. Α', ἀριθ. 379, σ. 141· ἡ ἔγκρισις ἐξ ἀνακοινώσεως Α. Π. Κεραμέως. Ὁ *Σάθας* Ν. Φ. σ. 626, ἀναφέρει Εὐχολόγιον Νικοδήμου ἁγιορείτου ἐν Κωνσταντινουπόλει 1799 ἐκδεδομένον.

1. *Α. Π. Βρετός*, Ν. Φ. Α', ἀριθ. 353, σ. 130/1, ἔνθα ἐσφαλμένως φέρεται ἡ τῆς ἐγκρίσεως χρονολογία ,αψιζ'.— *Γ. Γ. Παπαδόπουλος*, αὐτ. Α', σ. 172/3.— *Π. Λάμπρος*, αὐτ. σ. 306.

2. *Κ. Σάθας*, Ν. Φ., σ. 639.

3. *Α. Π. Βρετός*, αὐτ.— *Κ. Σάθας*, αὐτ. ἐν σημ. 1. Ἐν σ. 587 λέγει θανόντα τὸν Μακάριον τῇ 16 Ἀπριλίου 1805 ἐν Χίῳ.

4. *Α. Π. Βρετός*, αὐτ. Β' ἀριθ. 302, σ. 111.

ρήτων»· εἰς τὰς σελ. 273—304 «ἔτεραι ἐπιστολαὶ Ἰωάννου Νικολάου Μαυροκορδάτου Βοεβόδα, ἡγεμόνος Μολδοβλαχίας»· εἰς τὰς σελ. 304—314 «περὶ μηνῶν Ρωμαίων, περὶ μηνῶν Ἀθηναίων, περὶ ἡμερῶν (καὶ «πίναξ τῶν Καλανδῶν, Νόνων καὶ τῶν Ἰνδῶν»), περὶ Ἰνδικτιῶνος, περὶ ἀριθμῶν, περὶ χρόνου, παρὰ Γρηγορίου, μητροπολίτου Δυρραχίου»· τούτοις ἕπονται ἐν σελ. 315—340 «Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου τοῦ ἐξ Ἀπορρήτων Πρεσβευτικὸς πρὸς Γερμανοὺς Λόγος ὑπὲρ Εἰρήνης» καὶ ἐν σελ. 341—342 «Τοῦ αὐτοῦ εὐχὴ μετὰ τὸ ἀπόδειπνον» καὶ ἑτέρα «Εὐχὴ τοῦ ὄρθρου»[1]. Ἡ ἐν ἔτει 1805 τυπωθεῖσα παρὰ τῷ τυπογράφῳ Πογὸς Ἰωάννου Ἀκολουθία Ἰγνατίου ἐπισκόπου Μηθύμνης περιεβλήθη, καθ' ἃ εἴπομεν ἀνωτέρω, τὸ κενσορικὸν τοῦ Βασιλείου κῦρος. Ἓν ἔτι ἔργον τυπωθὲν εἰς τὸ πατριαρχικὸν τυπογραφεῖον ἐν ἔτει 1806 γνωρίζομεν ἐμφανισθὲν εἰς τοὺς προστάτας τούτου «παρὰ τοῦ ἐξοχωτάτου Ἄρχοντος ἰατροῦ Βασιλείου τοῦ κενσορικῶς ἐφορεύοντος ἐν ταύτῃ τῇ τυπογραφίᾳ», τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «Διδασκαλία εὐσύνοπτος τοῦ μακαρίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Σχολαρίου ἢ Νόμος Εὐαγγελικός...», τοῦ ὁποίου ἡ ἔγκρισις φέρει χρονολογίαν ,αως' Μαρτίου α'. Τὰ κατὰ τὸ ἑπόμενον 1807 ἔτος τυπωθέντα εἰς τὴν πατριαρχικὴν τυπογραφίαν τρία βιβλία περιέχοντα λόγους τοῦ Χρυσοστόμου καὶ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, παραφρασθέντας ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου δὲν περιεβλήθησαν τῶν προστατῶν ἔγκρισιν, οὐδ' ἐνεφανίσθησαν αὐτῇ, φαίνεται. Τούτου νεώτερον ἔργον μνημονεῦον τὸν Βασίλειον ὡς ἔφορον τῆς τυπογραφίας δὲν γνωρίζομεν· ὁ Π. Λάμπρος δίδωσι τὴν πληροφορίαν ὅτι μετὰ τὸ 1807 ἔτος δὲν φαίνεται πλέον ἐν τοῖς τυπουμένοις εἰς τὸ πατριαρχικὸν τυπογραφεῖον βιβλίοις ἡ τοῦ 1798 τετράγωνος σφραγὶς αὐτοῦ, ἥτις εὑρηται σχεδὸν πάντοτε μετὰ τὸν τίτλον τετυπωμένη, καὶ ὅτι ἡ διὰ τὴν τύπωσιν ἄδεια τῆς ἐφορευτικῆς ἐπιτροπῆς πλὴν δύο ἢ τριῶν ἐξαιρέσεων εὑρηται πάντοτε *μέχρι τοῦ 1807* ἐν τῇ ἀρχῇ ἑκάστου βιβλίου (ἔνθ' ἀν.)· ἀλλ' ἡ μὲν σφραγὶς ὑπάρχει καὶ ἐν ἔτει 1808· τοὐλάχιστον εἴδομεν αὐτὴν εἰς τὴν τυπωθεῖσαν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο «Ἀκολουθίαν τῆς ἁγίας... Εὐφημίας...»· ἡ δ' ἐφορευτικὴ ἄδεια καὶ ἑπομένως ἡ ἐμφάνισις τοῦ χειρογράφου εἰς τοὺς προστάτας ὑπὸ τοῦ Βασιλείου οὐδ' εἰς τὰ ἐν ἔτει 1807 τυπωθέντα πονήματα τοῦ πατριάρχου Γρηγορίου (παραφράσεις ἔργων τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, τοῦ Χρυσοστόμου) ὑπάρχει· πιθανῶς ἡ ἐπὶ τῆς τυπογραφίας ἐφορεία τοῦ Βασιλείου ἔπαυσεν ἔτει 1808, ὅτε καὶ ὁ διορίσας αὐτὸν εἰς τὸ ὑπούργημα τοῦτο, ὁ ἀπὸ Σμύρνης Γρηγόριος πρὸ δεκαετίας τὸ πρῶτον πατριαρχεύων, ἐδέησε κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ ἔτους τούτου νὰ παραιτηθῇ, τὸ δεύτερον πατριαρχεύων· εὑρίσκομεν μετέπειτα τὸν Βασίλειον σχολάζοντα ἐν Βουκουρεστίῳ ἐν ἔτει 1814.

ε. Εἴπομεν ἀνωτέρω, ὅτι ὁ Βασίλειος ἦτο ποιητὴς καὶ στιχουργός, καὶ ἐμνημονεύσαμεν ὅσα ἔμμετρα θέματα ἐξέδωκεν εἰς τὸ τέλος τοῦ «Ὅρμου σωτηρίου». Ἡ ἐν ἔτει 1802 ἐν τῇ τοῦ πατριαρχείου τυπογραφίᾳ τυπωθεῖσα «Ἱερογραφικὴ Ἁρμονία», συναρμολογηθεῖσα ὑπὸ τοῦ τότε ἀρχιδιακόνου, ἐφεξῆς δὲ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Κυρίλλου τοῦ ἐξ Ἀδριανουπόλεως, ἔνδοθεν τῆς σελίδος τοῦ τίτλου ἔχει τὸ ἑξῆς ἐπίγραμμα :

ΤΟΥ ΕΞΟΧΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΟΝΤΟΣ ΙΑΤΡΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

ὡς ἐκ τῆς τυπογραφίας εἰς τὸν φιλογενῆ ἀναγνώστην.

Ἣν χερσὶ κρατεῖς ἱερὰν βίβλον, ξένε,
Κύριλλος ἐλλόγιμος ἀτρύτοις πόνοις,
Πρῶτος διηκόνοισι πρώτου Ποιμένος,
Ἐς φῶς δέδωκεν ἄρτι λαμπρῷ τῷ τύπῳ.
Ἀρχὴν ἀληθῆ τοῖς σοφοῖς κοσμουργίας,
Κἄλλα Γραφῆς λόγια, τῆς θεοσδότου,
Πιστοῖς νέμει ἄριστα, μέλπουσ' ἡδέως·
Ἐμοὶ δὲ πλοῦτον ἀρίδοξον καὶ κλέος,
Χάριτας οὐκοῦν τ' ἀνδρὶ πάντες εἴσομεν.

Ἕπονται τούτοις ὑπὸ τίτλον «ἕτερα ἀνεπίγραφα», ποίημα ἐκ τεσσαράκοντα τεσσάρων στίχων, ἀρχόμενον : «Ὀρᾷς, θεατά, ἁρμονίαν φυτῶνος» κτλ. Ἴσως καὶ εἰς ἄλλα ἔργα συνέταξεν ἐπιγράμματα· τὸ δὲ χειρόγραφον, ὅπερ ὁ κ. Δημ. Μοστρᾶτος ἐδώρησεν εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου, περιλαμβάνει πέντε στιχουργήματα αὐτοῦ· ἐκ σημειώματος δηλοῦται, ὅτι ἀνῆκε τοῦτο εἰς τὸν Καμα(ράσην) Κυριακόν· φέρει δὲ τίτλον «Τὰ στιχουργικά, τα παρὰ τοῦ ἄρχοντος Ποστελνίκου κυρίου Βασιλείου ἐν ταῖς ἀργίαις

1. Ἀ. Π. Βρετός, αὐτ., τ. Β', ἀριθ. 356, σελ. 129.— Κ. Σάθας, αὐτ. σ. 389.— Ὁ Θ. Λιβαδᾶς εἰς τὰ Προλεγόμενα τῆς ἐν Τεργέστῃ, 1879, ἐκδόσεως αὐτοῦ τῶν Ἐπιστολῶν τοῦ Ἀλεξ. Μαυροκορδάτου ἐπαινεῖ μὲν τὴν ἐξ αὐτῶν καλὴν ἐκλογὴν τοῦ Βασιλείου, κακίζει δὲ τὴν πληθὺν τῶν παρεισφρησάντων τυπογραφικῶν σφαλμάτων

αὐτοῦ ἐν Βουκουρεστίῳ συντεθέντα τῷ ,αωιδ' ἔτει». Εἶναι δὲ τὰ ἑξῆς :

1) «Περὶ τῆς ἀνεπαισθήτου προόδου τῆς ζωῆς ἡμῶν». (Κατ' ἐρωταπόκρισιν, στίχοι 120 ὁμοιοκατάληκτοι).

2) «Ὑπὲρ γηρατείων καὶ κατὰ τῶν καταχρωμένων τούτων». (Στίχοι 110 ὁμοιοκατάληκτοι).

3) «Ὁ Ἐγκλέζος αὐτόχειρ κατ' ἀνευχαριστίας βίου». (Στίχοι 292 ὁμοιοκατάληκτοι).

4) «Ἐξήγησις πόθεν καὶ διατί ὁ τοσοῦτος ὄγκος τοῦ νῦν Καλπακίου». (Στίχοι 168 κατ' ἐρωταπόκρισιν μεταξὺ παιδαγωγοῦ καὶ τοῦ ἄρχοντος αὐτοῦ).

5) «Ὁ μηλωνᾶς χωρὶς μυαλόν, παραδειγμα πολλὰ καλόν. (Στίχοι 114 ὁμοιοκατάληκτοι).

Ἡ δημοσίευσις τῶν ἀνεκδότων τούτων στιχουργημάτων δικαιολογεῖται, νομίζομεν, ἐξ ἀπόψεως γλωσσικῆς καὶ ὡς δεῖγμα τῆς πνευματικῆς ἐντρυφήσεως τῶν ἐν τοῖς τότε χρόνοις ἐγγραμμάτων.

ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΑ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΠΑΛΑΤΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΙΠΠΟΔΡΟΜΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ὑπὸ

Ξ. Α. ΣΙΔΕΡΙΔΟΥ

(Ἀνεγνώσθη ἐν συνεδρίᾳ τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Τμήματος τῆς 16 Ἀπριλίου 1908).

1. Εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ *Μεγάλου Παλατίου*, τοῦ *ναοῦ τῆς Ἁγίας Σοφίας*, τοῦ Ἱπποδρόμου καὶ τῶν πέριξ αὐτῶν ἱδρυμάτων πολλοὶ κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἠσχολήθησαν· οἱ νεώτεροι κυρίαν πηγὴν εἶχον τὴν Ἔκθεσιν τῆς Βασιλείου τάξεως, τὴν συγγραφεῖσαν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου (912—959), καὶ κατ' αὐτὴν ὥρισαν τὴν θέσιν τῶν μνημονευομένων διαφόρων μερῶν τοῦ Μεγάλου Παλατίου καὶ τῶν συναφῶν αὐτῷ κτισμάτων, ὅσα ἑκάστοτε κατὰ τὸν μακραίωνα βίον τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους ἠγείροντο καὶ προσετίθεντο. Πρὸς τῇ γραπτῇ ταύτῃ βάσει ἔλαβον ὑπ' ὄψει καὶ ἄλλην θετικήν, τὸν ὑφιστάμενον περιλάλητον ναὸν τῆς ἁγίας Σοφίας καὶ τὸν ἐν μέρει περισωθέντα Ἱππόδρομον· ἐν τούτοις πλείστων μερῶν θέσεις μένουσιν ἀόριστοι, ἄλλαι δ' ἀνακριβῶς ἢ ἀντιθέτως ὡρίσθησαν κατὰ τὴν ἰδίαν ἑκάστου ἀντίληψιν τῶν πηγῶν· τοῦτο δ' ἀριδήλως μαρτυρεῖ ἥ τε ὑπάρχουσα διαφορὰ θέσεως διαφόρων οἰκοδομῶν καὶ διαμερισμάτων εἰς τοὺς μετὰ θαυμαστῆς φιλοπονίας σχεδιασθέντας τῆς ἐν λόγῳ περιοχῆς τοπογραφικοὺς χάρτας ὑπὸ τοῦ Labart (1861) καὶ τοῦ Πασπάτη (1885), ἴσως δὲ καὶ τοῦ ἀγνώστου ἡμῖν Beljajef (1892), καὶ προσέτι αἱ εἰς διάφορα γραπτὰ μνημεῖα, τύποις τὸ πρῶτον ἐκδιδόμενα, σαφέστερον ἁπαντῶσαι μνεῖαι· τοιοῦτον δ' ἔχομεν τὸν «Λόγον ἀφηγηματικὸν...» τοῦ Νικολάου Μεσαρίτου, σκευοφύλακος τῶν ἐν τῷ Μεγάλῳ Παλατίῳ θείων ναῶν, προσφάτως ἐκδοθέντα τύποις ὑπὸ τοῦ ἐν Βυρτζβούργῳ καθηγητοῦ κ. Aug. Heisenberg, τοῦ γνωστοῦ φιλοπόνου καὶ κριτικοῦ ἐκδότου ἔργων τοῦ Νικηφόρου Βλεμμύδου (1901), τοῦ Γεωργίου Ἀκροπολίτου (1903) καὶ ἄλλων πραγματειῶν βυζαντινῆς ἐποχῆς. Ὁ λόγος οὗτος, σύντομος μὲν ἀλλὰ χρησιμώτατος εἰς ἐξακρίβωσιν θέσεών τινων, διαλαμβάνει τὴν ἐν ἔτει 1201 ἀνταρσίαν τοῦ Ἰωάννου Κομνηνοῦ τοῦ ἐπωνυμουμένου Παχέος, ἀποπειραθέντος τὴν κατάληψιν τῆς βασιλείας· ἐξεδόθη δ' ἐκ χειρογράφου τῆς ἐν Μιλάνῳ Ἀμβροσιανῆς βιβλιοθήκης ὑπὸ τίτλον: Nicolaos Mesarites. Die Palastrevolution des Johannes Kommenos. Programm des K. alten Gymnasiums zu Würzburg für das Studienjahr 1906/1907 von Dr Aug. Heisenberg. Würzburg 1907. Ἐν αὐτῷ μνημονεύονται μέρη τινὰ τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Σοφίας, τοῦ Μεγάλου Παλατίου καὶ τοῦ

Ἱπποδρόμου, περιγράφονται ἄλλα, καὶ ἐξ αὐτοῦ γίνονται γνωστὰ νέα ἐπώνυμα καὶ νέα οἰκοδομήματα, ὧν τινα ὑπέδειξεν ὁ ἐκδότης εἰς τὰς ἐπισυνημμένας ἀξιολόγους αὐτοῦ σημειώσεις· προσέτι δὲ ἀνατρέπονται καὶ μερῶν τινων θέσεις, ὡρισμέναι ἤδη ὑπὸ τῶν εἰδικῶς περὶ ταῦτα ἀσχοληθέντων. Τὸ κείμενον περιέχει δύο πορείας· μίαν τοῦ ἀντάρτου *Ἰωάννου* ἀπὸ τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Σοφίας εἰς τὸ Μέγα Παλάτιον, καὶ ἄλλην τοῦ *Μεσαρίτου*, τοῦ καὶ συγγραφέως, ἀπὸ τῆς οἰκίας αὐτοῦ εἰς τὸν ἐν τῷ Μεγάλῳ Παλατίῳ ναὸν τῆς *Θεοτόκου τοῦ Φάρου*. Ἀκολουθοῦμεν λοιπὸν πρῶτον τὸν Ἰωάννην καὶ ἔπειτα τὸν Μεσαρίτην καὶ ἐξετάζομεν ἐπιτροχάδην τὰς ἀπαντώσας κατὰ τὴν πορείαν θέσεις καὶ οἰκοδομάς.

2. Ὁ Ἰωάννης εἰσῆλθεν εἰς τὸν ναὸν τῆς ἁγίας Σοφίας «ἐκ τῶν ἀρκτῴων θυρῶν· *Προσφύγιον* ταύταις τοὐπίκλην» (§ 3, σελ. 21)· ἐκ τῆς συνεχείας τοῦ κειμένου ἐξάγεται, ὅτι οὕτως αὐταὶ ἐπωνομάσθησαν, ἐπειδὴ εἰς ταύτας τὰς θύρας *προσέφευγον* οἱ ἐκ τῶν ὁπωσδήποτε καταδιωκομένων ἄσυλον ζητοῦντες ἐν τῷ περιωνύμῳ ναῷ· ἡ τοιαύτη ἐπωνυμία φέρει εἰς τὴν μνήμην ἡμῶν ὅσα ἐγράψαμεν εἰς τὴν περὶ τῆς Μονῆς τοῦ Φιλανθρώπου πραγματείαν (ἐν «Ἐκκλ. Ἀληθείᾳ», 1898), μνημονεύσαντες ἐν κεφ. δ' τὸν ἐν τοῖς Βασιλίδου ναὸν τοῦ ἁγίου Νικολάου, κείμενον «πρὸς τοῖς ἑῴοις ἐμβόλοις» τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Σοφίας καὶ ἐπικαλούμενον τὸ *Προσφύγιον*.

3. Ἐνῷ ὁ Ἰωάννης ἐκ τοῦ Προσφυγίου εἰσήρχετο εἰς τὸν ναὸν τῆς ἁγίας Σοφίας, ὀπαδοὶ αὐτοῦ ἐκ συνθήματος εἰσεπήδησαν «ἐκ τῶν τοῦ Αὐγουστεῶνος θυρῶν δυτικῶν» (§ 3, σελ. 22). Ὁ μὲν Labarte τάσσει τὸν Αὐγουστεῶνα παρὰ τὴν δεξιὰν πλευρὰν τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Σοφίας, ὁ δὲ Πασπάτης μεταξὺ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τοῦ Ἱπποδρόμου καὶ τοῦ παλατίου· ὁ Μεσαρίτης ὁρίζων δυτικὰς θύρας τῆς ἁγίας Σοφίας ἐπὶ τοῦ Αὐγουστεῶνος δικαιοῖ τὸν Labarte. Τὴν περαιτέρω ἐξέτασιν τοῦ θέματος συνιστῶμεν εἰς τοὺς συναδέλφους.

4. Ὁ Ἰωάννης «τὴν ἀπὸ τῶν ἱερῶν ἀρχείων ἔφιππος πύλην προέκοπτε» (§ 7, σ. 23), διευθυνόμενος εἰς τὸ μέγα παλάτιον μετὰ τῶν ὀπαδῶν αὐτοῦ· οἱ περισσότεροι αὐτῶν φοβηθέντες «τὸν διὰ τῆς τῶν πελεκηφόρων οἰκήσεως προοδεῦσαι χῶρον, τὸν πρὸς τὰ βασίλεια *ἰθυτερῶς* ἀπάγοντα τὸν βουλόμενον, . . . εἰς τοὺς μυχαιτάτους καὶ ἀφεγγεῖς τόπους τοῦ ἱππηλάτου διήλαυνον· πορνῶν οὗτοι σκηναὶ καὶ ἁμαρτωλῶν καταγώγια» (§ 7, σ. 24). Ἡ *ἰθυτερῶς* ἀπὸ τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Σοφίας εἰς τὸ Μέγα παλάτιον φέρουσα ἦτο, νομίζομεν, ἡ εἰς τὴν περιώνυμον Χαλκῆν πύλην, τοῦ Σωτῆρος ἐπικαλουμένην, ἄγουσα· οἱ πελεκηφόροι, οἱ βάρβαροι (§ 30, σ. 47—48), ἦσαν οἱ φοβεροὶ ἐκεῖνοι φρουροὶ τῶν διαφόρων πυλῶν τῶν ἀνακτόρων, οἱ Βάραγγοι καὶ λοιποὶ ξένοι· οἱ δὲ μυχαίτατοι καὶ ἀφεγγεῖς τόποι τοῦ ἱππηλάτου ἦσαν αἱ διὰ τὸ κατωφερὲς τοῦ ἐδάφους ἐγηγερμέναι καμάραι, ἐφ' ὧν ἐκτίσθη μέρος τῆς βορείου πλευρᾶς καὶ ἅπασα ἡ *σφενδόνη* λεγομένη, ἡ ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ ἱπποδρόμου.

5. Ὁ Ἰωάννης «ἀπὸ τοῦ ἱππικοῦ ἐπὶ τὰς παρακειμένας τούτῳ σκοτεινώδεις στοὰς» διαβὰς ἦλθεν εἰς τὴν «ἐπὶ τὸ μέγα παλάτιον» ἄγουσαν πύλην, «ἣ Καρέα κατονομάζεται», καὶ εὗρεν αὐτὴν κλειστήν· μετ' αὐτοῦ ὁ συρφετὸς κατέβαλεν ἐπὶ τέλους τὴν πύλην καὶ κατέλαβε «τὰ ὑπερανῳκισμένα τῆς Καρέας βασίλεια, ἐν οἷς οἱ κρατοῦντες ἐπὶ θρόνου δόξης ἐν ὥρᾳ προκάθηνται λαμπροὶ λαμπρῶς ἱππικοῦ . . .» καὶ οὕτως εἰσέδυσαν εἰς τὸ παλάτιον καὶ «ἐν χρυσοπάστῳ ἕδρᾳ βασιλικῇ» ἐκάθισαν τὸν Ἰωάννην (§ 8, σ. 24—25). Ἐξ ἄλλων πηγῶν γνωρίζομεν, ὅτι οἱ βασιλεῖς πρὸς θέαν τῶν ἐν τῷ Ἱπποδρόμῳ θεαμάτων ἀπὸ τοῦ παλατίου ἀνήρχοντο διὰ τοῦ λεγομένου Κοχλίου, ἐνίοτε χαρακτηριζομένου καὶ σκοτεινοῦ, κλίμακος κοχλιοειδοῦς, εἰς τὸ λεγόμενον παλάτιον τοῦ ἱππικοῦ ἢ ἱπποδρόμου, τὸ ἐπωνυμούμενον *Κάθισμα* καὶ *Σέντζον*, ἀφ' οὗ τὰς διαταγὰς ἔδιδον τοῖς μέρεσι. Τοῦ παλατίου λοιπὸν τούτου ἰσόγαιος πύλη ἦτο ἡ *Καρέα*, μνημονευομένη καὶ ὑπὸ τοῦ Νικήτα Χωνειάτου ὡς πύλη ἀνατραπεῖσα ἐν ἔτει 1185 ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Ἰσαάκιον, δι' ἧς «τὸ πλῆθος ἦν εἰσχυθὲν ἔσωθεν τῶν ἀνακτόρων» (σ. 222, ER.). Τὴν πύλην ταύτην ὁ Σκαρλᾶτος κατ' ἰδίαν ἀντίληψιν, ὑπερτιθεται εἰς τὸ ἐν Βλαχέρναις παλάτιον· ὁ Labarte οὐδόλως μνημονεύει· ὁ Πασπάτης ταυτίζει αὐτὴν καὶ τὴν νῦν ἐν Ἀχηρκαπῇ πρώτην τῶν περιβαλόντων τ' ἀνάκτορα τειχῶν χερσαίαν πύλην *Γκιοὺλ χανὲ* καπουσοῦ, δι' ἧς διέρχεται ἡ σιδηροδρομικὴ γραμμή, δεχόμενος τὸ παλαιότερον τουρκικὸν αὐτῆς ὄνομα Καρᾶ καπῆ ἢ καπουσοῦ ὡς παραφθορὰν τοῦ ἑλληνικοῦ Καρέα· ὁ δὲ κ. Mordtmann ἐν τῷ τοπογραφικῷ μόνον χάρτῃ αὐτοῦ ἐσημείωσε

πύλην Καρέαν, πολὺ βορειότερον τῆς πύλης Γκιουλχανὲ ἢ Καρᾶ, πλησίον τῶν λεγομένων Τόπων. Πάσας ταύτας τὰς γνώμας καὶ τοποθετήσεις τῆς πύλης ταύτης ἀνατρέπει ὁ Μεσαρίτης, ὁρίζων σαφῶς τὴν θέσιν αὐτῆς, δικαιῶν δὲ καὶ τὸν ἐκδότην τοῦ πρεσβευτικοῦ λόγου τοῦ Λιουτπράνδου, ὑποδείξαντα ἐσφαλμένην τὴν ἐν αὐτῷ γραφὴν «Carea porta», ἣν ὁ Πασπάτης ἐπικαλεῖται, καὶ διορθώσαντα ὀρθῶς «Aurea porta=Χρυσῆ πύλη». Σημειωτέον δὲ ὅτι ἡ πύλη αὕτη, ἡ Καρέα, διαφέρει τῆς ὁμωνύμου χερσαίας πύλης τῶν τειχῶν τοῦ Βυζαντίου, τοῦ πρὸ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, Καρύας ὀρθότερον ἀπαντώσης, ἀπὸ μεγαλοπρεποῦς δένδρου καρυᾶς, εἰς τὸ ὁποῖον κρεμασθεὶς ἐπὶ Μαξιμίνου ἐμαρτύρησεν, «ἔξω που τῆς πόλεως», κατὰ τὰ Συναξάρια, ὁ ἅγιος *Ἀκάκιος*· διὸ τὸ μαρτυρεῖον, ὅπερ ἐκεῖ ἔκτισεν ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος, ἐκάλουν «τὸν ἅγιον Ἀκάκιον τὸν Καρύαν ἢ » Καρέαν». Ἡ δὲ βασιλικὴ Χρυσόπαστος ἕδρα, ἐφ' ἧς ἐκάθισαν τὸν Ἰωάννην, ἦτο ἐν τῷ Ἰουστινιανείῳ τρικλίνῳ, ὅπου εἶδεν αὐτὸν ὁ Μεσαρίτης καθήμενον καὶ περιστοιχούμενον ὑπὸ τῶν ὀπαδῶν αὐτοῦ τότε (§ 11, σ. 28), νεκρὸν δὲ τὴν ἐπαύριον (§ 8, σ. 25).

6. Τὸ κατὰ τοῦ ἀντάρτου ἐκ Βλαχερνῶν σταλὲν βασιλικὸν σῶμα ἐνωθὲν μετὰ τῶν πελεκηφόρων, «τὸ μάχιμον ἔθνος τὸ ἐπὶ τῶν » ὤμων διόλου κραδαῖνον τὸν πέλεκυν» (§ 25, σ 42), εἰσέδυσε διὰ τῆς αὐτῆς πύλης, δι' ἧς καὶ ὁ Ἰωάννης (§ 26, σ. 42), καὶ ἐπροχώρησε διελθὸν καὶ τὴν δευτέραν πύλην ἀναιμωτὶ καὶ τὸν ἱππόδρομον (§ 26, σ. 44). Οἱ περὶ τὸν Ἰωάννην φοβηθέντες διεσκορπίσθησαν· οἱ βασιλικοὶ εὗρον ἀνοικτὰς τὰς θύρας καὶ ἀφυλάκτους, καὶ διελθόντες τὸν γεγυμνωμένον ἀνδρῶν Ἰουστινιάνειον τρίκλινον, κατέλαβον τὸν Χρυσοτρίκλινον (§ 26, σ. 44). Ἡ πορεία τοῦ βασιλικοῦ σώματος νομίζομεν ὅτι ἦτο ἡ αὐτή, ἡ ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου γενομένη· διὰ τῆς ὑπὸ τὸ Κάθισμα Καρέας πύλης εἰσελθὸν ἐξῆλθεν εἰς τὸν Ἱππόδρομον δι' ἄλλης δευτέρας πύλης· διὰ τῆς ἀριστερόθεν τοῦ Ἱπποδρόμου πύλης, ἐξαγούσης εἰς τὸ Μέγα παλάτιον, ἐξελθὸν κατέλαβε τὴν αὐλὴν τοῦ καλουμένου παλατίου τῆς Δάφνης· εὑρὸν δ' ἀνοικτὰς καὶ ἀφυλάκτους τὰς θύρας ἐπροχώρησεν εἰς τὸν Ἰουστινιάνειον τρίκλινον, εἰς τὸν συναφῆ αὐτῷ Λαυσιακὸν καὶ κατήντησεν εἰς τὸν Χρυσοτρίκλινον.

7. Οἱ ὑπασπισταὶ τοῦ Ἰωάννου φοβηθέντες τὸ ἐπελθὸν βασιλικὸν σῶμα «ἐπὶ τὴν ἄνω» δον ἐπροχώρουν τοῦ Μουχρουτᾶ· ὁ δὲ Μου» χρουτᾶς ἔστι τι δῶμα τεράστιον, τοῦ Χρυ» σοτρικλίνου ἀπτόμενον, ὡς πρὸς δυσμὴν » διακείμενον αἱ πρὸς τοῦτον βαθμίδες ἓξ » ὀπτῆς πλίνθου καὶ τιτάνων καὶ μαρμάρων » πεποιημέναι, ἡ κλῖμαξ ἔνθεν κἀκεῖθεν ὀδον» τουμένη περιγυρουμένη, κεχρωσμένη τῷ » κυανῷ, τῷ βυσσίνῳ λελευκασμένη, βεβαμ» μένη τῷ χλοανῷ, ἐξανθοῦσα τῷ πορφυρί» ζοντι ἐξ ἐγκεκολαμμένων συμμίκτων βε» βαμμένων ὀστράκων σχῆμ' ἐχόντων στα» ρότυπον· τὸ οἴκημα χειρὸς ἔργον . . . Περ» σικῆς . . . ὅτι καὶ ἰδίας φέρει Περσῶν » παραλλαγάς τε στολῶν· αἱ τοῦ ὀρόφου » σκηναὶ παντοδαπαὶ καὶ ποικίλαι, ἐξ ἡμι» σφαιρίων τῷ οὐρανοειδεῖ ὀρόφῳ προσηλωμέ» ναι, πυκναὶ αἱ τῶν γωνιῶν εἰσοχαί τε καὶ » ἐξοχαί, κάλλος τῶν γλυφίδων ἀμήχανον, » τῶν κοιλωμάτων θέαμα πάντερμον, ἶριν » φαντάζον πολυχρωμοτέραν τῆς ἐν τοῖς νέ» φεσι, χρυσοῦ τούτῳ ὑπεστρωμένου· οὐκ ἐς » βάθος, κατ' ἐπιφάνειαν ἀκόρεστος τερπωλή, » οὐ τοῖς ἄρτι πρώτως τὴν ὀρατικὴν πέμπου» σιν εἰς αὐτά, ἀλλὰ καὶ τοῖς συχνὰ παρα» βάλλουσι θάμβος καὶ ἔκπληξις· τερπνότερος » ὁ Περσικὸς οὗτος δόμος τῶν Λακωνικῶν » ἐκείνων τῶν τοῦ Μενέλεω» (§ 27, σ. 44/5). Οὕτως ἐπιφωνῶν περατοῖ ὁ Μεσαρίτης τῆς ἑξαισίου ταύτης αἰθούσης τὴν περιγραφήν, προστιθεὶς ἐφεξῆς, ὅτι ἦτο «τῆς πρὸς πάππου (τοῦ Ἰωάννου) συγγενικῆς ἔργον χειρὸς» καὶ ὅτι ὁ δρόμος εἶχεν εἰκόνας Περσῶν (§ 28, σ. 45). Ἡ αἴθουσα αὕτη τὸ πρῶτον γίνεται γνωστή· τὸ ἐπώνυμον *Μουχρουτάς*, εἶναι, ὡς τὸ ἔργον περσικὴ λέξις καὶ ἐνομίσαμεν αὐτὴν σύνθετον ἐκ τοῦ *Μίχρ*=ἥλιος καὶ *dach*=ὀμοῦ, σύν(τροφος), ὡς γυολδὰς=συνοδοιπόροι· καρινδὰς=ὁ ἐκ τῆς αὐτῆς κοιλίας, ἀδελφός· ἀρκαδὰς=σύντροφος καὶ τὰ τοιαῦτα καὶ διὰ τὴν καλλονὴν τῆς αἰθούσης, ἐπὶ τὸ ποιητικώτερον δὲ καὶ πομπωδέστερον, ἔλαβε τὴν τοιαύτην ἐπωνυμίαν, δῶμα συνήλιον, σύντροφον ἡλίου, ἐὰν ἐπιτρέπωνται λέξεις τοιαῦται, ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ Μεσαρίτης ὤφειλε νὰ γράψῃ Μιχριτάς· ὅθεν προτιμῶμεν τὴν ὑπὸ τοῦ ἀξιοτίμου φίλου κ. Ν. Ἐλευθεριάδου δοθεῖσαν ἡμῖν ἑρμηνείαν· Μούχουρ τάς, λέγεται περσιστὶ ὁ νυμφικὸς θάλαμος. Ὁ πρὸς πάππου συγγενὴς τοῦ Ἰωάννου κτίτωρ τοῦ δώματος τούτου ἦτο, καθ' ἃ ὁ ἐκδότης σημειοῖ, ὁ ἐκ Τούρκων ἕλκων

τὴν καταγωγὴν Ἀξούχ, νυμφευθεὶς θείαν τινὰ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωάννου Κομνηνοῦ· ἐντεῦθεν ὁ Ἰωάννης ὁ Παχὺς προσέλαβε τὸ ἐπώνυμον Κομνηνός, καὶ προύβαλεν ἀξιώσεις ἐπὶ τοῦ θρόνου.

8. Ἐν ᾧ τὰ δύο μέρη διεπλακτίζοντο εἰς τὴν ἄνοδον τοῦ Μουχρουτᾶ, ὁ Ἰωάννης κατώρθωσε νὰ φύγῃ ἐκ τοῦ δώματος τούτου, «ἐπὶ τοὺς ἀφεγγεῖς καὶ ἀχρείους τόπους καταδυόμενος»· βασιλικοί τινες ἔσπευσαν κατόπιν αὐτοῦ, ἄλλοι δ' ἐρύλαττον «ἐφ' ἑτέραν ἄνοδον λαβυρινθώθη, τὴν ἐπὶ τὸ βασιλικὸν ἱπποστάθμιον, δι' ἧς ὁ Ἰωάννης... τοὺς ἀναζητοῦντας ἐκενοσπούδει λαθεῖν»· ἐν τούτοις ἐνέπεσεν εἰς χεῖρας αὐτῶν συρόμενος καὶ σύροντες πάντες «κατέπεσον κύμβαχοι κατωκάρηνοι τὴν τοῦ Μουχρουτᾶ καταβαίνοντες κλίμακα» καὶ ἔφερον αὐτὸν ἐπὶ τὸν Ἰουστινιάνειον τρίκλινον κτυπῶντες καὶ κατασπαθίζοντες ψυχορραγοῦντα ἔσυραν ἔξω καὶ «ἡ περὶ τὸν ἱππόδρομον βασίλειος αὐλειος, εἶχεν αὐτὸν νεκρόν» (§ 28, σ. 45-46). Ἐκ τούτων ἐξάγομεν, ὅτι ὁ Μουχρουτᾶς πλὴν τῆς περιγραφείσης εἶχε καὶ ἄλλην κλίμακα λαβυρινθώθη, τουτέστι κοχλίαν, ὅστις ἔφερεν ἐπὶ τὸ βασιλικὸν ἱπποστάθμιον· ἄγνωστον λέγει ὁ Πασπάτης (σελ. 323) τὴν θέσιν τῶν ἐν τῷ Μεγάλῳ Παλατίῳ μνημονευομένων σταύλων· γνωστὴ ὅμως εἶναι ἡ τῶν ἐν αὐτῷ ἱπποδρόμων, σκεπαστοῦ καὶ ἀσκεπάστου, ἐχόντων εἴσοδον εἰς τὸν Ἰουστινιάνειον τρίκλινον· εἴδομεν ἤδη, ὅτι ἐν τῷ τρικλίνῳ τούτῳ ψυχορραγῶν ἦν ὁ Ἰωάννης ἑλκόμενος ἔζωθεν, καὶ ὅτι νεκρὸν εἶχεν αὐτὸν ἡ περὶ τὸν Ἱππόδρομον βασίλειος αὐλειος· ὥστε ἐπιτρέπεται νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι ὁ συγγραφεὺς νοεῖ ἐνταῦθα τὸν ἐν τῷ Παλατίῳ ἱππόδρομον καὶ τὸν εἰς αὐτὸν ἀνήκοντα σταῦλον, καὶ διὰ τοῦτο ὀνομάζει τοῦτον μὲν βασιλικὸν ἱπποστάθμιον, ἐκεῖνον δὲ βασίλειον αὐλειον. Ἱπποστάθμιον ἀναφέρει ὁ Μεσαρίτης καὶ παρὰ τὰ Σκύλα (§ 11, σ. 27) συγκοινωνοῦντα καὶ αὐτὰ μετὰ τοῦ Ἰουστινιανείου τρικλίνου, περὶ ὧν κατωτέρω θέλομεν ὁμιλήσει.

9. Ἀκολουθήσωμεν ἤδη τὴν πορείαν τοῦ Μεσαρίτου· Ἀκούτας τὰ συμβαίνοντα ἐξῆλθε δρομαίως τῆς οἰκίας αὐτοῦ κατευθυνόμενος εἰς τὸ Μέγα Παλάτιον, διὰ τῆς συντομωτέρας ἀναμφιβόλως ὁδοῦ φθάσας εἰς «τὴν ἐπὶ τοῦ Ἱππικοῦ ὁρενδόνην» κατέβη τὰς βαθμίδας (§ 10, σ. 26—27), καὶ «διὰ τῶν πυλῶν ἐκείνων τῶν κατεαγεισῶν καὶ ὑπτίων τῶν τῆς πυργοβάρεως κάτωθεν, ἡ Κεντηνάριον τὸ ἐπωνύμιον» διελθὼν ἔφθασεν εἰς τὴν «ἐπὶ τὰ Σκύλα χάλκειον πύλην, τὴν ὑπὲρ τὰς θρυλλουμένας ἐκείνας Κασπιακὰς κατησφαλισμένην οὖσαν»· καίτοι δὲ τοιαύτην ἤνοιξαν οἱ ἐπιδρομεῖς «ἐν ριπῇ ὀφθαλμοῦ ἐκ προσβολῆς μιᾶς» δοκοῦ ἐκ τῶν «ἐπιστοιβασμένων τῷ ἐδάφει ἐκείνῳ —ἱπποστάθμιον τοῦτῳ τὸ ὄνομα», καὶ ἀκωλύτως δι' αὐτῆς εἰσῆλθεν εἰς τὸν Ἰουστινιάνειον τρίκλινον, ὅπου εἶδε καθήμενον τὸν Ἰωάννην ἐπὶ τοῦ βασιλικοῦ θρόνου (§ 11, σ. 27—28). Ὁ πύργος *Κεντηνάριον* ἀναφέρεται ὑπὸ μόνου τοῦ Νικ. Χωνειάτου ἐν τῷ ἀνωτέρω μνημονευθέντι χωρίῳ καὶ περιστατικῷ· μόνος δ' ἐκ τῶν νεωτέρων ὁ Πασπάτης ἔκαμε μνείαν περὶ αὐτοῦ κατὰ τὸν Χωνειάτην, μέγιστον λέγοντα αὐτόν· τὴν θέσιν αὐτοῦ ἀγνοεῖ ὁ Πασπάτης· ὁ Μεσαρίτης ὁρίζει ἤδη αὐτὴν μεταξὺ τῶν τῆς σφενδόνης βαθμίδων καὶ τῶν λεγομένων Σκύλων· διαφέρει δ' ὁ πύργος οὗτος τοῦ ἐν τοῖς Εὐγενίου (νῦν Γιαλικιόσκι) ὁμωνύμου πύργου (Σκαρλ. Α' σ. 108 — Mordtmann § 85). Ἡ θέσις τῶν Σκύλων ἐν τῷ Χάρτῃ τοῦ Πασπάτη συμφωνεῖ πλειότερον πρὸς τὴν πορείαν τοῦ Μεσαρίτου ἢ ἐν τῷ Χάρτῃ τοῦ Labarte· ποία δὲ ὀρθοτέρα, οὐ τοῦ παρόντος. Ἡ τῶν Σκύλων χάλκειος πύλη οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν πρὸς τὴν Χαλκῆν τοῦ Σωτῆρος. Τὸ παρὰ τὰ Σκύλα ἔδαφος ἐλέγετο κατὰ τὸν Μεσαρίτην «Ἱπποστάθμιον» οἱ βασιλεῖς εἰσήρχοντο καὶ ἐξήρχοντο συχνότατα διὰ τῶν πυλῶν τούτων· ἐπόμενον λοιπὸν ἡ ὕπαρξις ἐκεῖ ἱπποσταθμίου, σταύλου καὶ ἴσως ἐνταῦθα τοποθετητέον τὸν *Αὐγουσταῶν* σταῦλον, ἐὰν τὸν Αὐγουστεῶνα ἐκτείνωμεν μέχρις αὐτῶν.

10. Ὁ Μεσαρίτης ἀπὸ τοῦ Ἰουστινιανείου τρικλίνου χωρῶν ἔφθασεν εἰς τὰ πρόθυρα (§ 12, σ. 29) τοῦ περὶ τὸν Φάρον περικαλλεστάτου ναοῦ τῆς Θεομήτορος «ἧς τὸ ἐπώνυμον ἡ Οἰκοκυρά» (§ 2, σ. 19, 16, σ. 33). Ὁ πολυτελὴς τοῦ ναοῦ διάκοσμος εἵλκυσε «νέφος ἐθνῶν» Ἴβηρας καὶ Ἰταλοὺς σιδηροφράκτους· τούτων τινὲς «περὶ τὸ μεσημβρινὸν τοῦ ναοῦ κλίτος», «κατὰ τὸ δεξιὸν κλίτος τῷ πρὸς τὸν ναὸν εἰσιόντι» —«ἀνερπύσαντες.. διὰ τοῦ περὶ τὸν λουτρῶνα τοίχου, ὅπου περ ἑώραται ὁ φανός, διὰ τῶν φωτιστικῶν ἐπεχείρουν εἰσδῦναι ἐπὶ τὰ ἄδυτα» (§ 16, σ. 33). Εἶχον οὗτοι θρύσει ἤδη τὰ φωτιστικά, τὰ «ῥῶτα δεχόμενα ἐξ ἡλίου πρωΐθεν καὶ εἰκομίζοντα... ἔνδοθεν τοῦ ναοῦ» καὶ ἠπείλουν

τὰ ἄδυτα (§ 16 σ. 34), ὅτε ἦλθεν ἐπὶ τοπῳ ὁ Μεσαρίτης ἔμφροντις ὢν «περὶ τὸν βασιλικὸν χιτῶνα» τὸν τοῦ Φωκᾶ (§ 17, σ. 35), εἰδοποιηθεὶς περὶ τοῦ γεγονότος. Τὸ πρῶτον γίγνεται γνωστὴ ἡ ἐπωνυμία «Θεοτόκος ἡ Οἰκοκυρά». Κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἀπαντῶσι ναοὶ τῆς μὲν Θεοτόκου ὑπὸ ἐπώνυμα Περιβλέπτου, Κεχαριτωμένης, Εὐεργέτιδος, Ἐλεούσης κτλ., τοῦ δὲ Χριστοῦ, Φιλανθρώπου, Παντεπόπτου, Εὐεργέτου καὶ τὰ παρόμοια. Ὁ ναὸς οὗτος ἐπωνυμούμενος κυρίως τοῦ Φάρου, ἐχωρίζετο ἀπὸ τούτου διὰ τείχου μεσημβρινῶς καὶ λουτρῶνος, καθ' ἃ ἐκ τοῦ Μεσαρίτου βλέπομεν· ἀναφέρεται λουτρὸν ὑπερκείμενον τῆς λεγομένης Νέας Ἐκκλησίας, μέσον τοῦ Φάρου καὶ τῆς ἐκκλησίας ταύτης (Πασπάτης, σελ. 321), ὄπισθεν δὲ τοῦ Φάρου ὁ Χρυσοτρίκλινος (αὐτ. σ. 153) καὶ πρὸς νότον τούτου ἡ Ἐκκλησία τῆς Θεοτόκου (σ. 181). Ὁ Μεσαρίτης ὅμως τὸν λουτρῶνα λέγει ἐφαπτόμενον τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Θεοτόκου καὶ τῷ τοίχῳ, ἐφ' οὗ ἦτο ὁ φανός. Ὁ βασιλικὸς καιτὼν ἦτο ὁ λεγόμενος «ἱερὸς καιτὼν» καὶ «Μάκρων», διὰ τοῦ ὁποίου ὁ βασιλεὺς τῇ πρώτῃ Ἰανουαρίου εἰσήρχετο εἰς τὸν νάρθηκα τῆς ἐκκλησίας τῆς Θεοτόκου τοῦ Φάρου (Κ. Πορφυρογ., Ἔκθ. σελ. 71 Βόν.— Labarte, σ. 171). Τὸ πρῶτον ἐπίσης ἀναφέρεται πρὸς ταῖς ἄλλαις ἐπωνυμίαις τοῦ καιτῶνος τούτου καὶ ἡ τοῦ Φωκᾶ, ἄδηλον ἐὰν τοῦ αὐτοκράτορος Φωκᾶ (602—610) ἢ τοῦ Νικηφόρου Φωκᾶ (963—969).

11. Τοῦ Μεσαρίτου καθησυχάσαντος τοὺς ἀπειλοῦντας διαρπαγὴν τῶν ἐν τῷ ναῷ τῆς Θεοτόκου τοῦ Φάρου καὶ λαλοῦντος ἔτι πρὸς αὐτοὺς «θροῦς καὶ βοὴ συμμιγὴς ἐκ τοῦ νεὼ τοῦ Θεσβίτου πρὸς τάς. . . ἀκοὰς» αὐτοῦ περιῆλθεν· ὅθεν ἔσπευσεν ἐκεῖ καὶ μετὰ τῶν ἀκολουθησάντων αὐτὸν διέσωσε τῆς ἁρπαγῆς καὶ τὸν ναὸν τοῦτον· τῶν ἐπιδρομέων τινὲς ἐκρύβησαν «περὶ τὰς τούτου (τοῦ ναοῦ) στροφάλιγγας· κυκλοτερὴς γὰρ ὁ τοῦ Ἡλιοῦ ναός, ἰδέσθαι τὰ ἔνδον στιλπνός, περικαλλὴς τὰ ἐκτός, ἀκατάληπτος τῷ νοΐ, χειρῶν ἀνθρωπίνων ὑπὲρ ἀνθρώπινον νοῦν καλλιτέχνημα, ὑφ' ἑπτὰ βημάτων περιγυρούμενος» (§ 19, σ. 37—38). Ἐκδιώξας τοὺς κρυβέντας καὶ τάξας φύλακας ἐπορεύθη ὁ Μεσαρίτης «πρὸς τὸ ἀρκτῷον κλίτος» τοῦ ναοῦ τῆς Θεοτόκου τοῦ Φάρου (§§ 20, σ 38. 21 σ 39). Κατὰ ταῦτα οἱ δύο ναοὶ φαίνονται πλησίον ἀλλήλων ἐγειρόμενοι, οὐχὶ δ' ἀφεστῶτες, ὡς ὁ Labarte (σ. 213) καὶ ὁ Πασπάτης (σ. 308) ἔταξαν, εἰς οὐ μικρὰν μάλιστα ἀπόστασιν· φαίνεται πρὸς τούτοις ὁ τοῦ Ἡλιοῦ ναὸς πρὸς ἄρκτον τοῦ τῆς Θεοτόκου κείμενος.

12. Τὴν ἐπαύριον ἐνῷ ὁ Μεσαρίτης ἐκάθητο «πρὸς τὰς τοῦ ναοῦ πύλας», προσῆλθον διάφοροι τραυματίαι ἐκ τῶν συμπλοκῶν τῆς προτεραίας ζητοῦντες νὰ γίνωσι δεκτοὶ «τῶν τῆς ἐκκλησίας περιβόλων ἐντός» (§ 29, σ. 47). Ὁ Μεσαρίτης ἀρνηθεὶς «τοῖς τοιούτοις... τὴν ἐπὶ τὸ Τζυκανιστήριον βηματίζειν» ἐπέτρεψε· «καὶ οἱ μὲν σχολαίῳ ποδί· οἱ δὲ δρομαίως τὴν ἐπὶ ταύτην διέθεον» (§ 30, σ. 47). Δῆλον ἐκ τούτων, ὅτι καὶ τὸ λεγόμενον Τζυκανιστήριον πλησίον ἔκειτο τοῦ ναοῦ τῆς Θεοτόκου τοῦ Φάρου.

13. Ὁ Μεσαρίτης ἐκτὸς τῶν τοπογραφικῶν τούτων εἰδήσεων περιέλαβεν εἰς τὸν Λόγον αὐτοῦ καὶ ἁγιολογικάς· ἀπηρίθμησε (§ 13, σ. 29-31) τὰ ἐν τῷ ναῷ τῆς Θεοτόκου εὑρισκόμενα ἱερὰ λείψανα, πάντα εἰς τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ ἀναγόμενα· ἓν ἔτος πρότερον ὁ ἐπίσκοπος Νόβγοροδ Ἀντώνιος εἶδεν αὐτὰ ἐν τῷ παλατίῳ τοῦ Χρυσοτρικλίνου, ταυτίσας προφανῶς τὰ συναφῆ ταῦτα οἰκοδομήματα, τὸ Χρυσοτρίκλινον καὶ τὸν ναόν· ἐμνημόνευσε δὲ καὶ τὴν ἐν τῷ ναῷ τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ θησαύρισιν «τῆς ἱερολειψάνου καὶ ἀργυρενδύτου θήκης τῶν ἱερομαρτύρων Ἀγαθαγγέλου καὶ Κλήμεντος» (§ 22, σ. 39). [Περὶ τούτου διελάβομεν ἐκτενῶς ἐν κεφ. ιδ' τῆς πραγμάτειας ἡμῶν περὶ τῆς Μονῆς τοῦ Φιλανθρώπου]. Πρὸς τούτοις περιέγραψεν ἐν μέρει τὸ οἰκοδόμημα καὶ τὴν διακόσμησιν τοῦ ναοῦ τῆς Θεοτόκου. Ἐν γένει δὲ λίαν χρήσιμος ὁδηγὸς ἐγένετο ὁ Μεσαρίτης διὰ τοῦ Λόγου τούτου εἰς τὴν τοπογραφικὴν περιγραφὴν ἐνίων μερῶν τοῦ Μεγάλου Παλατίου τῶν Βυζαντινῶν, ἅτε ὁπωσδήποτε ὁρίσας τὴν θέσιν τῆς πύλης Καρέας, τοῦ πύργου Κεντηναρίου, τοῦ βασιλικοῦ ἱππ σταθμίου, τῶν ναῶν τῆς Θεοτόκου τοῦ Φάρου καὶ τοῦ Ἡλιοῦ, γνωρίσας ἡμῖν τὰς τέως ἀγνώστους ἐπωνυμίας τοῦ ναοῦ τῆς Θεοτόκου τῆς Οἰκοκυρᾶς, τοῦ καιτῶνος τοῦ Φωκᾶ, τῆς αἰθούσης Μουχρουτᾶ καὶ περιγράψας τὴν κατασκευὴν τῆς αἰθούσης ταύτης καὶ τὸ σχῆμα τοῦ ναοῦ τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ· ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἱστορίαν συμβάλλον ἄφθονον παρέχει ὑλικόν. Ὅθεν χάριτας πλείστας ὅσας ὁμολογοῦμεν εἰς τὸν στρῶν αὐτοῦ ἐκδότην, τὸν καθηγητὴν Aug. Heisenberg. Πεποίθαμεν, ὅτι τὸ Σάθειον διαγώνισμα, ἡ

προταθεῖσα ὄντως φιλογενὴς καὶ καλλίστη διάθεσις τοῦ χρήματος, τοῦ συλλεγέντος ἐξ ἐράνου ὑπὲρ τῆς ἐξαγορᾶς τῆς ἄλλως ἤδη διατεθείσης βιβλιοθήκης τοῦ σοφοῦ μεσαιωνοδίφου κ. Κωνσταντίνου Σάθα, πεποίθαμεν, λέγομεν, ὅτι τὸ Σάθειον διαγώνισμα πραγματοποιούμενον θὰ φέρῃ παρόμοια πολύτιμα κείμενα εἰς φῶς, καὶ οὕτω θὰ συντελέσῃ ἐπιτυχῶς εἰς ἀκριβεστέραν διευκρίνησιν τῆς μεσήλικος ἱστορίας τοῦ ἡμετέρου ἔθνους.

ΕΞΑΚΡΙΒΩΣΙΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΤΟΠΟΘΕΣΙΩΝ

ὑπὸ

ΙΩΑΝΝΟΥ Π. ΜΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ

(Ἀνεγνώσθη ἐν συνεδρίᾳ τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Τμήματος τῆς 27 Μαρτίου 1908).

Τοῦ ἀκρωτηρίου τοῦ *Ἀκρίτου* τῶν μὲν ἀρχαίων γεωγράφων ποιοῦνται μνείαν Μένιππος ὁ Περγαμηνός[1] ἀρχόμενος ἀπὸ ἱεροῦ Διὸς Οὐρίου καὶ φθάνων μέχρι Ἀκρίτου καὶ Ἀρτεμίδωρος ὁ Ἐφέσιος[2], ὅστις βαίνων τἀνάπαλιν γράφει: «... ἀπὸ δὲ Ἀκρίτου παραπλεύσαντι εὖρον στάδια ἑκατὸν δέκα, ἄκρα κεῖται Ὑρὶς καλουμένη (ὁ παρὰ τὸν νῦν Μάλτεπε Δράκος), καὶ νῆσος ταύτῃ παράκειται πιτυώδης (ἡ νῦν Πρίγκιπος)..» ἐκ δὲ τῶν βυζαντινῶν συγγραφέων Γεώργιος μὲν ὁ Κεδρηνός[3]: «... καὶ τὸν μὲν θεῖον Μεθόδιον φυλακῇ παραδίδωσι κατὰ τὴν νῆσον τοῦ Ἀκρίτου...», Γενέσιος[4] δὲ «... καὶ τὸν εὐαγῆ Μεθόδιον ἀδίκως τιμωρησάμενος καθ' εἱρκτὴν ἐφυλάκισε περὶ τὴν νῆσον Ἀνδρέου τοῦ Ἀποστόλου, καθ' ἣν ὁ Ἀκρίτας ἐγγειτονῶν ἐμφανίζεται οὐ ἀντικρὺ καταπρῆσαι τοῦτον οἰόμενος...», (ἴσως εἰς τοὺς Διαδρόμους, περὶ ὧν κατωτέρω θέλομεν εἴπει), τὰ αὐτὰ δὲ σχεδὸν καὶ ὁ συγγραφεὺς τῆς συνεχείας τοῦ Θεοφάνους.[5]

Ἐκ τῶν ρηθέντων κάλλιστα δῆλον γίνεται, ὅτι τὸ νῦν παρὰ τὰ *Τοῦζλα* (ἐμπόριον Ἀκρίτα) *Τουζ-μπουροὺν* εἶναι τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἀρχαῖον ἀκρωτήριον Ἀκρίτας, διότι οὐχὶ μόνον οὐδὲν ἄλλο ἀκρωτήριον ἐν τῇ περιφερείᾳ ταύτῃ ὑπάρχει ἔχον καὶ παρ' ἑκατὸ νῆσον ἢ νήσους, ἀλλὰ σύναμα διετήρει καὶ ἐπισήμως τὴν ὀνομασίαν μέχρι τοῦ 1700, ὡς δῆλον γίνεται ἐκ μιᾶς Παρακλητικῆς, ἴσως δὲ καὶ πολὺ ὕστερον.

Ἐκ τῶν νεωτέρων δὲ συγγραφέων ὀλίγα μέν τινα ἔγραψαν οἱ κ.κ. Μ. Γεδεών[1] καὶ père Bouvy[2], ἐν ἐκτάσει δὲ ὁ père Pargoire[3], ἀναιρῶν μὲν τὰ ὑπὸ διαφόρων ἀλλοεθνῶν κακῶς γραφέντα, ἀποσιωπῶν δὲ τὰ τοῦ Texier[4]: «... Possideum formait la » pointe sud du golfe Astacène, le cap » Acritas formait la pointe nord, c'est » là que commence le Bosphore. Ce » cap s'appelle aujourd'hui Fanar Bagh» tchessi (le fanal du jardin)...». Ἔπρεπε δὲ νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψει, ὅτι ἐν τῇ ἐπιστήμῃ δὲν χωρεῖ ἡ ἑνέκα φυλετισμοῦ μεροληψία.

Ἡμεῖς παρορῶντες πάντα τὰ γραφόμενα ὑπ' ἄλλων τῶν ὁριζόντων τὸν Ἀκρίταν ἀλλαχοῦ, θέλομεν προβῆ ἐν τῇ πραγματείᾳ ἡμῶν ταύτῃ ἁπλῶς καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ κατὰ Μάρτιον τοῦ 1158 ἐκδοθέντος χρυσοβούλλου ὑπὸ Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ τοῦ κυροῦντος τὰ κτήματα καὶ δικαιώματα πάντα, ὅσα πρότερον εἶχον τὰ κατὰ τὸν κόλπον τῆς Νικομηδείας μοναστήρια καὶ μέχρι τῆς πόρρω τῆς νήσου Ὀξείαν, Πρώτην, Χάλκην, Πλατεῖαν, Ἁγίαν Γλυκερίαν, Πρίγκιπον, Ἀντιγόνην, Τραγονήσιον, Τερέβινθον, Ἅγιον Ἀνδρέαν, Ἅγιον Τρύφωνα, Ἅγιον Ἐλευθέριον, Κωδωνόν, Πελάγιον, Θεοτόκον, Μεσονήσιον, Ἴατρον καὶ Ἅγιον Δημήτριον, ὅπως ὁρίσωμεν, εἰ δυνατόν, μόνον ἐκεῖνα, ἃ εἰκάζομεν, ὅτι ἔκειντο ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ ἐν λόγῳ ἀκρωτηρίου.

Α' *Ἁγία Γλυκερία*. Περὶ ταύτης λέγομεν, ὅτι εἶναι ἡ ὑπὸ τὸ σημερινὸν ὄνομα *Βρυκόλακας* μικρὰ καὶ ἀπωτέρω τοῦ ἀκρωτηρίου κειμένη νησίς. Ἡ ἐπὶ τῆς νησίδος ταύτης μονὴ ἔκειτο εἰς τὴν δυτικὴν πλευρὰν καὶ ταύτης ἐλάχιστα ἐρείπια ἐς δεῦρο σῴζονται. Τῇ 13ῃ Μαΐου ἡ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ἐκκλησία ἦγε τὴν τῶν ἐγκαινίων ἀνάμνησιν τοῦ ἐκεῖ σεβασμίου ναοῦ τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου τῆς Παντανάσσης, μνήμη τῆς ἁγίας μάρτυρος Γλυκερίας.

Ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ ἐντολῇ Λέοντος τοῦ Ε' περιωρίσθη ὑπὸ τοῦ ἐξάρχου τῶν ἐν τῷ κόλπῳ τῆς Νικομηδείας κειμένων μονῶν Ἀνθίμου, τοὐπίκλην Καΐφα, Νικήτας ὁ ὁμολογητὴς ἡγούμενος τῆς ἐν Τριγλίᾳ μονῆς (τῶν ἁγίων Πατέρων) Μηδικίου, μὴ πεισθεὶς ν' ἀρνηθῇ τὴν τῶν ἁγίων εἰκόνων προσκύνησιν, «... ὃς παραλαβὼν τὸν ὅσιον καὶ εἰσενέγκας » εἰς νῆσον, ἐν ᾗ τιμᾶται ἡ ὁσία Γλυκερία » κἀκεῖσε ἐν στενωτάτῃ περικλείσας φυλακῇ » τὰς κλεῖς αὐτὸς διόλου κατέχων, ἐν ἓξ ὅλοις » ἔτεσιν ἀπρόϊτον εἴασε...[1]».

Β' *Ἅγιος Ἀνδρέας*. Ἡ ἔναντι τῶν *Τούζλων* νῆσος ἡ ὑπὸ τὸ σημερινὸν ὄνομα *νῆσος τοῦ Τζούρου* καὶ παρὰ τοῖς συμπολίταις ἡμῶν ὀθωμανοῖς *Χαρβὰτ-ἀδασή*, περὶ ἧς ἐκτενέστερον διεπραγματεύθημεν ἐν τῇ πραγματείᾳ ἡμῶν «Ποῦ ἔκειτο τὸ Νικητιᾶτον[2]» εἶναι ἡ νῆσος τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου ἐπιμαρτυρουμένη καὶ ἐκ τῶν γραφομένων: «... ἐπὶ τοῦ νησιδίου » καλουμένου τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου, μικρὸν μὲν τὸ μέγεθος χαριέστατον δὲ τὴν » θεωρίαν, ἔκτισεν ὁ ὅσιος Μελέτιος μοναστήριον μὲ ἐκκλησίαν ὡραίαν καὶ *γύρωθεν ἔκτισεν ἀσκητήρια καὶ ἄλλους εὐκτηρίους οἴκους...*[3]», διότι οὐδὲν ἄλλο νησίδιον ἐκ τῶν περὶ τὸ ἀκρωτήριον Ἀκρίταν εἶναι χαριέστερον τὴν θεωρίαν παρὰ τοῦτο καὶ οὔτε ἦτο καὶ οὔτε εἶναι ποτε δυνατὸν *γύρωθεν τῶν ἐκκλησιῶν* τῶν ἄλλων νήσων νὰ ἀνεγερθῶσιν ἀσκητήρια καὶ ἄλλοι εὐκτήριοι οἶκοι ἢ ἕνεκα τῆς σμικρότητος ἢ ἕνεκα τοῦ ὀλισθηροῦ τοῦ ἐδάφους αὐτῶν, ἐν ᾧ ἐπὶ τῆς ὑπὸ τὸ σημερινὸν ὄνομα νήσου τοῦ Τζούρου οὐχὶ μόνον νῦν εἶναι δυνατὸν ἀλλὰ καὶ τότε θὰ ἦτο ἔτι περισσότερον, διότι κατὰ καιροὺς τὴν μεσημβρινὴν αὐτῆς πλευρὰν μετεχειρίσθησαν ὡς λατομεῖον, ἐπὶ δὲ τῆς παραλίας ἐκείνης φαίνονται ἴχνη τοίχων πεπτωκότων ἐκ τῶν ἄνωθεν καὶ ταύτην ὡς τοιαύτην πιστεύω νὰ ἐννοῇ καὶ ὁ père Bouvy[1]: «... île saint André, en face de Touzla...». Ἐκ τῶν γραφομένων ὅμως τοῦ κ. Μ. Γεδεὼν ἐν τῇ πραγματείᾳ αὐτοῦ «Ἀκρίτας καὶ Τοῦζλα[2]» οὐδὲν ἐννοοῦμεν, διότι ἐν μὲν σελ. 188 γράφει: «... ἰδίως ὁ Ἅγιος Ἀνδρέας μικρὰ νησὶς » ἔμπροσθεν τῶν Τούζλων εἰσέτι τὸ ὄνομα » τοῦτο σῴζουσα...», ἐν δὲ σελ. 189: «...τὸ » νησίδιον Ἅγιος Ἀνδρέας ὑψηλότερον τῶν » λοιπῶν, κεῖται πλησίον τῶν Τούζλων, ὁρᾶ» τὸν τοῖς ἀπὸ τοῦ Παντειχίου προερχομέ» νοις...», ὥστε ἐνῷ ἐκ τῶν γραφομένων τούτων κάλλιστα δῆλον γίνεται, ὅτι ὁ κ. Μ. Γεδεὼν ἐννοεῖ τὴν πρὸ τῶν Τούζλων νησίδα, *ἀόρατον ἐκ Τούζλων*, ἐπειδὴ οὐχὶ μόνον εἶναι τὸ ὑψηλότερον τῶν λοιπῶν, ἀλλὰ φέρει νῦν καὶ τὸ ὄνομα τοῦτο, παρακατιὼν ὅμως ἐν σελ. 193 γράφει: «... *ἀπέναντι τῶν Τούζλων* ἀλλ' ὀλίγῳ μακρὰν κεῖνται πλὴν τῆς » τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου τρεῖς ἔτι μικραὶ νησῖ» δες, ὧν αἱ δύο σχεδὸν μικροσκοπικαί...». Ἐνταῦθα παρατηροῦμεν τῷ ἐλλογίμῳ φίλῳ πρῶτον, ὅτι ἐν δυσὶ προηγουμέναις σελίσι θέτει τὴν νῆσον τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου πλησίον τῶν Τούζλων καὶ ἀόρατον ἐκεῖθεν, ἐνῷ ἐνταῦθα, ὡς καὶ ἡμεῖς, ἔναντι τῶν Τούζλων, καὶ δεύτερον, ὅτι ἔναντι τῶν Τούζλων ὑπάρχουσι μόνον τρεῖς νησίδες καὶ ἐξ αὐτῶν ἡ μία μόνον εἶναι μικροσκοπική, ἡ ἄλλη τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου καὶ ἡ τρίτη τῆς Ἁγίας Γλυκερίας.

Ἡ νῆσος τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου ὑπέστη τὴν αὐτὴν τύχην, οἵαν καὶ ἡ Θεοτόκος τοῦ Ἀκρίτα, ὡς παρακατιόντες θέλομεν ἴδει.

1. Ἐλάσσονες Γεωγράφοι, τόμ. Α', σελ. 456.
2. Ἐλάσσονες Γεωγράφοι, τόμ. Α', σελ. 474.
3. Ἔκδοσις Βόννης, τόμ. Β', σελ. 73.
4. Ἔκδοσις Βόννης, Γενεσίου Βασιλείαι, σελ. 50.
5. Ἔκδοσις Βόννης, Theophanis Continuatis, σ. 48.

1. Εἰκονογραφημένον ἡμερολόγιον Ἰ. Ἰωαννίδου, 1896, σελ. 185—6.
2. Souvenirs Chrétiens de Constantinople et des environs, p. 115.
3. Hiéria, p. 10—23.
4. L'Asie Mineure, p. 75.

1. Συλλογὴ βίων Ἁγίων, ὑπὸ Κ. Δουκάκη, τ. Δ', σ. 51.
2. Ἑλλ. Φιλ. Σύλλογος, τόμ. ΚΘ', σελ. 283.
3. Συλλογὴ βίων Ἁγίων, ὑπὸ Κ. Δουκάκη, τ. Α', σ. 390.

1. Souvenirs Chrétiens de Constantinople et des environs, p. 116.
2. Εἰκονογραφημένον Ἡμερολόγιον, ὑπὸ Ἰ. Ἰωαννίδου, 1896.

Γ' Ἡ μικροσκοπικὴ ἡ φέρουσα νῦν δύο μόνον μικρὰ δένδρα καὶ ἡ κειμένη ὀλίγα τινὰ μέτρα μακρὰν τοῦ ἄκρου τοῦ ἐν λόγῳ ἀκρωτηρίου πιστεύω ὅτι κατέχει τὴν θέσιν ἐκείνην, περὶ ἧς ἐν τῷ Χρονικῷ Πασχαλίῳ[1] ἀναγινώσκομεν: «. . . ἐσφάγησαν δὲ εἰς *Διαδρόμους* » πλησίον τοῦ Ἀκρίτα Κωνσταντῖνος ὁ Λάρ» δυς, ἀπὸ ἐπάρχων γενόμενος πραιτωρίων » καὶ λογοθέτης καὶ κουράτωρ τῶν Ὁρμίσδου » καὶ Θεοδόσιος ὁ υἱὸς Μαυρικίου . . .», λέγω δὲ πιστεύω, ὅτι κατέχει τὴν θέσιν ταύτην, διότι κατ' ἐμὴν τοὐλάχιστον ἰδέαν ἐπιμαρτυρεῖται καὶ ἐκ τῶν σημερινῶν αὐτῆς ὀνομασιῶν, διότι παρὰ μὲν τοῖς κατοίκοις Τούζλων καὶ Παντειχίου καλεῖται *Διαπόρια*, παρὰ δὲ τοῖς τοῦ Ριτζίου *Διαβατικά*, αἵτινες καὶ καταλήγουσιν εἰς τὸ αὐτὸ ὡς καὶ οἱ τοῦ Χρονικοῦ Πασχαλίου Διάδρομοι.

Ἐνταῦθα φαίνεται θὰ κατέκαιε καὶ τὸν εὐαγῆ Μεθόδιον Μιχαὴλ ὁ Τραυλὸς μιμούμενος τὸν τύραννον Φωκᾶν· διότι ἡ θέσις αὕτη κεῖται καὶ ἀντικρὺ τῆς νήσου τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου.

Δ' *Κωδωκός*. Ἐπὶ ὑψώματος ὀλίγον ἄνωθι τῆς ἄκρας τοῦ ἀκρωτηρίου ὑπάρχουσιν ἐρείπια ἀρχαίας οἰκοδομῆς, καλεῖται δὲ ἡ θέσις παρὰ τοῖς πέριξ κατοίκοις *Ἅγιος Γεώργιος*. Ἐνταῦθα εἰκάζω, ὅτι ἔκειτο ὁ ἐν τῷ ρηθέντι χρυσοβούλλῳ μνημονευόμενος *Κωδωκός*, μετὰ δὲ τὴν καταστροφὴν αὐτοῦ μοναχοί τινες ἀπελθόντες ἐκεῖθεν ἀνήγειραν τὴν *ἐν Πριγκίπῳ μονὴν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου* τὴν φέρουσαν τὴν ἐπωνυμίαν *Κουδουνᾶς*, διότι ἐὰν ἡ νῦν ἐν Πριγκίπῳ ἦτο καὶ κατὰ τοὺς χρόνους Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ, δὲν θὰ ἐγίνετο ἰδιαιτέρως μνεία αὐτῆς, ἀφοῦ γενικῶς ὁμιλεῖ περὶ μιᾶς ἑκάστης τῶν Πριγκιπονήσων χωρὶς νὰ ποιῆται μνείαν καὶ τῶν μονῶν αὐτῶν.

Εἰς πεντάλεπτον πρὸς ἄρκτον ἀπόστασιν κατωτέρω τῶν ρηθέντων ἐρειπίων τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ἐν τῇ ἰδιοκτησίᾳ τοῦ κ. Δημητρίου Ζάγκοβιτς ἀπαντῶνται ἐνίοτε, ὀργουμένου τοῦ ἐδάφους, ἐπεξειργασμέναι πλάκες, μέτρα δέ τινα ἐκεῖθεν καὶ πρὸς δυσμὰς πλεῖστα τεμάχια κεράμων τε καὶ πλίνθων, ἐν δὲ τῷ μέσῳ φαίνεται ἡ κορυφὴ μικροῦ βράχου ἐξέχουσα 0,68 τοῦ μέτρου, ἡ δὲ πρὸς ἄρκτον, ἤτοι ἡ πρὸς τὴν μονὴν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου πρόσοψις αὐτοῦ εἶναι πεπελεκημένη, κάτωθι δὲ 0,20 τοῦ ἐδάφους εἶναι δεδουλευμένη ὡς ἕδρα, χρησιμεύοντος τοῦ ἄνωθι ὡς ἀκουμβητηρίου· τῆς δὲ ἕδρας τὸ μὲν πλάτος εἶναι 0,38, τὸ δὲ μῆκος 0,45 τοῦ γαλλικοῦ μέτρου. Κύριος δ' οἶδε τίς τῶν σοφῶν τῆς περιφερείας ταύτης ἢ τίς τῶν ἐν τῇ περιφερείᾳ ἐκείνῃ ἐν ἐξορίᾳ διατριψάντων ἐνδόξων πατέρων καθίσας ἐκεῖ ἠγόρευε.

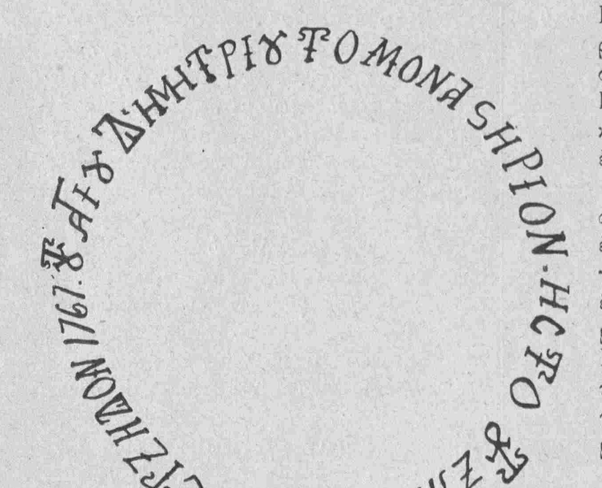
Πεντεκαίδεκα σχεδὸν μέτρα ἐκεῖθεν σῴζεται ἐν μέρει κινστέρνη ἔχουσα μῆκος μὲν τρία μέτρα, πλάτος δὲ 2,20 τοῦ μέτρου.

Ἀπερχόμενος δὲ καὶ ἐκεῖθεν καὶ πορευόμενος εἰς τὴν δεκάλεπτον ἀπόστασιν ἀπέχουσαν πρὸς τὴν χερσαίαν ἄκραν τοῦ ἀκρωτηρίου κειμένην μονὴν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου μετὰ τὰς ἁλυκὰς ἀπαντᾷ τις πρὸς τὰ δεξιὰ ὑπόγειον σήραγγα ἔχουσαν πλάτος 1,60 τοῦ γαλλικοῦ μέτρου καὶ διευθυνομένην πρὸς μεσημβρίαν μὲν πρὸς τὰ ρηθέντα ἐρείπια τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, πρὸς ἄρκτον δὲ πρὸς τὴν μονὴν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου. Καλεῖται δὲ ἡ σήραγξ αὕτη ὑπὸ τῶν πέριξ *Καταφύγια*

Ε' *Ἅγιος Δημήτριος*. Ἡ ἐν τῇ πρὸς ἄρκτον ἄκρᾳ τοῦ ἀκρωτηρίου κειμένη καὶ νῦν σχεδὸν ἐν ἀποσυνθέσει εὑρισκομένη μονὴ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου δὲν γνωρίζομεν ἂν κεῖται ἐπὶ τῶν ἀρχαίων ἐρειπίων ἢ οὔ διότι ἡ ἐν ἀποσυνθέσει νῦν δὲν εἶναι βυζαντιακῆς κατασκευῆς. Τοῦτο μόνον εἶναι βέβαιον, ὅτι πέριξ καὶ ἐν τῷ προαυλίῳ τῆς μονῆς εὑρίσκονται διαφόρων ἐποχῶν κιονόκρανα, κιονοστάται καὶ διάφορα θραύσματα λελαξευμένων λίθων, ἀπόμοιρα παλαιῶν οἰκοδομῶν, μάλιστα δ' ἓν κιονόκρανον φέρει καὶ τὸ μονόγραμμα ἤτοι τὸ Α ἐντὸς τοῦ Μ, ἐξ οὗ καὶ δύναταί τις νὰ ὑποθέσῃ ὅτι ἴσως κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἡ ἐν λόγῳ μονὴ ἐπεσκευάσθη ἢ ἀνεκαινίσθη ὑπὸ τοῦ ρηθέντος αὐτοκράτορος Μανουήλ, ὡς φέροντος τοῦ μονογράμματος τὰ δύο ἀρχικὰ γράμματα τοῦ ὀνόματός του.

Ἐν τῷ ναῷ τῆς μονῆς ταύτης σῴζονται δύο ἐπιτύμβιοι πλάκες τοῦ ΙΗ' αἰῶνος, ὧν ἡ μὲν μία τοῦ 1726 γυναικός τινος Τζοτζόνης τοὔνομα ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ἡ δ' ἑτέρα τοῦ 1747 Θεοκλήτου ἱεροδιακόνου ἐκ τῆς ἐνορίας Ἁγίας Κυριακῆς Κοντοσκαλίου. Ἡ δευτέρα αὕτη ἐπιγραφὴ δείκνυσιν, ὅτι ἡ ἐν λόγῳ μονὴ δὲν εἶχεν ὡς τελευταίως ἕνα μόνον κληρικόν, ἐπειδὴ νῦν δὲν ἔχει οὔτε ἕνα, ἀλλὰ περισσοτέρους, ὡς φέρει καὶ ἡ παράδοσις, μάλιστα δὲ πάντα ταῦτα ἐπικυροῖ καὶ τρυβλίον χάλκινον φέρον ἐν τῷ περιθωρίῳ τοῦ χείλους αὐτοῦ τὴν ἑξῆς ἐπιγραφήν:

1. Τόμος Α', σελ. 694.

Ὡς τὸ πατριαρχικὸν γράμμα Παϊσίου τοῦ Β' μᾶς διαφωτίζει περὶ τῆς μονῆς τῆς *Θεοτόκου ἐν τῷ Ἀκρίτᾳ*, ὅτι ἦτο ὑπὸ προστασίαν τοῦ τῶν γουναράδων ρουφετίου, οὕτω καὶ τὸ τρυβλίον τοῦτο μᾶς διαβεβαιοῖ περὶ τῆς ἐν λόγῳ *μονῆς τοῦ Ἁγίου Δημητρίου*, ὅτι κατὰ τὸν αἰῶνα ἐκεῖνον τοῦ πατριαρχικοῦ γράμματος Παϊσίου τοῦ Β' ἦτο ὑπὸ τὴν προστασίαν, ἐπιστασίαν τε καὶ ἐπιμέλειαν τῶν εὐλογημένων χριστιανῶν τοῦ ρουφετίου (συντεχνίας) τῶν Κερεστεδζίδων, ἴσως δὲ τοῦτο καὶ ἀνῳκοδόμησεν αὐτὴν κατὰ τὸ 1767 καὶ ἐπλούτισεν ἀφιερώμασι καὶ πράγμασιν, ἐφ' ὧν καὶ ἐνεχάραξε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, θὰ ἐδίδετο δὲ καὶ τροφὴ εἰς τοὺς προσκυνητὰς κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ὡς συμβαίνει καὶ νῦν εἰς ἀκμαζούσας μονάς. Ἐὰν δὲ εἶμαι μᾶλλον εὐτυχὴς ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε γραψάντων περὶ τῆς μονῆς ταύτης, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸν κ. Εὐστάθιον Τσακάλωφ, μεσολαβήσει τοῦ ὁποίου ἠδυνήθην νὰ ἴδω τὸ ἐν λόγῳ τρυβλίον παρά τινι μακεδονικῇ οἰκογενείᾳ· διὸ καὶ καθῆκον θεωρῶ νὰ εὐχαριστήσω αὐτῷ καὶ δημοσίᾳ.

Ἐν τῷ ναῷ τῆς ρηθείσης μονῆς σῴζονται ἐς δεῦρο ἐν ἀργυροποικίλτῳ κιβωτίῳ λείψανα ἁγίων: Θεοδώρου Στρατηλάτου, Μηνᾶ, Μοδέστου, Παντελεήμονος, Προκοπίου, Στεφάνου καὶ Χαραλάμπους, ἀρχαῖος ξύλινος σταυρὸς λεπτῆς βυζαντιακῆς τέχνης, ὡς δὲ καὶ δύο ἐξαπτέρυγα χάλκινα τῆς αὐτῆς ἐποχῆς. Πρὸ ὀλίγων ὅμως ἐτῶν ὑπῆρχον καὶ Εὐαγγέλιον ἐπὶ μεμβράνης καὶ Παρακλητικὴ χειρόγραφος[1], ὡς καὶ διάφορα ἄλλα ἱερὰ ἄμφια καὶ σκεύη. Καὶ τὸ μὲν Εὐαγγέλιον καὶ ἡ Παρακλητικὴ ὑπεξηρέθησαν, τὰ δὲ ἄλλα ἐξεποιήθησαν εἰς ρακοπώλας.

Ἀναμένομεν παρὰ τῆς Α. Σ. τοῦ ἁγίου Χαλκηδόνος κ. Γερμανοῦ μείζω ἐπιμέλειαν καὶ μέριμναν τῶν τε εὐαγῶν μονῶν καὶ τῶν ρηθέντων σταυροῦ, ἐξαπτερύγων καὶ ἁγίων λειψάνων, ἵνα μὴ ἐκπληρωθῶσι τὰ ἐν τῷ σιγιλλίῳ Παϊσίου τοῦ Β' γραφέντα, ὅτι ὁσάκις περιῆλθον εἰς χεῖρας τῶν μητροπολιτῶν Χαλκηδόνος αἱ περὶ τὸν Ἀκρίταν μοναὶ κατεστράφησαν.

Ἔναντι τῆς δυτικῆς παραλίας τῆς μονῆς σῴζονται ἔτι ὀγκόλιθοι, λείψανα παλαιᾶς μεγάλης λιθίνης ἀποβάθρας, φαίνεται δὲ ὅτι κυρίως ἡ δυτικὴ αὕτη πλευρὰ τοῦ ἀκρωτηρίου κατῳκεῖτο οὐχὶ μόνον ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν χρόνων ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ρωμαϊκῶν, ὡς δῆλον γίνεται ἐκ τῶν ἀπαντώντων τεθραυσμένων πηλίνων ἀγγείων καὶ τῶν δύο ἐποχῶν ἐπὶ τῆς πλευρᾶς ταύτης.

Ϛ' *Θεοτόκος*. Ἐκ τῆς μονῆς τοῦ Ἁγίου Δημητρίου βαίνων τις βορειοδυτικῶς εἰς πεντεκαιδεκάλεπτον ἀπόστασιν ἀπαντᾷ ἐπὶ μικροῦ παραλίου ὑψώματος ἐν τῇ ἐπαύλει Ἐκρὲμ βέη τὰ ἐρείπια τῆς *Παναγίας τοῦ Ἀκρίτα*, ὡς δὲ καὶ μίαν ἀρχαίαν κινστέρνην.

Τὰ ἐρείπια ταῦτα θὰ ὦσι βεβαίως τῆς ἐπ' ὀνόματι τῆς *Θεοτόκου* μονῆς τῆς ἐν τῷ ρηθέντι χρυσοβούλλῳ μνημονευομένης· διότι καὶ μέχρι σήμερον ἐξακολουθεῖ νὰ καλῆται ἡ θέσις, ἔνθα τὰ ἐν λόγῳ ἐρείπια, *Παναγία*. Ἐπὶ *Παρακλητικῆς* ἐκδοθείσης τῷ 1537 ἐν Βενετίᾳ ἀναγινώσκεται σημείωσις γεγραμμένη κατὰ τὰ τέλη τῆς ΙΖ' ἢ τὸ πολὺ κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ΙΗ' ἑκατονταετηρίδος καὶ ὀνομάζουσα τὴν μονὴν τῆς Παναγίας *Παναγίαν τοῦ Ἀκρίτα*, εἰκόνες δέ τινες τῆς μονῆς ταύτης μεταφερθεῖσαι σῴζονται ἐν τοῖς ναοῖς τῶν Τούζλων.

Ἐν τῇ μονῇ ταύτῃ ἴσως κατέταξε Μιχαὴλ ὁ Συννάδων Γρηγόριον τὸν ἐκ Κρήτης, διότι παραλαβὼν αὐτὸν ἐκ Ρώμης ἐπέστρεψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἔφερεν αὐτὸν εἰς τὸ μοναστήριον τὸ εὑρισκόμενον ἐν τῷ τόπῳ Ἀκρίτα καὶ συνηρίθμησεν αὐτὸν μετὰ τῶν ἐκεῖ εὑρισκομένων μοναχῶν[2].

1. Ἐφημερὶς «Πρωΐα», σελ. 39.
2. Συλλογὴ βίων ἁγίων, ὑπὸ Κ. Δουκάκη, τ. Α, σ. 114.

Ἐκ τοῦ σιγιλλίου Παϊσίου τοῦ Β΄[1] μανθάνομεν τὴν ἱστορίαν τῆς μονῆς ταύτης, ὁμοίαν οὖσαν τῇ τῆς μονῆς τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου, πολλάκις καὶ αὐτῆς καταδουλωθείσης ὑπὸ τῶν κατὰ καιροὺς μητροπολιτῶν Χαλκηδόνος. Καὶ πρῶτον μὲν ἐν ἀρχαῖς τοῦ ΙΖ΄ αἰῶνος Τιμόθεος ὁ Β΄ ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἀποσπάσας αὐτὰς ἀπὸ τῆς κυριαρχίας τῶν μητροπολιτῶν Χαλκηδόνος ἐχορήγησε ταῖς ρηθείσαις μοναῖς τὴν προτέραν αὐτῶν ἐλευθερίαν καὶ τὸ σταυροπηγιακὸν δίκαιον, τὴν δὲ πρᾶξιν ταύτην ἐπεκύρωσαν οἱ Πατριάρχαι Κύριλλος ὁ Λούκαρις (1612-20) καὶ Ἄνθιμος ὁ Β΄ (1620-3), ἀλλὰ μετὰ ταῦτα ταῖς τοῦ καιροῦ ἀνωμαλίαις καὶ περιστάσεσι καὶ τῇ τοῦ ἡμετέρου γένους δυστυχίᾳ ὑπολειφθέντων τῶν ἱερῶν τούτων μοναστηρίων χωρὶς τῆς προσηκούσης προνοίας καὶ ἐπιμελείας καὶ σχεδὸν ἐρημωθέντων, διὰ τὸ μὴ σῴζεσθαι τοὺς ἀξίως αὐτῶν προστατεύοντας ἔφθασαν αὖθις εἰς δουλείαν κατενεχθῆναι καὶ κυριευθῆναι βιαίως ὑπὸ τῶν ἐπιγενομένων κατὰ καιροὺς μητροπολιτῶν Χαλκηδόνος. Ἐπὶ Παϊσίου ὅρως τοῦ Β΄ (1730) ἐξεδόθη ἄλλο σιγίλλιον ἐπικυροῦν τὰ δικαιώματα αὐτῶν «... ἐξ ὧν δύο μοναστηρίων τοῦ ἑνός, ἤτοι τοῦ τῆς Ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, τοῦ ἐν τῷ Ἀκρίτᾳ, τανῦν ἐλέει τε καὶ χάριτι τοῦ φιλαγάθου Θεοῦ, διὰ τῆς καλῆς προστασίας, ἐπιστασίας τε καὶ ἐπιμελείας τῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν τοῦ εὐλογημένου ρουφετίου τῶν Γουναράδων ἀνακαινισθέντος καὶ ἀνοικοδοθέντος ἐκ βάθρων καὶ θεμελίων... συνῳδὰ καὶ συμφώνως τοῖς προρρηθεῖσι πατριαρχικοῖς παλαιγενέσι γράμμασι, καὶ ἐλευθερῶσαι αὐτὰ ἀμφότερα τῆς παραλόγως ἐπενεχθείσης αὐτοῖς δουλείας, δι' ἐρημίαν, ὡς εἴρηται, τῶν καλῶς καὶ ἀξίως προστατευόντων. Ἐπὶ τούτοις ἅπασιν ἀνακηρύσσονται καὶ πάλιν τὰ αὐτὰ μοναστήρια (Θεοτόκος τοῦ Ἀκρίτα καὶ Ἅγιος Ἀνδρέας) διὰ τοῦ παρόντος σιγιλλίου, πατριαρχικὰ σταυροπήγια...». Ἂν καὶ ἄλλην νεωτέραν πηγὴν δὲν ἔχωμεν ἵνα ἴδωμεν ἂν ἡ καταστροφὴ αὐτῶν ἐγένετο ἐπὶ τῆς σταυροπηγιακῆς αὐτῶν ἐποχῆς ἢ ἁρπαγέντων καὶ πάλιν ὑπὸ τῶν μητροπολιτῶν Χαλκηδόνος ἐβυθίσθησαν εἰς χρέη καὶ κατεστράφησαν ὁλοτελῶς, ὧν ἴχνη μόνον ἐρειπίων ἐς δεῦρο σῴζονται, ἐν τούτοις ἔχοντες ἀφ' ἑνὸς ὡς βάσιν τὰς πρώτας αὐτῶν ἐρημώσεις, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν σημερινὴν κατάστασιν τῆς μονῆς τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, τῆς μόνης σχεδὸν σῳζομένης, δυνάμεθα ἀνεπιφυλάκτως νὰ εἴπωμεν, ὅτι αἱ καταστροφαὶ αὐτῶν ἐγένοντο οὐχὶ ἐπὶ τῆς σταυροπηγιακῆς αὐτῶν ἐποχῆς ἀλλ' ἐπὶ τῆς παραλόγως ἐπενεχθείσης αὐτῶν δουλείας ὑπὸ τῶν μητροπολιτῶν Χαλκηδόνος. Διὸ εὐκτὸν θὰ ἦτο, ἐν ὅσῳ ὑπάρχει ἔτι καιρὸς πρὸς θεραπείαν τοῦ κακοῦ καὶ πρὸς γόητρον τοῦ ἐσναφίου τῶν Κερεστεδζίδων, νὰ ἐπικαλεσθῇ τοῦτο τὴν ἐπέμβασιν τῶν Πατριαρχείων πρὸς ἀνακήρυξιν τῆς μονῆς τοῦ Ἁγίου Δημητρίου καὶ αὖθις εἰς σταυροπηγιακὴν καὶ πρὸς κατάληψιν τῶν ἐπ' ὀνόματι τῆς μονῆς γηπέδων καὶ οἵου ἄλλου τιμαλφοῦς ἐναπομείναντος ἀντικειμένου, νὰ διορισθῇ ἐπιτροπὴ ὑπὸ τοῦ ἐσναφίου πρὸς διευθέτησιν τῶν κακῶς ἐχόντων καὶ ἐπάνοδον τοὐλάχιστον εἰς τὴν κατὰ τὸ 1767 αἴγλην της, καθ' ὅσον οὐκ ὀλίγον φωτίζει τὴν ἐπιστήμην αὕτη ὡς ἡ μόνη μέχρι τοῦδε ὑφισταμένη ἐκ τῶν ἐν τοῖς πέριξ μονῶν καὶ κατέχουσα ἴσως τὴν πάλαι ποτὲ θέσιν αὐτῆς.

Ζ΄ *Μεσονήσιον*. Πρὸς δυσμὰς καὶ ἀντικρὺ τῆς μονῆς ταύτης κεῖται νησίς, ἥτις παρὰ μὲ τοῖς πέριξ χριστιανοῖς καλεῖται Ἅγιος Ἀνδρέας, ἐν δὲ τοῖς ἐπισήμοις κυβερνητικοῖς ἐγγράφοις *Εσὲκ-ἀδασή*. Ἡ εἰς τὴν νησίδα ταύτην ἀπόβασις γίνεται κυρίως ἐκ τῆς πρὸς ἀνατολὰς παραλίας, τῶν πρὸς ἄρκτον καὶ μεσημβρίαν ὀλίγον ἀπροσίτων, τῆς δὲ πρὸς δυσμὰς ὅλως ἀποκρήμνου.

Ἡ μονὴ τῆς νησίδος ταύτης κατόπιν φαίνεται ὅτι ἤλλαξεν ὄνομα, διότι μέχρι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἡ μεταλλαγὴ τοῦ ὀνόματος συνήθης ἦν παρ' ἡμῖν, ἐξ ἧς καὶ ἡ νησὶς θὰ ἔλαβε τὸ ὄνομα τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου, διότι ἄλλως οὐ μόνον δὲν συνταυτίζεται πρὸς τὰ γραφόμενα περὶ τῆς νησίδος τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου, περὶ ἧς ἀνωτέρω εἴδομεν ὅτι ἦτο καλλιπάρειος τὴν ὄψιν καὶ ὅτι Μελέτιος ὁ ὅσιος οὐχὶ μόνον μοναστήριον μὲ ἐκκλησίαν ἔκτισεν ἐπ' αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ γύρωθεν ἀσκητήρια καὶ ἄλλους εὐκτηρίους οἴκους, ἐν ᾧ ὁ τῆς νησίδος ταύτης χῶρος εἶναι καὶ ἀνεπαρκὴς πρὸς ἀνέγερσιν τόσων κτιρίων καὶ κατωφερής, ἀλλ' οὔτε καὶ μετὰ τῶν ἐν τῷ σιγιλλίῳ Παϊσίου τοῦ Β΄ γραφομένων «... τοῦ ἁγίου ἐνδόξου Ἀνδρέου ἀποστόλου καὶ πρωτοκλήτου τοῦ κειμένου ἐν τῇ νήσῳ ἀντικρὺ τοῦ Νικητιάτου...». Διότι, ἐὰν ἡ νησὶς αὕτη ἦτο ἡ τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου, Παΐσιος ὁ Β΄ δὲν θὰ ὥριζεν αὐτὴν ὡς κειμένην ἀντικρὺ τοῦ Νικητιάτου, ἀλλὰ θὰ ἔλεγεν ἀντικρὺ τῆς μονῆς τῆς Ὑπεραγίας ἡμῶν Θεοτόκου τῆς ἐν τῷ Ἀκρίτᾳ καὶ μάλιστα ἀφ' οὗ τὸ σιγίλλιον πραγματεύεται μόνον περὶ τῶν δύο τούτων μονῶν καὶ ἀφ' οὗ τὴν θαλασσίαν ἀπόστασιν, ἥτις χωρίζει ἀμφοτέρας, δύναταί τις νὰ διέλθῃ δι' ἀκατίου ἐντὸς πέντε σχεδὸν λεπτῶν, καὶ οὐδένα λόγον θὰ ἔκαμνε περὶ τοῦ Νικητιάτου, τὸ ὁποῖον κατὰ μὲν τὸν κ. Μ. Γεδεὼν[1] εἶναι τὰ Τοῦζλα, κατ' ἐμὲ δὲ τὸ ἐν τῷ μεταξὺ Φιλοκρήνης καὶ ἐμπορίου Ἀκρίτου (Τοῦζλα[2]) *Ἀγὴλ-ἀλτή*, ταῦτα δὲ οὐ μόνον εἰσὶν ἀόρατα ἐκ τῆς νησίδος ταύτης, ἀλλὰ καὶ παρεμπίπτει ἡ τότε ἀκμάζουσα Παναγία τοῦ Ἀκρίτα.

Τὰ περὶ τῆς νησίδος ταύτης γραφόμενα τοῦ κ. Μ. Γεδεὼν ἀσυζητητεὶ παραδεχόμενος ὁ père J. Pargoire γράφει[3]: «... du » reste pourquoi ne pas le dire sans » detours? l'île saint André n'a pas » encore perdu, au jour d'aujourd'hui, » le nom qui la désignait au moyen » âge. Elle est parfaitement connue: » elle sort des eaux tout auprès de » Touzla-Bouroun...». Περὶ τῆς ἀσυζητητεὶ παραδοχῆς ὑπ' αὐτοῦ τῶν γραφομένων τοῦ κ. Μ. Γεδεὼν δὲν θέλομεν μετέλθει γλῶσσαν οἵαν μετῆλθεν ὁ ἴδιος ἐν τῇ περὶ τοῦ ὁσίου Αὐξεντίου πραγματείᾳ αὐτοῦ[4]. Τοῦτο μόνον ὑποδεικνύομεν αὐτῷ, ὅτι ὁ σκοπὸς ἡμῶν εἶναι ἡ ἐξερεύνησις τοποθεσιῶν καὶ οὐχὶ ἀγίων· καὶ ἂν διατρέξῃ τὴν περὶ τοῦ «Νικητιάτου» πραγματείαν ἡμῶν ἀναφορικῶς τῆς νησίδος τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου ἂν εἶναι ἡ τῆς σήμερον ἢ ὄχι καὶ μάλιστα τὴν ὑπ' αὐτοῦ παραπομπὴν ἐν τῷ «Νέῳ Ἐκλογίῳ[5]» «*...μικρὰν μὲν τὸ μεγεθος τὴν δὲ θέαν χαρίεσσαν*[6]», τότε θέλει ἀποφανθῇ ἂν ἡ τῆς σήμερον εἶναι τοιαύτη ἢ οὔ καὶ οὐχὶ ἐκ τριπόδος ἀποφαινόμενος.

Πρέπει ἐπὶ τέλους νὰ ἐννοηθῇ, ὅτι ἡ ἐπιστήμη εἶναι κοινὴ ὅλων τῶν ἐθνῶν καὶ οὐχὶ μονοπώλιον καὶ ὅτι ἡ κριτικὴ δὲν εἶναι ἐπίκρισις, ἀλλ' ἐπιστημονικὴ ἀνάπτυξις τῶν δεδομένων θεμάτων ἐπὶ τῇ βάσει τῆς σημερινῆς ἐπιστημονικῆς προόδου καὶ τῶν ἐπὶ τόπου μελετῶν καὶ ἐρευνῶν.

Ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τῆς νησίδος ταύτης ἀποβιβασθέντες μετὰ τοῦ ζηλωτοῦ τῶν πατρίων κ. Ἰωάννου Ν. Ξενάκη πρῶτον μὲν ἀπηντήσαμεν τὸ νεκροταφεῖον, ἔνθα οὐκ ὀλίγοι ἀναπαύονται καὶ ἐκ τῶν μεταγενεστέρων Παντειχινῶν τῶν ἐξ ἐπιδημιῶν κατὰ διαφόρους καιροὺς τελευτησάντων, εἶτα ἐρείπια κιονστέρνης, κάλλιστα ὁρώμενα, μήκους μὲν ἐσωτερικοῦ 6,15, πλάτους δὲ 4,10 τοῦ γαλλικοῦ μέτρου. Πρὸς μεσημβρίαν τῶν ἐρειπίων τούτων φαίνονται ἄλλα ἐρείπια οἰκοδομῆς καὶ ὀλίγον ἄνωθι τούτων ὑπόγειος κιστέρνη σῴα καὶ ἀβλαβής, ἧς τὸ τετραγωνικὸν στόμιον εἶναι 0,60 τοῦ μέτρου. Ὀλίγον ἄνωθι, πάντοτε ἀνερχόμενοι, εὑρίσκομεν ἄλλα ἐρείπια τοίχου, οὗ τὰ σῳζόμενα ἔχουσι μῆκος μὲν 14, πλάτος δὲ 1,65, αἱ δὲ προεξέχουσαι ἀκτηρίδες 0,30 τοῦ μέτρου, καὶ παρ' αὐτὰ λίθινον στηλοβάτην φέροντα σταυρόν· ἐπὶ δὲ τῆς κορυφῆς ἄλλα ἐρείπια καὶ παρὰ τὴν πρὸς ἄρκτον πλευρὰν αὐτῶν ἡμικατεστραμμένην θολοσκεπῆ κιστέρνην.

Ἡ νησὶς αὕτη μήπως εἶναι ἡ ὑπὸ τοῦ χρυσοβούλλου Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ μνημονευομένη *Μεσονήσιον*; ἀλλ' ἐπειδὴ πρὸς τὸ παρόν, τοὐλάχιστον ἐγώ, οὐδεμίαν ἔχω θετικὴν ἀπόδειξιν, διὰ τοῦτο καὶ ἐγκαταλείπω τὴν λύσιν εἰς τοὺς εἰδότας περισσότερα.

Η΄ *Ἅγιος Τρύφων*. Πρὸς ἄρκτον τῆς ρηθείσης νησίδος καὶ πρὸς δυσμὰς μὲν τῆς μονῆς τῆς Θεοτόκου τοῦ Ἀκρίτα πρὸς ἀνατολὰς δὲ τοῦ Παυλοπετρίου ὡσαύτως ἐν τῇ ἐπαύλει Ἐκρὲμ βέη ὑπάρχει μικρὰ χερσόνησος καλουμένη ὑπὸ τῶν πέριξ κατοίκων *Μαγκαφᾶς*, καὶ περὶ ταύτης λέγομεν, ὅτι κατέχει τὴν θέσιν τοῦ Ἁγίου Τρύφωνος, διότι ἐν μὲν τῇ βιογραφίᾳ Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου[1] ἀναγινώσκομεν: «... οὐκ ἐν τοῖς Κρήσκεντος ἀφικόμενος, ἀλλ' ἐν τῇ κατὰ τὸν Ἀκρίταν χερσονήσῳ τῇ τοῦ ἁγίου οὔσῃ Τρύφωνος τὴν παροικίαν θέμενος...» καὶ παρακατιών[2]: «... ὁ πατὴρ ἡμῶν τοῦ Βυζαντίου ἀφορμηθείς, πρὸς τὴν πελάζουσαν τῷ Ἀκρίτᾳ χερσόνησον τὴν ἐπιλεγομένην τοῦ ἁγίου Τρύφωνος ἀπωκίσθη...» καὶ[3]: «... ἀπέθανεν

1. Ἑλλ. Φιλολ. Σύλλογος. Παράρτημα τοῦ Κ΄-ΚΒ΄ τόμου, σελ. 111.

1. Εἰκονογραφημένον Ἡμερολόγιον, ὑπὸ Ἰ. Ἰωαννίδου, 1896, σελ. 190—193.
2. Ἑλλ. Φιλολ. Σύλλογος, τόμος ΚΘ΄, σελ. 286.
3. Hiéria, p. 20—21.
4. Mont Saint Auxence, p. 83—87.
5. «Νέον Ἐκλόγιον», 10 Ἰανουαρίου
6. Hiéria, p. 20.

1. Migne Patr. t. 99, p. 221.
2. Αὐτόθι, σελ. 320.
3. Αὐτόθι, σελ. 105.

» ὁ ὁμολογητὴς Θεόδωρος ὁ Στουδίτης τῷ » δωδεκάτῳ ἔτει τῆς ὑπὲρ ἀληθείας Χριστοῦ » τρίτης αὐτοῦ ἐξορίας ἐν τῇ νήσῳ τοῦ ἁγίου » μεγαλομάρτυρος Τρύφωνος, πλησίον τοῦ » ἐμπορίου τοῦ ἐπονομαζομένου Ἀκρίτα τῆς » Βιθυνῶν ἐπαρχίας ..» Ἐν δὲ τῇ τοῦ Νικολάου Στουδίτου[1]: «... καὶ ταύτης μετ' » ὀλίγον ἀπάραντες (Νικόλαος καὶ Θεόδωρος) » τὴν προσπελάζουσαν τῷ Ἀκρίτᾳ χερσόνη- » σον, τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ μεγαλομάρτυρος » κατειλήφασι Τρύφωνος.... κἀκεῖσε λοιπὸν » τῷ πολυάθλῳ Πατρὶ παμμάκαρι Θεοδώρῳ » τὸ κοινὸν τοῦ βίου τέλος ἐφέστηκεν...»

Εἰς τὴν μονὴν ταύτην εἶχε καταφύγει κατ' ἀνάγκην καὶ ὁ Νικόλαος Μυστικὸς ὁ κατόπιν πατριάρχης καὶ ἐκάρη μοναχός[2].

Ἐπὶ τῆς χερσονήσου ταύτης ὁρῶνται ἐς δεῦρο τὰ ἐρείπια τῆς μονῆς, ἐν οἷς εὑρίσκει τις καὶ μωσαϊκά, καὶ παρ' αὐτοῖς ὑφίσταται ὑπόγειος κινστέρνη ἐν καλῇ καταστάσει.

Υ. Γ. Καλὸν θεωρῶ ὅπως δώσω ἀφορμὴν ἐρευνῶν ἐπὶ τόπου καὶ σπουδῆς τοῖς σοφοῖς καὶ φιλοπόνοις κ.κ **A. Mordtmann** ἰατρῷ, Ξ. Σιδερίδῃ καὶ Μ. Γεδεὼν τοῖς ἰδίᾳ περὶ τὰς τοποθεσίας τῆς πρωτευούσης ἀσχολουμένοις ὅπως ἐξακριβώσωσι καὶ ὁρίσωσι τὴν ἐξῆς βυζαντινὴν φυλακήν, περὶ ἧς οὐδεὶς μέχρι τοῦδε ἐποιήσατο μνείαν.

Ἐξερχόμενός τις ἐκ τῆς πρὸς ἄρκτον πύλης τοῦ *Μισὴρ-Τσαρσὴ* καὶ βαίνων πρὸς τὴν Μεγάλην ἀγορὰν πρὸς τὰ δεξιὰ ἀπαντᾷ ἄλλην ὁδὸν φέρουσαν τὸ ὄνομα *Τομρουκ-σοκαγὴ* (Φυλακῆς ὁδός). Ἐν τῇ δεξιᾷ πλευρᾷ τῆς ὁδοῦ ταύτης ἐν τῷ κήπῳ ὀθωμανικῆς οἰκίας ὑπάρχει βυζαντινὸς θόλος χρησιμεύων ὡς πύλη πρὸς κάθοδον. Διὰ τῆς πύλης ταύτης τῆς πρὸς μεσημβρίαν κατῆλθον τὸ πρῶτον τέσσαρας βαθμῖδας φθάσας εἰς τετράγωνον, εἶτα στρέψας πρὸς ἀνατολὰς καὶ βοηθούμενος πάντοτε ὑπὸ φωτὸς κατῆλθον καὶ ἄλλας πέντε βαθμῖδας, αἵτινες ὅμως δὲν ἦσαν κυρίως συνέχεια τοῦ τετραγωνικοῦ δαπέδου, διότι μεταξὺ τοῦ δαπέδου καὶ τῆς πρώτης τῶν πέντε βαθμίδων ὑπάρχει ὕψος 0,98 τοῦ μέτρου, ὅπερ ἐν τῷ μέσῳ ἔχει ἐξοχὴν πλάτους μὲν 0,05 καὶ μήκους 0,25 του μέτρου. Ἡ προεξοχὴ αὕτη φαίνεται, ὅτι θὰ ἦτο γνωστὴ μόνον εἰς τοὺς φύλακας καὶ θὰ ἐπεξειργάσθη ἐπὶ σκοτῷ διὰ νὰ ἀνέρχωνται καὶ κατέρχωνται εὐκόλως, διότι ἄνευ φωτὸς οὐδεὶς δύναται νὰ διακρίνῃ ταύτην ἕνεκα τοῦ βαθέος σκότους, ὅπερ ἐπικρατεῖ ἐκεῖ Μετὰ τὰς τελευταίας πέντε βαθμῖδας τὰς καταληγούσας εἰς τε ράγωνον δάπεδον πρὸς τὰ δεξιὰ ὑπάρχει πύλη, δι' ἧς καὶ εἰσέρχεταί τις εἰς τετράγωνον αἴθουσαν, ἧς τὸ ἔδαφος ἐκ χώματος, ἐν δὲ τῷ πρὸς ἀνατολὰς τοίχῳ ὀλίγον ἐσκαμμένον μέρος ἴσως πρὸς τοποθέτησιν λυχνίας

Πιστεύω, ὅτι ὁ ὁρισμὸς καὶ ἡ περιγραφὴ αὕτη θὰ χρησιμεύσῃ τοῖς ρηθεῖσι κυρίοις καὶ παντὶ ἄλλῳ φιλεπιστήμονι ὡς εἰσαγωγὴ πρὸς ἀνακάλυψιν τοῦ ποῖα τῶν βυζαντινῶν φυλακῶν σῴζεται ἐς δεῦρο ἐκεῖ, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν καὶ τοῦ ὀνόματος τῆς ὁδοῦ ταύτης.

1. Migne Patr. t. 105, p. 900.

2. Vita Euthimii, ἔκδ. Καρόλου de Boor, ἐν Βερολίνῳ, σελ. 56.